

DE STAD AMSTERDAM PANORAMA

11 JULI 1940 — No. 28

LOSSE NUMMERS 15 CENT

IN DIT NUMMER: KASTEELN IN NEDERLAND

Kasteelen in Nederland

door

Jhr. dr. E. O. M. van Nispen tot Sevenaer

Nu weldra het vacatieseizoen aanbreekt, waarin de toeristen er van alle kanten in ons vaderland op uit zullen trekken, om buiten verkwikking en rust te zoeken en te genieten van den grooten rijkdom aan landelijk en architecturaal schoon, aan historische kunst, dien ons kleine land bezit, heeft de redactie gemeend, tot deze genieting te kunnen bijdragen, door in Panorama een serie geïllustreerde artikelen op te nemen, waarvoor onze lezerschare ongetwijfeld bijzondere belangstelling zal toonen. Deze artikelen behandelen uit historisch en kunstzinnig oogpunt de zoo talrijke met zorg en liefde bewaarde kasteelen, welke men in bijna alle provincies van Nederland aantreft. Tot wien konden we ons voor het bewerken van deze beschrijvingen beter wenden dan tot den zoo bij uitstek met dit onderwerp vertrouwd directeur van het Rijksbureau voor Monumentenzorg te Den Haag, jhr. dr. E. O. M. van Nispen tot Sevenaer? We vertrouwen dan ook, dat onze abonne's hetgeen deze deskundige hun hierover zal weten te vertellen, met belangstelling zullen volgen. De eerste bijdrage vindt men op deze bladzijden.

DE BETEKENIS ONZER KASTEELN

Wat mag toch de reden zijn, dat een verwaarloosd of zelfs een vervallen kasteel den beschouwer toch boeit en op hem een blijvend indruk maakt?

Deze vraag meen ik het best te kunnen beantwoorden door te wijzen op de bijzondere beteekenis, welke door verschillende omstandigheden aan het kasteel moet worden toegekend.

Zelfs in het geval, dat zijn afmetingen geringer zijn dan die van een moderne villa, dan nog zal het kasteel meer tot de verbeelding spreken, omdat het eerbiedwaardiger is, omdat de eeuwen-oude muren een kleur, een patine, hebben gekregen, welke aan de moderne villa vreemd is, omdat men bij eenige oefening zal aanvoelen, dat veelal verschillende eeuwen samengewerkt hebben om iets tot stand te brengen, dat de bewondering van voorafgegane geslachten heeft gewekt en evenzeer op die van komende generaties aanspraak zal maken. Het kasteel immers, in ver achter ons liggende tijden opgericht in de moerasige omgeving van een beek, is in den loop der tijden uitgegroeid van een vrij primitieve sterkte tot een gebouw met verschillende vleugels, een of meer torens. Het domineert doorgaans nog de omgeving, zoo zelfs, dat het naburige dorp er zoodanig mee vergroeid is, dat dorp en kasteel veelal een onverbreekbaar geheel met elkaar zijn gaan vormen. Het verdwijnen van het laatste zal in het dorp een leemte doen ontstaan, welke niet goedgemaakt kan worden door ter plaatse een villawijk op te bouwen. Hierbij komt nog, dat het bewoond kasteel door het feit der bewoning een levend middelpunt vormt in het leven ten plattelande, omdat de dorpsbewoners er werkgelegenheid en een bron van bestaan door vinden, omdat ook het kasteel vanouds het uitgangspunt vormt voor de talrijke, ten plattelande nog levende gebruiken, zooals het optrekken der schutterij, het optreden van de harmonie, enz.

Zoo bezien, is het in stand houden, m.a.w. het bewoond-blijven der in ons land overgebleven kasteelen werkelijk een algemeen belang. Hierbij komt nog, dat bijna al onze kasteelen uit een oogpunt van geschiedenis en kunst waard zijn behouden te worden. Zij toch vertolken eenzijdig heele hoofdstukken uit onze vaderlandsche of onze gewestelijke geschiedenis, anderzijds leggen zij een sprekend getuigenis af van het streven en kunnen onzer bouwmeesters, beeld-

houwers en andere vaklieden. Dit alles is doorgaans in een vorm gegoten, welke terecht bewondering wekt, het ligt bijna altijd in een omgeving, waar het den bewoner van de groote stad goed zal doen te verpoezen en er de weldadige afwisseling te genieten van de landelijke rust in tegenstelling met het jachtende leven van de twintigste-eeuwsche stad.

Het denkbeeld van de redactie van Panorama om de schoonheid onzer kasteelen ten plattelande nader te brengen tot de velen, die door de omstandigheden gedwongen worden in eigen land te zoeken, wat zij buiten onze landgrenzen gemakkelijker meenen te vinden, wil ik gaarne helpen bevorderen, omdat ik ervan overtuigd ben, dat deze reeks artikelen voor sommigen ongekende schoonheid zal openbaren, voor anderen het besef zal vermeerderen, dat wij, Nederlanders, prat mogen gaan op deze groep ons door vorige geslachten nagelaten en door de eigenaars met piëteit gehandhaafde monumenten.

Op zoek naar deze schoonheid, stel ik mij voor eerst den Gelderschen Achterhoek aan te doen, een gebied, waar de kasteelbezitters tot op den dag van heden op het platteland zijn gebleven en bijgevolg de banden, die hen met het vererfd grondbezit en aan de streek binden, niet hebben verbroken.

HET KASTEEL KEPPEL

Wanneer we ons dan in gedachten van Dieren uit in oostelijke richting begeven, komen we, na het oude stadje Doesburg en het landelijke Drempt te zijn doorgewandeld, tot het punt waar de weg van Zutphen op Emmerik den onzen snijdt. Het spreekt vanzelf, dat het snijpunt van twee handelswegen reeds in ver achter ons liggende tijden van groote beteekenis is geweest. Het behoeft daarom ook niet te verwonderen, dat wij even ten zuiden van dit snijpunt, op een door den Ouden IJssel gevormd eiland, het dorp Laag-Keppel aantreffen, dat beheerscht wordt door het kasteel Keppel. Wij hebben hier kennelijk te doen met een dorp, dat onder de bescherming van een kasteel is ontstaan.

Het tegenwoordig kasteel met zijn sierlijken top-

Gezicht op het kasteel Keppel nabij Laag-Keppel.

gevel boven den ingangsvleugel dagteekent blijkens jaarankers uit het jaar 1615. Het was in het begin van den tachtigjarigen oorlog verwoest en is uit de puinhoopen herrezen. De rechthoekige vleugel ten zuiden van zoo juist genoemden ingangsvleugel heeft de verwoesting overleefd; hij stamt nog uit de vijftiende eeuw en was oorspronkelijk een vierkante toren, terwijl de vleugel, links van den ingang, met een sierlijk uitgekraagd torentje op den noordwest- en een uit de gracht oprijzend achthoekig torentje op den noordoosthoek uit het begin der zestiende eeuw dagteekent. Aan het binnenplein staat de sierlijke traptoren, waarvan de open lan- taarn en peer boven den top van den ingangsvleugel uitsteekt. In het midden der achttiende eeuw is aan de zuidzijde van het binnenplein een vleugel hoog opgetrokken en een eeuw later is het nog open mid- dendeelte aan de oostzijde ook vol gebouwd.

Zoo zien wij hoe elke eeuw vertegenwoordigd is, hoe dit kasteel als het ware een levend iets is geweest, dat geslagen wonden te boven kwam en uitgegroeid is tot wat wij nu bewonderen.

Maar Keppel's geschiedenis is veel ouder; de ligging alleen reeds doet een oudere stichting veronderstellen en al is het niet na te gaan, wanneer hier de eerste sterkte werd opgericht ter bescherming van het reeds genoemd knooppunt van handelswegen, zeker is het, dat voor het jaar 1200 reeds een geslacht van Keppel bestond, dat zijn naam ontleende aan een sterkte ter plaatse.

De eerste vermelding van een heer van Keppel komt voor omtrent het jaar 1179, toen Wouter, heer van Keppel, met andere edelen genoemd werd, die door schenkingen de stichting van het klooster

Bethlehem bij Doetinchem mogelijk maakten.

In oorkonden komen meerdere leden van dit geslacht voor als begunstigers der kerk ter plaatse; in 1394 stichtte de toenmalige Heer er een nieuwe kerk.

Door huwelijk komt Keppel in het midden der veertiende eeuw aan het roemruchtig geslacht van Voorst; de schoonvader van Beatrix van Keppel was de machtige Sweder van Voorst, heer van de vermaarde bij Zwolle gelegen sterke stins Voorst. Om zijn verdiensten te beloonen, werd den kleinzoon van dezen door den keizer vergund aan de plaats Keppel markten te schenken, in 1404 verleenen de heer en vrouwe van Keppel aan de nederzetting stadsrechten. Uit een en ander blijkt wel duidelijk, hoezeer kasteel en dorp een onverbreekbaar geheel vormden.

Wederom door een huwelijk kwam het in 1432 aan het geslacht van Rechteren en door vererving in 1530 ten slotte aan dat van Van Pallandt, dat het nog steeds bezit. De bruid was toen amper vijftien jaren oud; het huwelijk ondervond dan ook veel tegenkanting van de zijde van haar familie, maar de bruidegom Johan van Pallandt had zich de hulp verzekerd van een in dezen invloedrijk man, wien hij nadien een brief zond met een vet varken, tot belooning, „dat hij hem an de frauwe geholpen had”. Johan's zoon beleefde moeilijke tijden; bij verdrag van 3 Januari 1582 had hij zich verbonden het vlek en kasteel van Keppel voor den koning van Spanje als hertog van Gelder en graaf van Zutphen te zullen bezetten, bewaren en verdedigen. Den 29en September 1581 was het door de Staatse troepen ingenomen en bezet, den elfden November door de Spanjaarden heroverd, maar een jaar nadat de Staatse het ingenomen hadden, op den dertigsten September 1582, kwam het andermaal in handen der Staatse. Het werd toen verwoest, de heer van Keppel gevangen genomen. Tijdens het Twaalfjarig Bestand tracht zijn zoon schadeloosstelling te verkrijgen van Spanje voor de geleden schade en schrijft dat hij nagenoeg geruïneerd is en in schulden steekt. Of hij ooit schadeloosstelling heeft ontvangen, is niet bekend; feit is, dat hij de herstelling toch heeft ter hand genomen. Een heel bescheiden gestelde inscriptie op een gevelsteen vertolkt ons deze prestatie onder vermelding van den bouwmeester:

DIT HVIS HEF
T GEMACKT
MEISTER WI
LLEM VAN BO
MMEL.

Hiermede zijn de rustige dagen voor Keppel nog niet aangebroken, want in 1665 werd het na hevigen tegenstand door den bisschop van Munster Bernard van Galen overmeesterd om een half jaar later bij vredesverdrag weder te worden ontruimd. In 1672 sloeg er de zegevierende koning van Frankrijk zijn hoofdkwartier op; hier ontving hij de onthutste afgezanten van de Algemeene Staten van de Repu-

blik. Maar de zoo hoog gestelde eischen brachten uitkomst. De afgevaardigden vroegen eenig uitstel om ruggespraak te houden met de regeering; intusschen werden dedijken doorgestoken en de fiere indringer ondervond hoe ondoordringbaar de „waterlinie” was!

Het kasteel is ten gevolge van de tijdsomstandigheden gesloten; zolang het bewoond was, bestond de gelegenheid de historische zalen te bezoeken.

Het onbewoond zijn van kasteelen echter luidt veelal den ondergang in; laten wij hopen, dat de overheid in het algemeen belang ten spoedigste de noodige maatregelen treffe om het verlies van een kasteel als Keppel te voorkomen.

KASTEEL ('s HEEREN) BERGH

Zetten wij thans onze „excursie” in zuidelijke richting voort over den reeds genoemden handelsweg van Zutphen op Emmerik, dan bereiken wij over het dorp Wehl en het tegen de helling van de Geldersche heuvels gelegen Zeddam het stedeke 's-Heerenberg. Bij Zeddam, op eenigen afstand van de beboschte hellingen valt een torenvormige molen op, een van hetzelfde type als voor eenige jaren nog in Didam stond. De verwantschap van beide molens van dit

Het slot te 's-Heerenberg, naar een gravure uit 1743.

zeldzame type is verklaarbaar uit het feit, dat beide behoorden aan de heeren van den Bergh, wier uitgebreid grondbezit zich ook uitstrekte over de Nederlandsch-Duitsche grens, zoodat de naburige stad Emmerik hun gedurende eenigen tijd heeft toebehoord.

Als we in 't stadje komen ligt vóór ons aan een verwijding van de straat een deftig huis met uitgebouw-

De ingang van kasteel Bergh met de beide oprijpoorten.

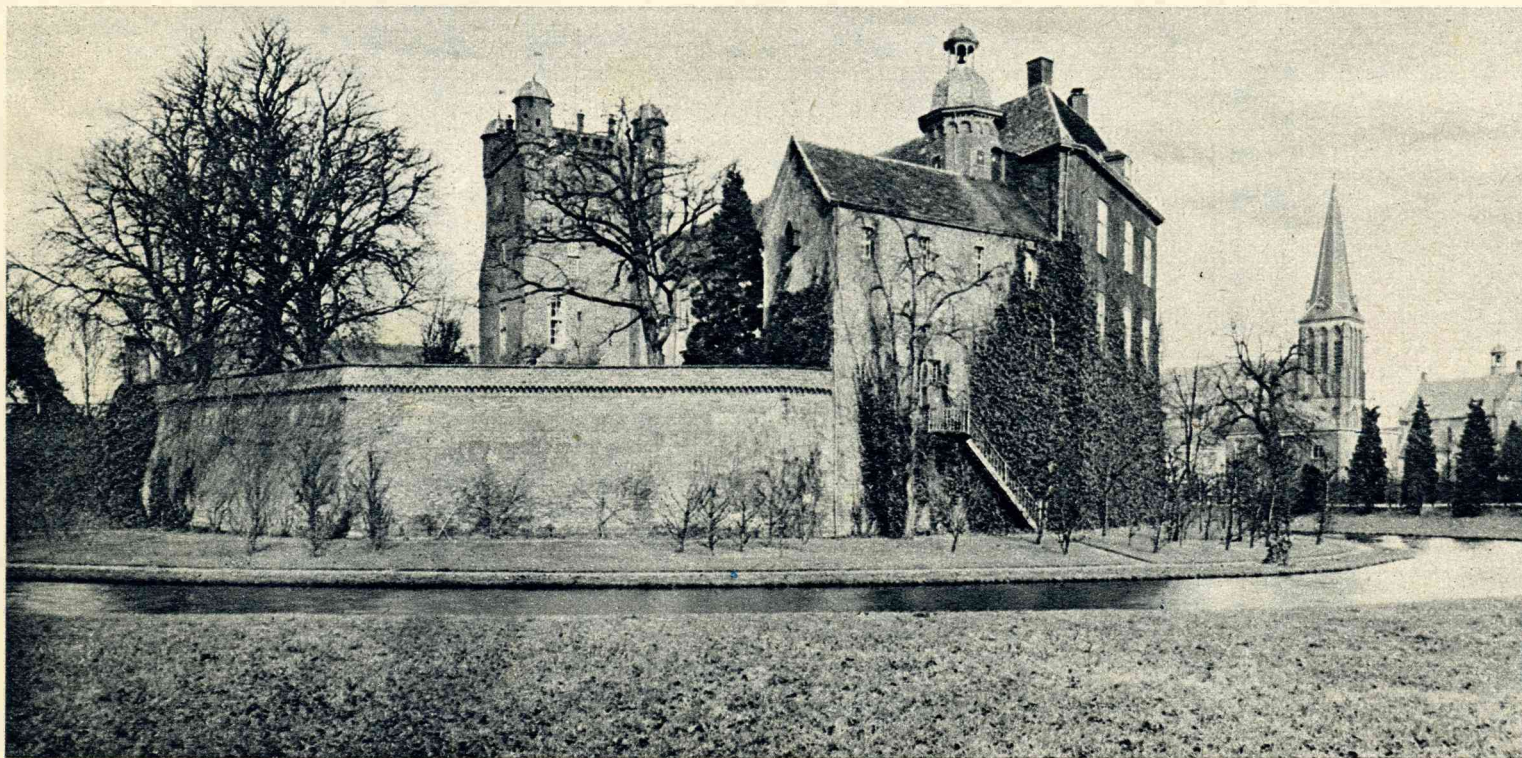
den traptoren en hoog leidendak: het stadhuis, dat uit de XVIe eeuw dagteekent. Langs zijn smallen gevel leidt een niet breede straat naar het machtig slot. Echter: dit machtig slot is niet meer, of juist: het is aan het herrijzen uit den deplorabelen toestand, waarin het ten gevolge van den snel om zich heen grijpenden brand van Maart 1939 is geraakt. Men moet uit den naam Berg niet afleiden, dat men een „bergslot” te zien zal krijgen. De sterkte is in vroeger eeuwen veeleer in een laagte opgericht, waarschijnlijk op een kunstmatigen bult, een „berg”, zoo men wil, welke met den uit de gegraven gracht vrijgekomen grond werd opgeworpen. Hoe de sterkte er in de XIe of XIIe eeuw heeft uitgezien, waarin al aanzienlijke heeren van den Bergh voorkomen, is niet bekend.

Het is ook heel waarschijnlijk, dat de sterkte in die dagen op het nabij gelegen hooge terrein, op het Montferland, gelegen was en dat bijgevolg de heeren hun naam ontleenden aan een „bergslot”. Feit is, dat het huidige kasteel gegrondest is op een opgeworpen burghtheuvel op een veelhoekig grondplan, dat de oudste gedeelten, te weten het beneden-gedeelte van den zwaren, machtigen toren, den „Bergvrede”, uit de XIVe eeuw stammen. Bij onderzoekingen, ingesteld na den brand, werden intusschen in het voorplein fundeeringen gevonden, die vermoedelijk van een verdedigbaren toren van vóór de XIVe eeuw afkomstig zijn.

Door twee poorten, vroeger verbonden door een houten brug, thans echter door een dam, bereikt men met de laatste en derde poort aan den voet van den zwaren toren het slotplein. De toegang tot het plein werd dus door dezen hoektoren volkomen beheerscht. Op het plein heeft men ter linkerzijde den breeden voorgevel van het hoofdgebouw, dat gevat is tusschen den „Bergvrede” ter linker- en een speelsch torentje op veelhoekig grondplan met een uitgebouwd lagen vleugel ter rechterzijde. Aan den buitenkant zijn

de gevels opgetrokken volgens het onregelmatig beloop van den veelhoekigen plattegrond.

Het hoofdgebouw had zijn tegenwoordige gedaante met stoep en gebeeldhouwde deuromlijsting te danken aan een verbouwing tusschen de jaren 1679 en 1701. Dit blijkt o.a. uit een Latijnsch opschrift op de ingangspoort en uit een tijdvors boven den ingang

Buitenaanzicht van kasteel Bergh, zooals het de laatste jaren — voor den brand in Maart 1939 — zich aan den bezoeker van 's-Heerenberg voordeed.

Een detailfoto van een der in ons artikel genoemde hoektorentjes op den z.g. „Bergvrede”.

dezen zwager van het hoogste belang was... maar graaf Willem bleek een onzeker bondgenoot. Na aarzelingen koos hij ten slotte met zijn zoons partij voor den koning van Spanje, waarbij het hier niet de plaats is dieper op de vraag in te gaan of hij dit deed uit geloofsovertuiging dan wel uit gekwetste ijdelheid of uit berekening. Feit is, dat zijn kasteel de gevolgen ervan moest ondervinden.

Van verschillende pogingen zich meester te maken van het kasteel Bergh en het nog sterkere Ulft, wil ik er een vermelden. In Mei 1572 waanden de Geuzen zich sterk genoeg een aanval op beide sterkten te wagen. Tevergeefs eischten twee vendels stad en kasteel Bergh op; met geweld werd de stad binnengedrongen, maar voor het slot liep de aanval dood. Onder commando van Anderlecht gedroeg de bezetting ervan zich zoo goed, dat de aanvallers, nadat hun aanvoerder gewond was, de stad verlieten. Drie dagen later kwamen zij echter terug, het kasteel werd omsingeld en van verschillende kanten begon de beschieting. Tot overgave uitgenoodigd, weigerde de commandant Anderlecht andermaal, en verdedigde zich met... slechts twaalf man zoo dapper, dat de Geuzen het beleg opbraken. Een derden aanval wilde de commandant evenwel niet afwachten. Hij besloot Bergh te verlaten, waarna stad en slot spoedig werden ingenomen.

van het slot, waarin Oswald III, graaf van den Bergh, en zijn gade Maria Leopoldina, gravin van Oost-Friesland en Rietberg, met name genoemd worden. Een brand in 1735 ontnam den „Bergvrede” zijn spits en had voorts verbouwingen ten gevolge, waardoor het middeleeuwsch karakter een moderniseering onderging.

Met bovengenoemden graaf Oswald stierf het tweede huis Bergh uit en door vererving kwamen de bezittingen aan de katholieke vorsten van Hohenzollern-Sigmaringen. Van de vroegere geslachten, die over Bergh geregeerd hebben, dient eerst het dynastengeslacht van (den) Bergh vermeld te worden, dat in manlijke lijn uitstierf in 1416, toen Frederik III van Bergh overleed. Uit zijn huwelijk met Catharina van Buren was een dochter geboren, die in 1412 stierf en door haar huwelijk met Otto van der Leek, uit het huis van Polanen, dit roemruchtige geslacht op Bergh bracht. De oude naam had evenwel zoo'n goeden klank, dat dit nieuwe geslacht den zijnen prijs gaf en zich voortaan van den Bergh ging noemen.

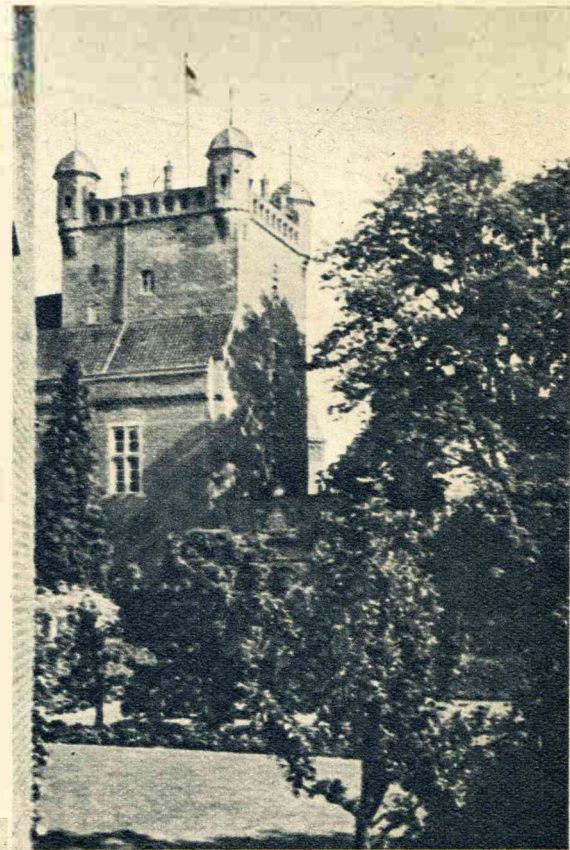
Uit dit tweede huis is in de vaderlandsche geschiedenis bijzonder bekend geworden Willem IV, geboren in 1538 en gehuwd met Maria van Nassau, zuster van prins Willem den Zwijger. Het huis Bergh was toen op het toppunt van zijn macht en aanzien; een reeks van verdienstelijke mannen was hem voorgegaan; het grondbezit strekte zich uit over Boxmeer, St. Stevensweert, Hedel, Bylandt, Ulft, enz. De heeren hadden het recht van munt, Bergh zelf was een der vier Geldersche Bannerheerlijkheden. Het spreekt vanzelf, dat voor de zaak van Willem den Zwijger een partijganger van de beteekenis van

De hoofdgevel van het kasteel Bergh na den brand. De als muurankers dienstdoende gesmeed-ijzeren letters tusschen de vensters bewaren de herinnering aan een der eerste grafelijke bezitters en duiden den naam aan van Hermann Graf Zu Den Bergh, Markgraf, Marquis Van Bergen op Zoom.

van Heek, bleek al spoedig die eigenschappen te bezitten, welke noodig zijn om dit monument tot nieuw leven te brengen. Zijn liefde voor Bergh bleek zoo groot, dat hij, die gedurende een kwart eeuw aan de verbetering en aankleeding van het huis Bergh gewerkt heeft, den moed kon vinden zijn door den brand van 1939 verwoesten arbeid opnieuw te beginnen. Al zijn de meeste door hem verzamelde schilderijen bij den brand gered, er is toch ook veel verloren gegaan en wij betreuren met den heer van Heek, dat hierbij een portret was van een der graven, vermoedelijk Oswald III. Het kan den bezoeker niet anders dan tot vreugde stemmen wanneer hij in het weder in aanbouw zijnd kasteel het daadwerkelijk en overtuigend bewijs ziet van de liefde van den eigenaar in het instandhouden van het aan zijn zorgen toevertrouwd monument, zijn kasteel.

De met vier hoektorentjes bekroonde hoektoren van kasteel Bergh, genoemd de „Bergvrede”, gezien vanuit den kasteeltuin.

ALS DE VACANTIETIJD WEER NADERT

OP DE FIETS DOOR ONS MOOIE LAND

Het is vroeg in den morgen, nog glinstert de dauw aan de takken van 't dennenbosch. Een kwiek eekhoortje klautert omhoog en het bosch is vol gerucht van vogels. Verderop ligt een golvende heidevlakte met, hier en daar, een zilverig berkje. Er slingert zich een pad door de glooiende vlakte en daarover nadert een rijtje fietsers. 'n Heele familie is het en zelfs de jongste spruit van zeven jaar trapt al parmantig mee op haar fietsje, waarvan de trappers voorloopig nog houten blokken behoeven. Veel bagage hebben ze niet bij zich, wat regenkleeding is op de bagagedragers gebonden en de mondvoorraad voor den dag zit in de fietstasch van moeder. Al vroeg zijn ze er op uitgetrokken en ze zullen er stellig geen spijt van hebben, want wijd is de heide, de bosschen geuren, het gaat een stralende zomerdag worden. En waar zal men zoo'n dag beter besteden dan in de vrije natuur? Daar gaan de fietsers, in luchtige kleedij trappen ze voort. Hoe licht loopt het „karretje" in de frissche koelte van den zomer-morgen.

* * *

Elk goed Nederlander kan fietsen en geen wonder, want welk een prachtig vervoermiddel is eigenlijk onze vertrouwde fiets! En vooral in de dagen, die wij thans beleven, nu het autoverkeer vrijwel is stopgezet en het reizen per trein soms ook bezwaren onder-vindt. Een fietsende natie waren wij altijd reeds, doch in de komende vacantieweken zullen er stellig meer fietsen op onze wegen te zien zijn dan ooit te voren. Velen die vroeger in eigen wagens of autobussen hun zomerreisjes maakten, zullen thans hun stalen ros bestijgen. En waarom ook niet? Gelooft u niet, dat u Holland op z'n mooist ziet als u het land-schap doorkruist over de talrijke fietspaden, die ons mooie land bezit?

Wie over fietstochten spreekt, denkt onmiddellijk aan den A.N.W.B. En terecht, want deze bond heeft veel voor fietsend Nederland gedaan. Ieder kent de practische reisgidsen, die door den bond in grooten getale worden uitgegeven

en waarin rijwieltochten worden omschreven door de aan natuurschoon rijke deelen onzer provincies. Die tochten voeren over uitstekend onderhouden rijwielpaden, die alle door de zorgen van den A.N.W.B. zijn voorzien van de bekende rijwielpadwijzers, de zoo-genaamde „paddenstoelen".

Nu de vacantietid weer nadert, zijn we eens naar het hoofdkantoor van den A.N.W.B. te Den Haag gestapt en daar deelde men ons mede, dat de wegwijzers en paddenstoelen, die in verschillen-

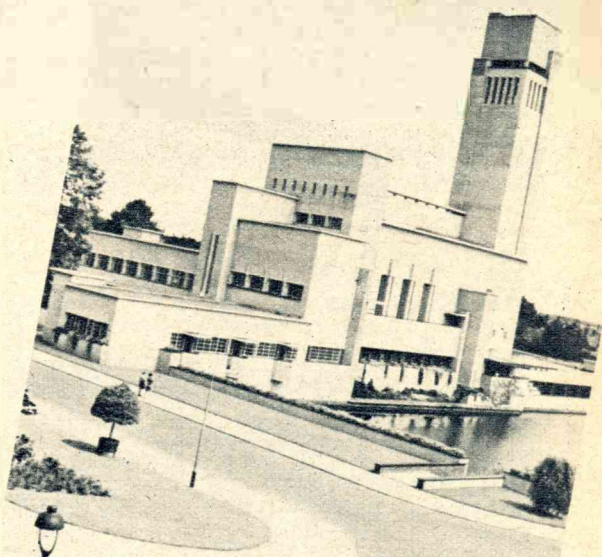
de mobilisatiemaanden verwijderd werden, thans overal weer geplaatst worden. Ook is hier en daar wat oorlogsschade te herstellen, maar over 't algemeen valt het hard mee. In elk geval, vóór het reis-seizoen begint, zal alles weer prima in orde zijn.

IS UW FIETS IN ORDE?

Wie malheur krijgt tijdens z'n dagelijkschen fietstocht naar zijn werkzaamheden, riskeert een te laat komen, maar wie, met een zwaar beladen fiets, pech heeft op een eenzaam rijwielpad door de hei, vergalt z'n vacantiegenoevens. Kijk daarom uw fiets goed na eer u zich aan groote tochten waagt. Zorg vooral, dat u een goeden „zit" heeft, d.w.z. stel het zadel niet te hoog of te laag ten opzichte van het stuur, want dan kost het fietsen u een extra-inspanning, die geheel overbodig is. Uw fiets moet goed „loopen", de wielen mogen niet slingeren, de ketting moet in prima conditie zijn en als u de heuvelrijke streken van ons

EEN PAAR PRACHTIGE TOCHTEN

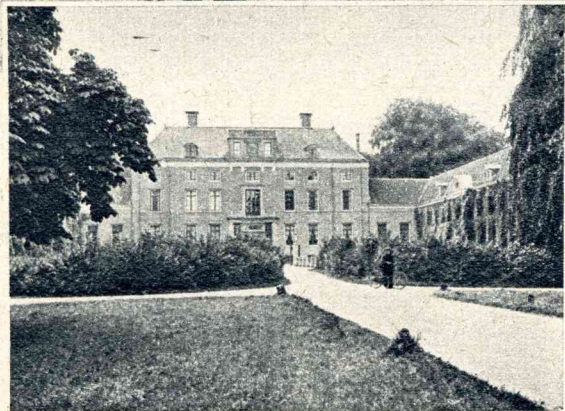
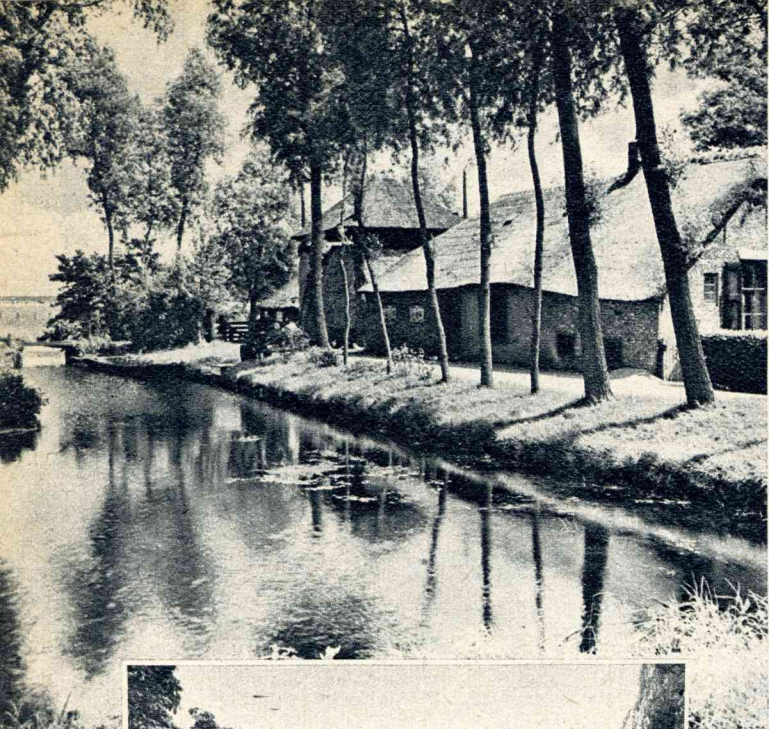
De buurtschap Eemdijk bij Spakenburg.

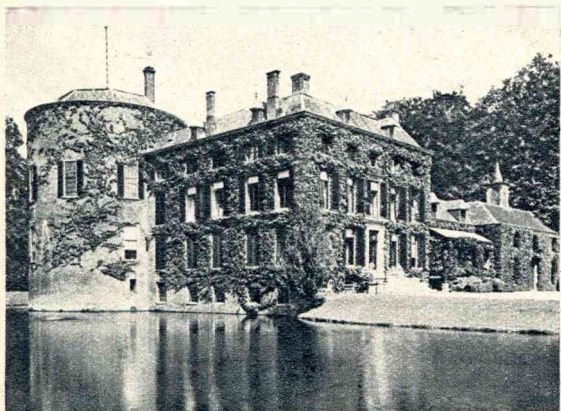
Schoonheid uit het Gooi: het Hilversumsche raadhuis en een mooi hoekje in Laren.

land voor een tocht uitzoekt, laat dan vooral uw remmen in orde zijn.

Een andere raad, dien ervaren fiets-toeristen u zullen geven: bewaar tijdens den tocht zooveel mogelijk een regelmatig tempo. Af en toe een fiksche „spurt" is funest voor het uithoudings-vermogen. Dergelijke escapades kunt u rustig overlaten aan de wegrenners, die op hun lichte karretjes over onze wegen snellen.

Het statige slot te Zeist.

Kasteel „Roosendaal” nabij Velp.

Aan den IJssel.

WAARHEEN FIETSEN WE?

Er is eigenlijk geen streek in ons land, waar het fietsen de moeite niet loont, het vlakke polderland-schap achter onze duinenrij heeft zijn eigen bekoring, evenals de beboschte heuvels in het oosten en zuiden, het land onzer groote rivieren of de Friesche meren. *Alle* fietstochten door ons land aangeven, is ons daarom dan ook niet mogelijk, we zullen slechts trachten een paar tochten te projecteeren door streken, die vanouds om hun schoonheid werden geroemd en geheel zijn ingesteld op de ontvangst van toeristen. Het is geenszins onze bedoeling een dorre opsomming te geven van wegwijzer tot wegwijzer. Wie zijn tochten precies uitgestippeld wil hebben, raadplege de betreffende reisgidsen van den A.N.W.B., waaraan de in ons artikel afgedrukte rijwielkaartjes zijn ontleend.

Naast elkaar: Westbroek bij Loosdrecht, de Pyramide van Austerlitz en de molen „Rijn en Lek” te Wijk bij Duurstede, die eens door Ruysdael op het doek werd gebracht.

HET GOOI EN DE STICHTSCHE LUSTWARANDE

Beroemd om zijn afwisselend natuurschoon is vanouds het gebied van Gooi- en Eemland, bekend bij alle hoofdstedelingen. Welke Amsterdammer kent de hei en de bosschen rond Hilversum niet? Bij dit landschap sluit zich prachtig aan de omgeving van het fraai gelegen Zeist en de West-Veluwe. Naast de hoofdverkeerswegen treft men hier overal rijwielpaden aan, die een fietstocht door dit gedeelte van ons land tot een waar genoegen maken.

Over het Gooi behoeven we stellig niet veel te vertellen; plaatsen als Laren, Bussum, Baarn en Soestdijk zijn bekend genoeg. Uitgestrekte bosschen vindt men hier, afgewisseld door villaparken. Meer naar den kant van 't IJsselmeer liggen de voormalige visschersplaatsjes Huizen, Bunschoten en Spakenburg. En al is het grootendeels gedaan met de vischerij, de karakteristieke kleeding wordt er nog steeds in eere gehouden. U moet ze 's morgens naar de fabriek zien fietsen, de Spakenburgsche meisjes. Reeds lang hebben ze zich aan de gewijzigde omstandigheden aangepast, maar er is er niet een bij, die „stadsche” kleeven draagt.

Wijd zijn de heiden van het Gooi en midden erop ligt Hilversum met het fraaie stadhuis van den bouwmeester Dudok. Wie Gooi- en Eemland in zijn volle schoonheid wil zien, make eens een der talrijke fietstochten, die op bijgaand kaartje staan aangegeven. Noordwaarts voert een tocht door het Spanderswoud naar Bussum en Valkenveen, westelijk liggen de Loosdrechtsche plassen, met, te Nieuw-Loosdrecht, het mooie kasteel „Syypestein”, dat uit de dertiende eeuw dateert. Bij 's-Graveland vinden we, omringd door een vijver, het huis „Trompenburgh”, waar eens onze groote vlootvoogd Maarten Harpertsz. Tromp woonde. Van Hilversum voert ook een slingerend fietspad over de heide naar Baarn en vandaar is het nog maar een klein stukje naar Soestdijk met het prinselijk paleis en de gedenknaald, opgericht ter herinnering aan de krijgssaden van koning Willem II, die, als prins van Oranje, bij Quatre Bras de overwinning bij Waterloo hielp voorbereiden. Een tocht door Soest en de bosschen bij Birkhoven brengt ons dan naar Amersfoort, waar zeer veel middeleeuwsche architectuur te bewonderen valt, zooals de O.L. Vrouwetoren, 'n rank bouwwerk van 94½ m hoogte en de schilderachtige Koppelpoort.

Talrijke fietspaden leiden van Amersfoort naar de omstreken van Zeist, een der mooiste voert over Oud-Leusden naar de Pyramide van Austerlitz, een

Talrijk zijn de fietspaden in het mooie Gooi. Op dit kaartje ziet u enkele mooie tochten in de omgeving van Hilversum.

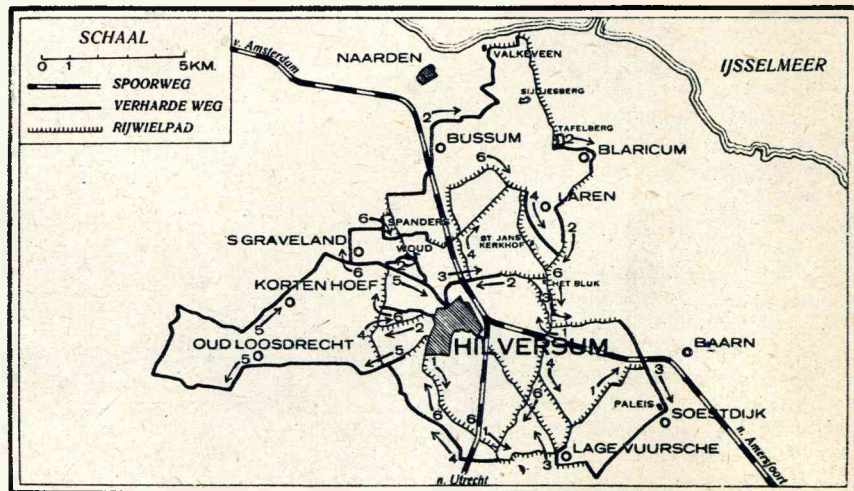
heuvel, die door de troepen van generaal de Marmont in 1804 werd opgeworpen ter herinnering aan de door Napoleon bij Austerlitz behaalde zege. Te Zeist verzuime men niet, het slot te gaan zien. Dit strenge gebouw en de prachtige huizen ter weerszijden van de oprijlaan vormen een fraai geheel.

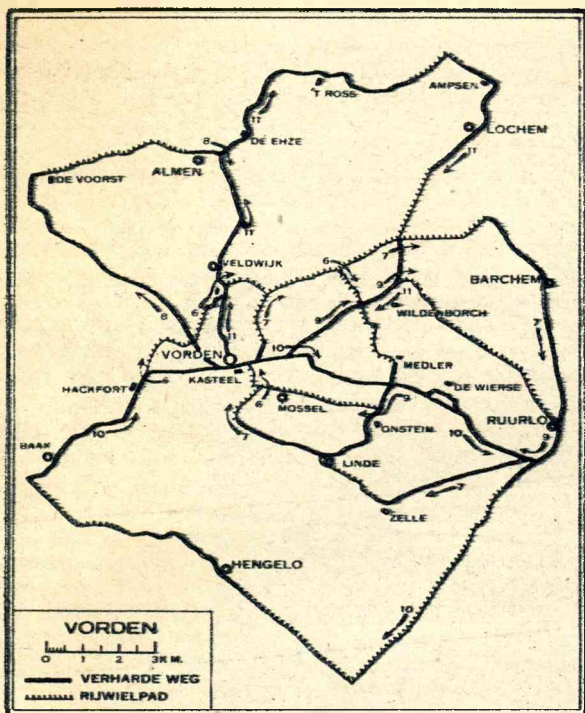
Nemen we nu Arnhem als einddoel van onzen fietstocht, dan leidt van Zeist een mooie weg over Doorn, Leersum en Amerongen naar het aan den Rijn gelegen Rhenen, dat in de oorlogsdagen schade opliep, maar waar de beroemde Cuneratoren gelukkig gespaard bleef. Wie de schoonheid van ons rivierlandschap bewonderen wil, make den tocht over Wijk bij Duurstede en vervolgens langs den Rijn. Wijk bij Duurstede heeft een rijk verleden en was eens als Dorestad een machtige nederzetting. Aan dat verleden herinnert nog de ruïne van het kasteel „Duurstede”, een vierkante Donjon-toren en de ronde „toren van bisschop David van Bourgondië”. Deze ruïne ligt in een park, dat in 1836 werd aangelegd door Zocher, den bekenden tuinarchitect, die o.a. ook de plannen voor het hoofdstedelijk Vondelpark ontwierp. Beroemd door de schilderij van Ruysdael is de historische molen.

Eenmaal te Rhenen en Wageningen, dan zijn er wegen te over om in Arnhem te komen, een stad, die een langer verblijf overwaard is. Wie fietstochten in de omgeving wil maken, ga naar Oosterbeek en Wolfheze met prachtige bosschen en vergezichten, naar Velp met het landgoed Roosendaal, waar de bedriegertjes en de hangbrug altijd veel belangstelling trekken of steke den Rijn over voor een rit door de Betuwe.

DE GELDERSCHE ACHTERHOEK

Van Arnhem leiden fraaie wegen, o.a. de beroemde Middachter Allee, naar de oude Hanzestad Zutphen, eens de hoofdstad van het gelijknamige graafschap. Zutphen vormt een prachtig uitgangspunt voor tochten door den Gelderschen Achterhoek met zijn afwisselend landschap van zandgronden, bedekt met dennenbosschen en door eikenhakhout omzoomde akkers. Trouwens, het uit de twaalfde eeuw datee-

Rondom Vorden ligt de acht-kasteelentocht, de fietspaden staan op ons kaartje aangegeven.

rende stadje aan den IJssel is op zichzelf reeds een bezoek overwaard.

Evenals Arnhem bezit Zutphen een St. Walburgskerk, een gotisch bouwwerk, waar opmerkelijk schilderwerk te bewonderen valt. Wereldberoemd is de Librije met de oude bijbels en vijftientig aan kettingen geklonken incunabelen. Donderdags is er markt te Zutphen en dan gaat het er levendig toe.

Achter dit vriendelijk stedeke ligt de Graafschap, anders genaamd de Achterhoek, een land vol schilderachtige dorpjes en kasteelen. Een tocht van zeven en een halven km brengt ons van Zutphen naar Gorsel, een gezocht toeristenoord in een boschrijke omgeving met de landgoederen het Elze en het Joppe. Door laatstgenoemd landgoed voert een mooie weg naar Almén, vanwaar men naar Vorden kan komen. Vorden is 't beginpunt van den zoogenaamden acht-kasteelentocht. De geheele route is door de Vorden-sche Vereeniging voor Vreemdelingenverkeer met behulp van gele driehoeken aangegeven en leidt achtereenvolgens langs de kasteelen „Hackfort”, de „Bramel” en de „Wildenborch”, waar eens Staring woonde en waar thans nog nazaten van den dichter verblijven. Vervolgens gaat de weg langs „Medler”, de „Wierse”, slot „Ornstein” en dan langs het „Kiefskamp” en kasteel „Vorden” naar Vorden terug. Het is een tocht langs uitstekende fietspaden met een lengte van 30,3 km.

Ook de omgeving van Lochem, bekend uit den Spaanschen tijd door de krijgslust der Staatsche troepen, biedt veel schoons. Rondom liggen Laren, Markelo, Goor, het eens door een cycloonramp verwoeste Boreulo en Ruurlo. Wie van klimmen houdt, gaat naar Montferland, een heuvelreeks met uitgestrekte dennenbosschen. De hoogste top is de Hettenheuvel (105 m), het meest bekende punt is de heuvel Montferland. In een der bijgebouwen van 't hotel, dat ter plaatse werd gebouwd, is een kaart aanwezig, vervaardigd aan de hand van opgravingen

door dr. Holwerda en waarop de oude situatie van dit interessante heuvellandschap staat aangegeven.

BRABANT EN LIMBURG

Ten slotte nog een tocht, die stellig naar het hart is van alle fietstoeristen en ons brengt naar de mooiste plekjes, die in het schoone land van oostelijk Brabant en Limburg te vinden zijn. Hier en daar moet er stevig geklommen worden, maar het is de moeite waard. Bovendien, u hoeft toch niet alles op één dag af te doen? Doe er gerust een week over en het zullen dagen worden, die u niet licht vergeet!

Als punt van uitgang nemen we 's-Hertogenbosch, de stad van de St.-Janskathedraal en het Zwanenbroedershuis. Van Den Bosch gaat de tocht naar Cromvoirt en vandaar leidt een rijwielpad langs het aardig gelegen meertje „De IJzeren Man” naar Helvoirt, waar prachtige vennen te bewonderen zijn. Over het dorp Haaren voert het pad dan naar Oisterwijk. De geheele tocht is eenentwintig km lang.

De tweede rit voert van Oisterwijk over den Oirschotschedijk, die later in een rijwielpad overgaat, naar Oirschot en vandaar fietsen we, na het Wilhelminakanaal overgestoken te zijn, naar een rijwielpad, dat ons brengt naar Eindhoven. Reeds in de verte zien we de machtige fabriekscomplexen van deze nijvere stad opdoemen.

Een tocht van vierendertig km brengt ons van Eindhoven door het Brabantsche landschap via Heeze en Maarheeze naar het landelijke Weert. We zijn dan in het Limburgsche aangekomen, steken bij Wessem de Maas over en gaan naar Roosteren en verder naar Obbicht. Langs het kasteel fietsen we naar het oude Elslo, waar we bij de kerk een prachtig uitzicht over de Maasvallei kunnen bewonderen. Het eindpunt van dien dag is het dorp Beek.

Van Beek gaat het verder langs den hoofdweg in de richting Maastricht tot we boven op den Kruisberg naar Geulle afbuigen. Door het bouwland dalen we nu af tot het spoorwegviaduct en over Hulslen en Bunde bereiken we Maastricht, een stad, wier geschiedenis teruggaat tot den Romeinschen tijd. Bewonderaars van bouwkundig schoon kunnen hier hun hart ophalen! Aan het ruime Vrijthof liggen de St. Servaas en de St.-Janskerk; merkwaardig om den zwaren wester-torenbouw is de O.L.Vrouwekerk, die gedeeltelijk uit de tiende eeuw dateert. Interessante resten van de oude vestingmuren vindt men in de Helpoort en het Pater Vinck-torentje.

Van de Limburgsche hoofdstad gaat de tocht door het bekoorlijke Geuldal naar Vaals en vervolgens naar het bekende toeristenoord Valkenburg met de grotten en de ruïne. Langs de kasteelen Wijnandsrade en Hoensbroek fietsen we naar St.-Odiliënberg, waar op een heuvel aan de Roer een oude Romaansche kerk staat en vervolgens naar Roermond.

Niet ver vandaar vinden we het fraaie kerkje van Asselt en het kasteel „Hillenraad” te Swalmen. Via Beesel bereiken we de Maas, die we per pontveer oversteken. Over Sevenum gaat de tocht nu naar Venray.

Tot besluit volgt een fietstocht van negenenveertig km, die ons langs de Maasdorpen Vierlingsbeek, Groeningen, Vortum, Sambeek en Boxmeer brengt. Opnieuw steken we de Maas over en komen langs het kasteel van Heijen via Gennep naar den Plasmolen. Over het landgoed St.-Jansberg naar

Groesbeek en vervolgens door Berg en Dal en het villapark Mooi Nederland naar Beek. Over Ubbergen fietsen we dan Nijmegen binnen.

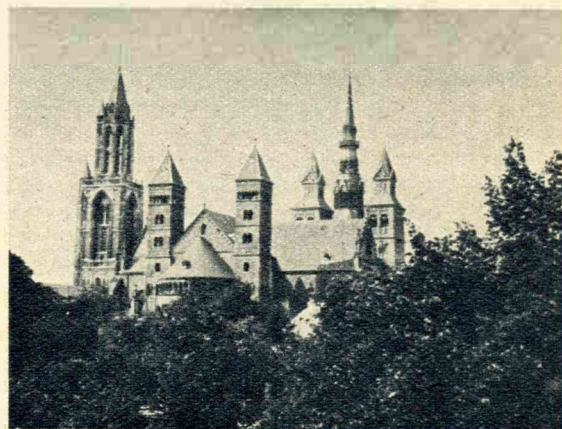
Heeft men meer tijd ter beschikking, dan komen vooral Oisterwijk, Heeze, Maastricht, Valkenburg, de Plasmolen en Groesbeek voor een langer verblijf in aanmerking. Wie zijn tochten eerst op de kaart wil bekijken, doet goed de toeristenkaart voor Zuid-Limburg te raadplegen, een uitgave van den A.N.W.B., die ook voor niet-leden verkrijgbaar is.

Ter illustratie drukken we een keur van foto's af, die de schoonheid van de in ons artikel genoemde streken in beeld brengen. Schooner dan de beste foto is echter de natuur zelf. Ga zélf kijken, bestijg uw fiets en trek er op uit. Ontvlucht een poos uw dagelijkse zorgen en geniet van Hollands prachtige landschapsschoon.

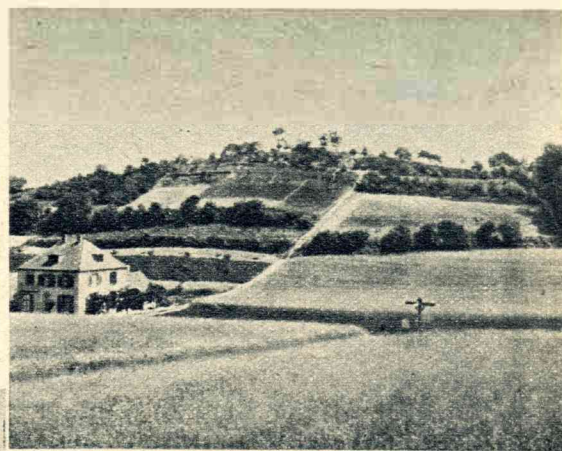
L.

In mooi Montferland.

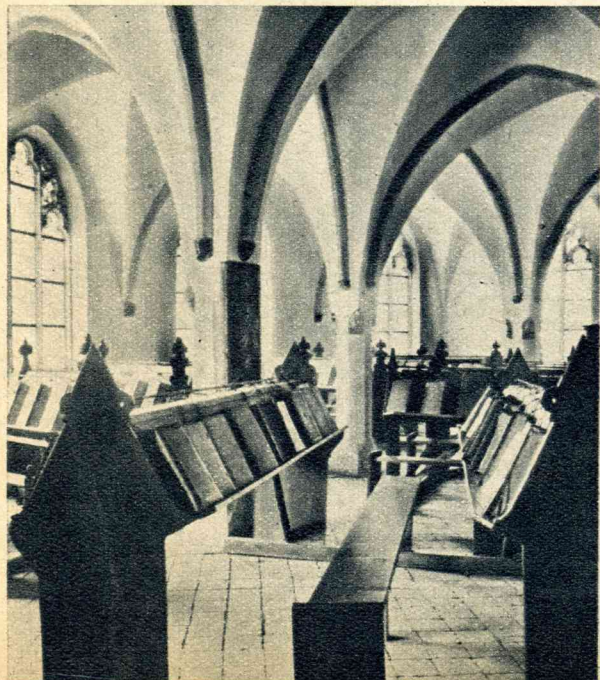

De torens aan het Maastrichtsche Vrijthof.

Naast elkaar: de beroemde Librije te Zutphen, de ruïne van de Grendelpoort te Valkenburg en het pontveer bij het oude Elslo.

De golvende akkers van Berg en Dal bij Nijmegen.

Frisch

als
de
jonge
Lente

Zuiver als de ontluikende natuur, zoo is Lohse Uralt Lavendel. De reine pittige geur geeft U het gevoel van natuurlijke frischheid en maakt ook op anderen den aangename indruk van welverzorgdheid. De echte zuivere lavendelgeur van Lohse wordt niet door kunstmatige reukstoffen vertroebeld. Daarom is Lohse Uralt Lavendel de Eau de Cologne, die nooit verveelt.

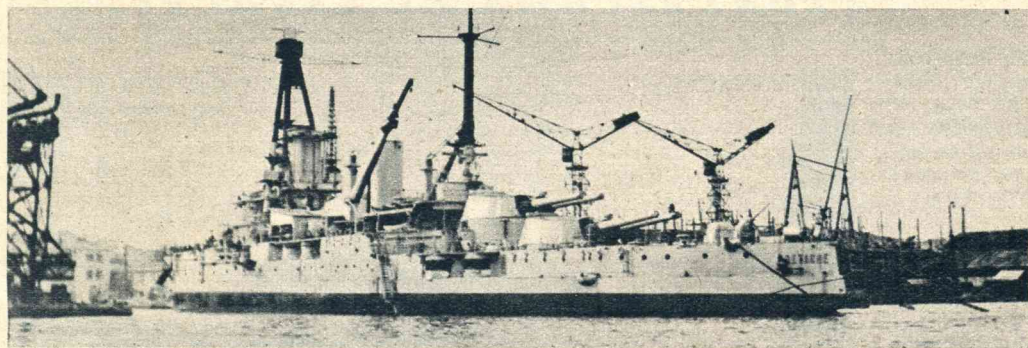

Lohse Uralt Lavendel is overal verkrijgbaar in flacons vanaf 75 ct.

Een luchtfoto van Oran aan de kust van Noord-Afrika, waar een belangrijke Engelsche strijdmacht slag leverde tegen een deel der Fransche vloot, waaronder de Dunkerque en de Strasbourg, die zich daar overeenkomstig het wapenstilstandsverdrag voor anker bevonden.

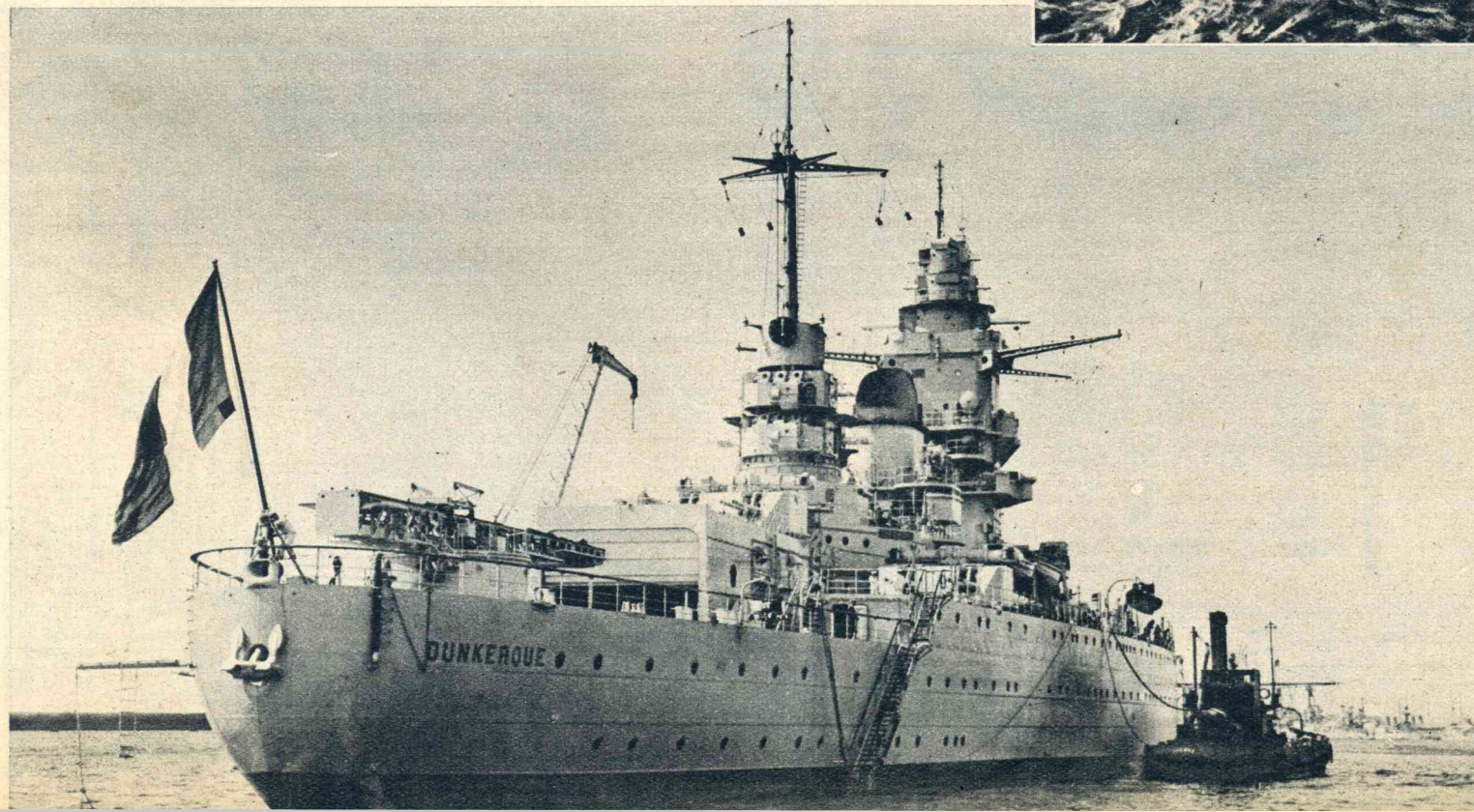
BRITSCH-FRANSCH ZEEGEVECHT TE ORAN

Het slagschip Bretagne stootte op een mijn en vloog in de lucht.

Het slagschip Provence, naar een schilderij van J. L. Paguemaud, dat door de Britsche vloot in brand is geschoten.

De Dunkerque, een der grootste schepen der Fransche vloot, zou zwaar beschadigd zijn.

De fortificaties der Maginotlinie in Duitse handen: de ingang van een pantserfort wordt bewaakt door Duitse soldaten.

De commandant van een gepantserde fortificatie in de Maginotlinie met den Duitischen divisiecommandant.

FOTOPOST

Een Franschman, die voor het naderend oorlogsgeweld gevlucht was, keert per auto naar zijn woonplaats terug.

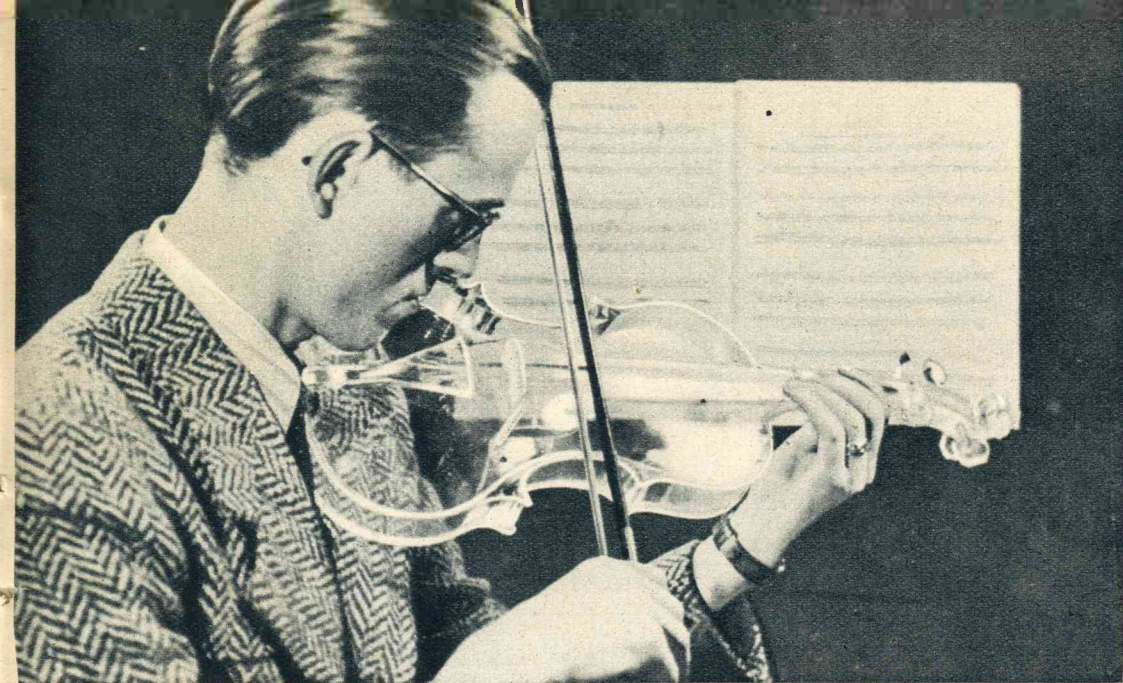

Het wrak van een 28000 ton groot Engelsch troepentransportschip, dat tusschen La Pallice en het eiland St. Martin in den Atlantischen Oceaan op een mijn liep.

Duitse hulporganisaties reiken te Le Havre voedsel uit aan de gevluchte Fransche burgerbevolking.

De Führer rijdt met zijn staf door een stadje in den Opper-Elzas op weg naar Strassburg.

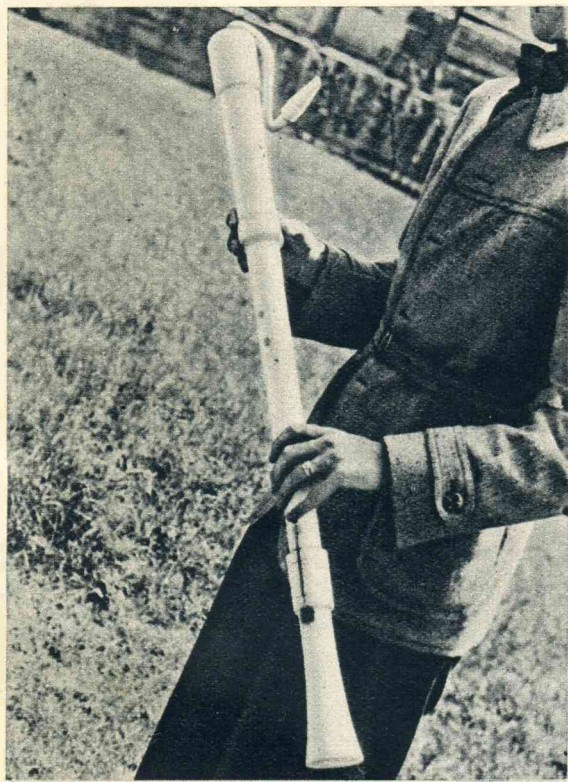

Een musicus bespeelt de Plexiglas-viool. Het instrument is volkomen doorzichtbaar en heeft een buitengewoon edelen klank.

GLAS

VERVANGT METAAL EN HOUT

PLEXIGLAS

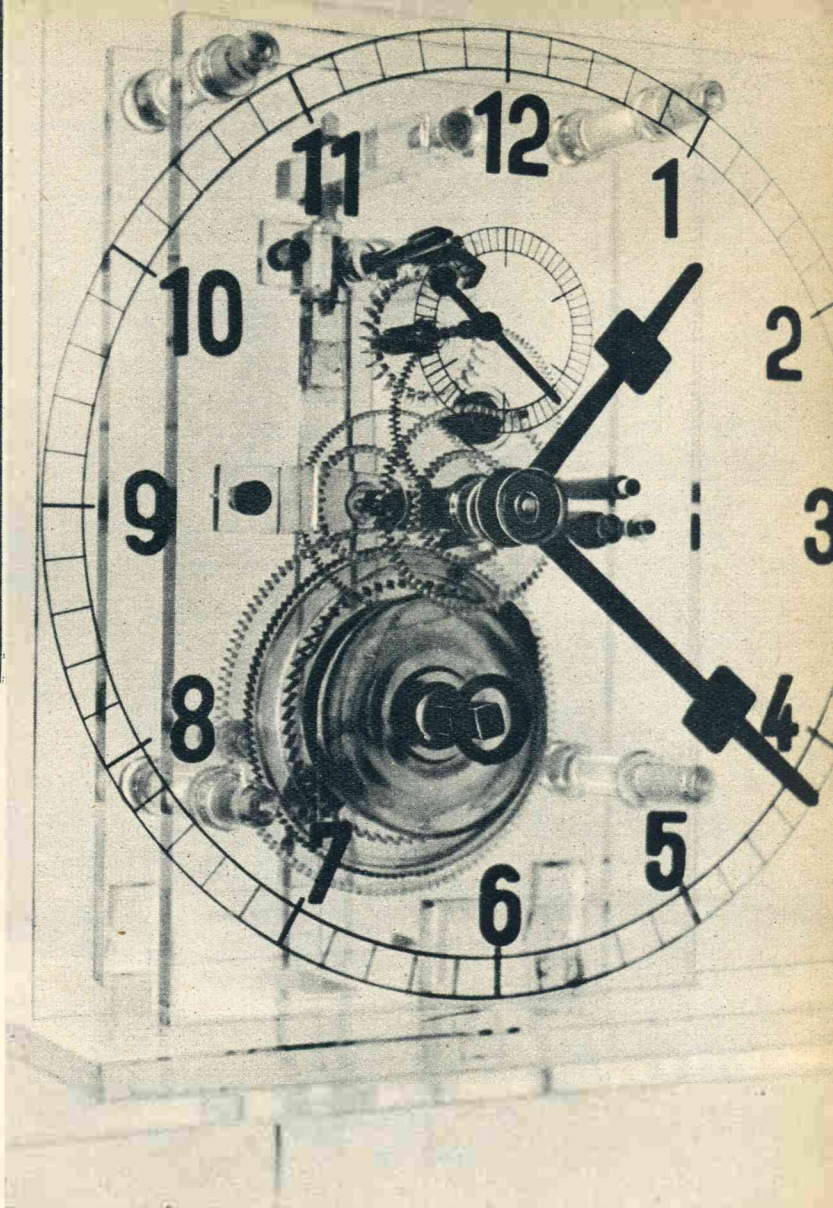

Een fluit van wit Plexiglas. Men heeft deze fluit, welke een heel goeden toon heeft, tegen den grond gegooid zonder dat zij brak.

Het woord „synthetisch” beheerscht sinds de laatste maanden onze industrie. Verschillende landen zijn door de omstandigheden gedwongen, zich meer en meer bezig te houden met het probleem: „Hoe komen wij tegemoet aan binnenlandsche behoeften? Hoe worden wij onafhankelijk van buitenlandschen import?” Kort uitgedrukt: „Hoe maak ik zelf, wat ik niet meer krijgen kan?”

En men maakt met eigen grondstoffen in de chemische laboratoria, door ontleding en nieuwe samenstellingen, nieuwe producten, of liever dezelfde producten waarvoor men voordien de grondstoffen uit het buitenland betrok. Men maakt uit vischeiwit . . . wol, uit glasscherven . . . asbest, uit hars . . . glas. Dus synthetische wol, synthetisch asbest, synthetisch glas, dat meestal dezelfde kwaliteiten heeft als het oude, „echte” product, maar dat ook dikwijls nieuwe en veel nuttiger eigenschappen blijkt te bezitten.

Op deze wijze ontstond het „Plexiglas”. Dit is een nieuwe werkstof, die van hars gemaakt is. Zijn naam ontleedt dit nieuwe product aan het feit dat het volkomen doorzichtig is, en dus glas uitstekend kan vervangen. Maar hiernaast bezit deze nieuwe stof nog meer eigenschappen. Plexiglas is sterker dan glas, onbreekbaar en meer doorzichtig. Een blok van dit glas van 10 à 20 cm doorsnede is nog doorzichtig, terwijl dit bij gewoon glas van dezelfde dikte al

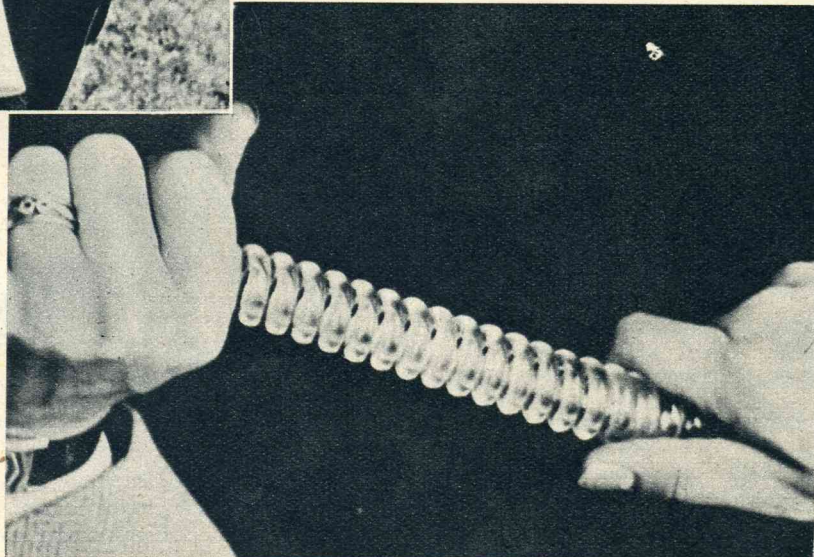

Een uurwerk van Plexiglas. Ook veeren, wijzers enz. zijn van hetzelfde materiaal vervaardigd.

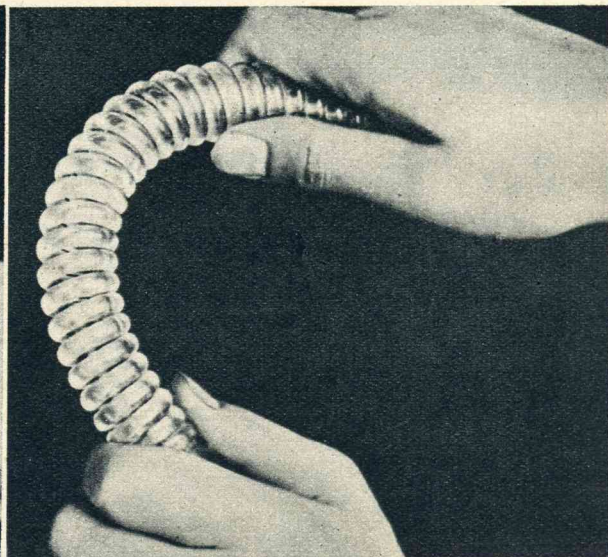
niet meer zoozeer het geval is. Naast deze zeer groote voordeelen staat het enige nadeel, dat Plexiglas een derde zwaarder is dan gewoon glas. Doch dit kan geen reden zijn waarom het nut van deze nieuwe vinding minder zou worden.

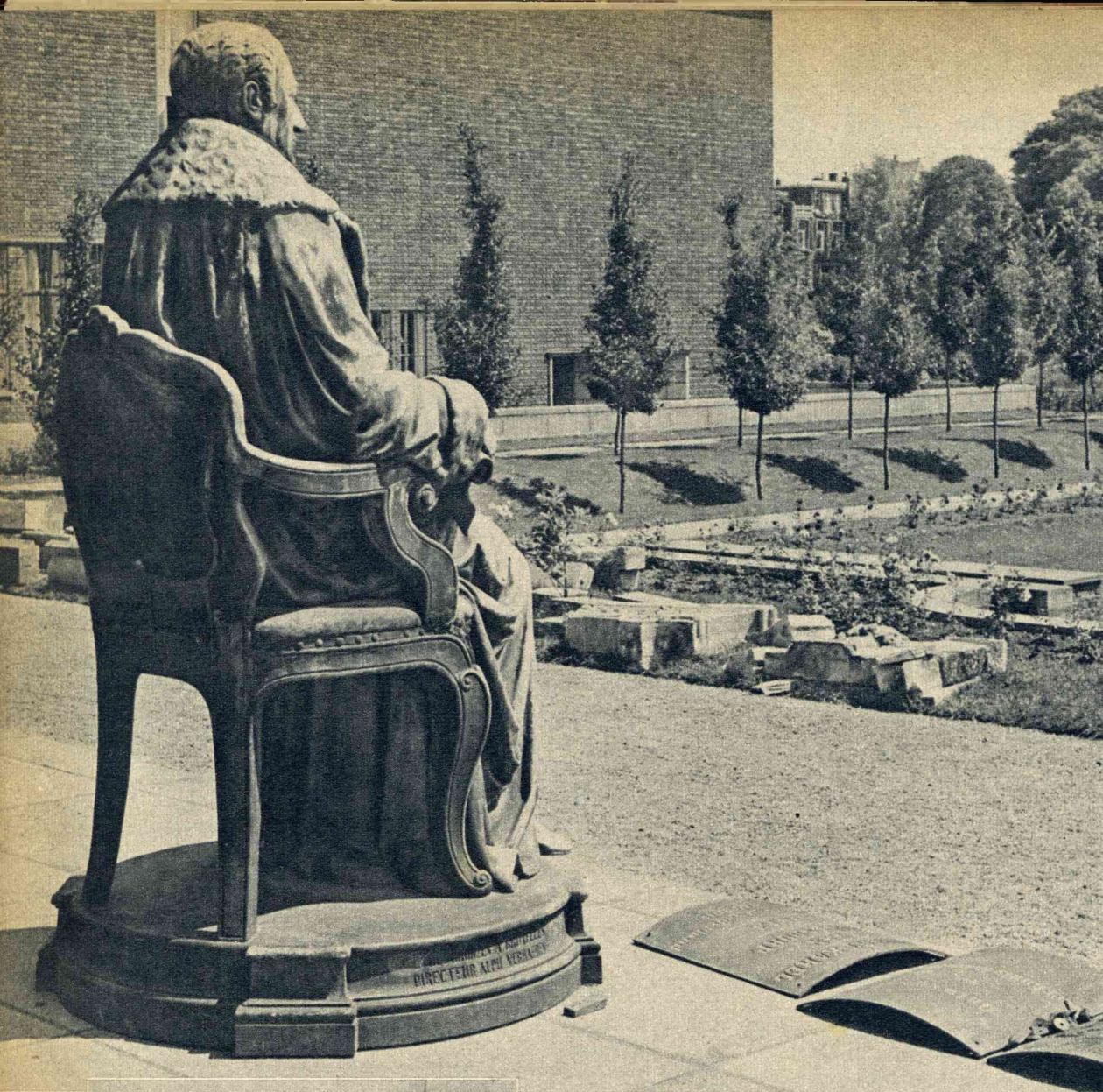
Men heeft reeds verschillende voorwerpen van Plexiglas gemaakt, o.a. veeren. Deze blijken een grooten weerstand te hebben, zeer elastisch te zijn en zware belasting te kunnen verdragen; het is dus mogelijk dat een dergelijke veer tot zekere hoogte het metaal vervangt. Violen, gemaakt van dit glas, blijken een goeden, zuiveren klank te hebben, zonder bijtonen, zoodat men dus ook muziekinstrumenten hiervan vervaardigen kan, hetgeen een groote bezuiniging beteekent op de dure houtsoorten die voordien hiervoor noodig waren. Ook de optische wetenschap kan dit glas gebruiken voor vergrootglazen. En dat de vrouwenwereld deze vinding toejuicht behoeft wel niet gezegd te worden. Welke vrouw is niet blij met nieuwe hand-, hals- en hoofdversierselen?

Dit is dus een van die synthetische producten, die de nieuwe wetenschap uitgevonden heeft, werkelijk ten voordeele van de wereld.

Een veer van Plexiglas. Zij bezit een buitengewoon weerstand, is elastisch en kan tegen groote belasting; zij is dus in staat metaal te vervangen. Rechts: dezelfde spiraal, zooals men ziet buitengewoon elastisch en buigzaam.

Het beeld van Gijsbert Karel van Hogendorp, den voorvechter van den vrijhandel en ontwerper van Neerlands grondwet, heeft een plaats gevonden op het trottoir aan de achterzijde van 't museum Boymans. — Gijsbert Karel ziet rustig uit op het fraaie Museumpark.

„Mercurius”, eens den trouwen wachter in de nis van de oude Beurs, vindt men thans op de binnenplaats van 't Museum.

En hier is de brandweerkundige Jan van der Heyden, eens hoog te zien in 't Brandweershuis aan de Laurensstraat, thans op den beganen grond. Daarnaast de herinneringsplaat der St.-Rosaliakerk, die onlangs geheel geres-taureerd werd.

De assistente van „Boymans” toont een engelenkopje van de gevelversiering van het Burger Weeshuis, uit de Goudsche Wagestraat.

GEREDDE KUNSTVOORWERPEN TE ROTTERDAM

*Beelden van historische en
kunstwaarde*

Wie thans de ruime binnenplaats van het museum Boymans te Rotterdam betreedt, ziet daar een heele collectie bijeen van beelden en voorwerpen van historische en kunstwaarde.

Ze zijn afkomstig uit de binnenstad, waar men deze objecten nog heeft kunnen reddten en sparen voor een roemloos en schielijk einde.

Rechts van den ingang aanschouwt men het bekende, gevleugelde beeld van Mercurius, dat eens in een nis stond van het oude Beursgebouw, bij het Beursstation. Thans heeft deze beeltenis een tijdelijke plaats gevonden op het binnenplein van „Boymans”.

In de nabijheid treffen we nog een goeden bekende aan. Het borstbeeld van den uitvinder der brandspuit en grootmeester in de brandbluschkunst, Jan van der Heyden, dat eens hoog het Brandweershuis sierde, aan de Laurensstraat, is nu op den beganen grond terechtgekomen, een al te bescheiden plaats voor deze zwierige verschijning.

Voorts zijn er enkele fraaie beelden van de praalgraven der nationale helden in de Grootte Kerk. Een

Hoe eenzaam doet het engelenkopje van den Weeshuisgevel aan. — Een interessant prentje.

dier liggende figuren, van den Nederlandschen admiraal Witte de With, vervaardigd door Pieter Rijex, is er nog tamelijk goed afgekomen.

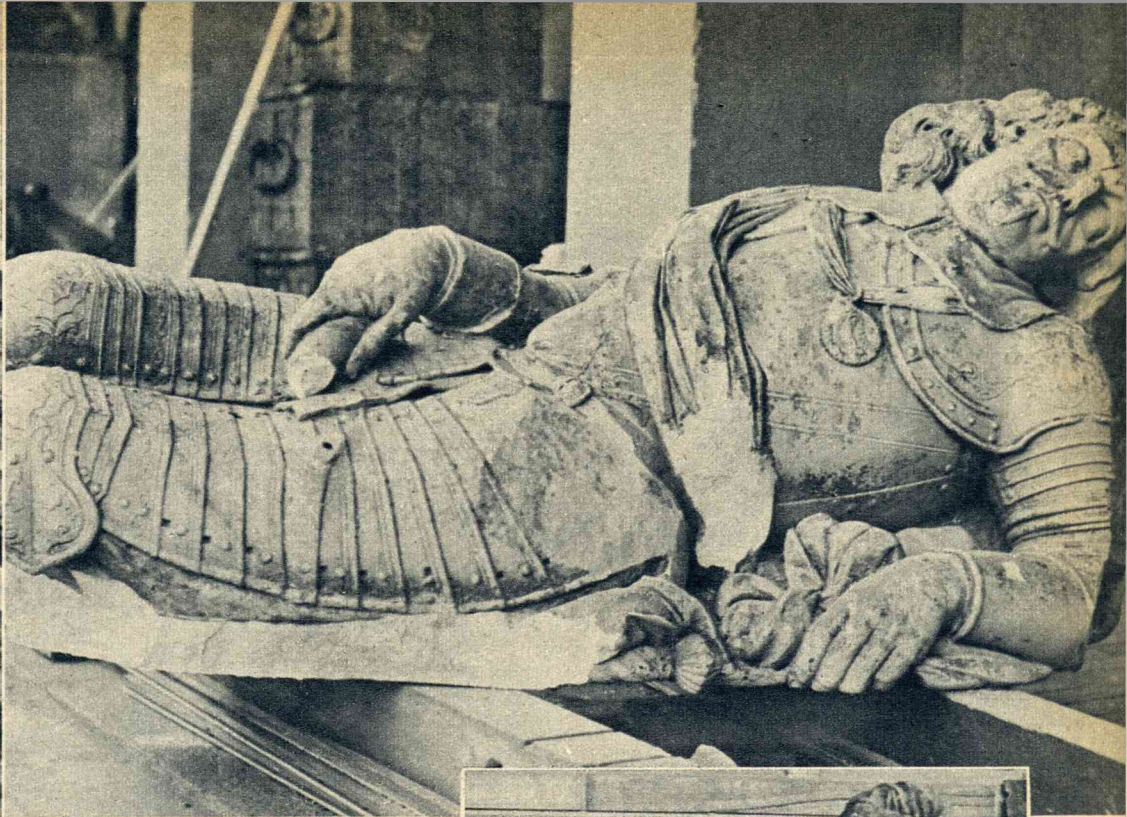
Direct daarnaast werden de bronzen busten geplaatst, uit de Doele-hal, van moderner beroemdheden. Broederlijk vindt men de twee Rotterdamse musici: Bernard Diamant en Anton Verhey bijeen. (Het borstbeeld van Diamant werd door H. Rehm gemaakt.)

In het midden der binnenplaats, op het grasveld, zijn de beelden en gevelversieringen neergelegd van het Burger Weeshuis, aan de Goudsche Wagestraat. Ze vormen een uitvoerige groep, met veel bezienswaardigs. Voorloopig hebben ze nu een plaats gevonden binnen de muren van 't Boymans-museum.

Men is voornemens deze en andere beelden zooveel mogelijk te doen restaureren. Naar wij vernamen heeft men zich reeds met enkele deskundigen in verbinding gesteld. Mocht eens een nieuw weeshuis worden opgebouwd, dan zou men de geres-taureerde versiering weer kunnen aanwenden. De directeur van het

Begonnen werd met het schoonmaken der massieve fragmenten.

Het liggende beeld op het praalgraf van den admiraal Witte de With, uit de Grootte Kerk, werd gered en geborgen in „Boymans”.

museum Boymans, dr. Hannema, bracht ons, na het bezoek aan de binnenplaats, naar de achterzijde van het museum, waar men zoo'n prachtig gezicht heeft op den artistiek aangelegden museum-tuin, met zijn vijvers en zilveren fonteinen, zijn gouden grasperken en heerlijken bloemenschat.

Hier troont, in al zijn grootsheid en waardigheid, de ontwerper van Neerlands grondwet en voorvechter van den vrijen handel, Gijsbert Karel van Hogendorp, machtig heer en groot diplomaat, geboren te Rotterdam op 27 October 1762 en gestorven te Den Haag op 3 Augustus 1834.

Het beeld, dat Gijsbert Karel zittend voorstelt, is van respectabele afmetingen (zie onze foto) en werd vervaardigd door den Vlaamschen beeldhouwer Jos. Geefs, in 1865. Het staat thans in een veel betere en ruimere omgeving dan in den hoek, bij 't oude „Boymans”, en komt véél meer tot zijn recht. We

Teekenaars komen van de geredde voorwerpen en fragmenten reeds schetsen maken.

merken nu eerst op, welk een prachtig beeld het is, van groote kunstwaarde.

Gijsbert Karel zit daar zoo rustig op het „Boymans”-trottoir en ziet uit over het lange en bloemrijke Museumspark.

Een ander, zeer bekend beeld, van Desiderius Erasmus, den Rotterdamschen geleerde en schrijver van wereldbeteekenis, werd geborgen op het stille binnenhof van het museum en aan alle kanten bedekt door zakken zand, waartusschen platen beton zijn geschoven. Het is nu niet meer te zien, maar ongetwijfeld goed geconserveerd. Dit beroemde beeld van Hendrick de Keyzer mag een der schoonste en waardevolste standbeelden der wereld worden genoemd. De goede zorg, die aan het kunstwerk werd besteed, is dus in alle opzichten gemotiveerd. Zoo zijn heel wat „beroemdheden” naar „Boymans” geëvacueerd. Vele beelden zullen straks, naar wij hopen, hun nieuwe bestemming krijgen; andere zullen wellicht geplaatst worden in

De busten van de Rotterdamsche musici Anton Verhey en Bernard Diamant.

Weesfiguren van het Burger Weeshuis, die eens 'n betere plaats hadden!

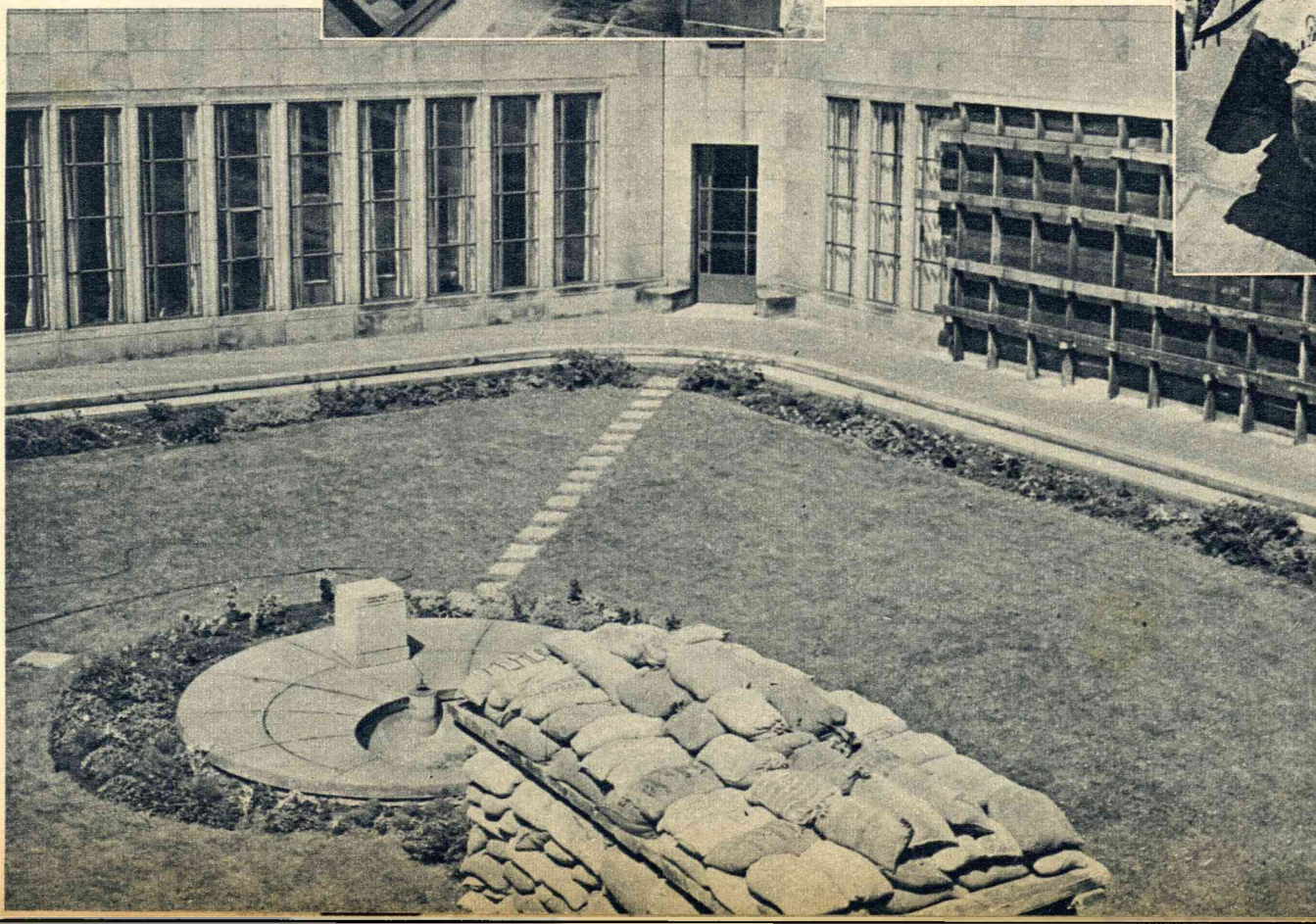
het oude museum Boymans of elders.

Van de merkwaardige en typische verzameling brengen wij de foto's van onzen eigen fotograaf....

Witte de With en Diamant, Van der Heyden en Van Hogendorp, ze zijn, op deze plaats bijeen, de stille, doch betekenisvolle getuigen van een roerigen, bijzonderen tijd.

H.

Op het binnenhof van „Boymans” ligt, goed bevestigd, het beroemde standbeeld van Desiderius Erasmus, vervaardigd door Hendrick de Keyzer, dat op de Grootte Markt stond.

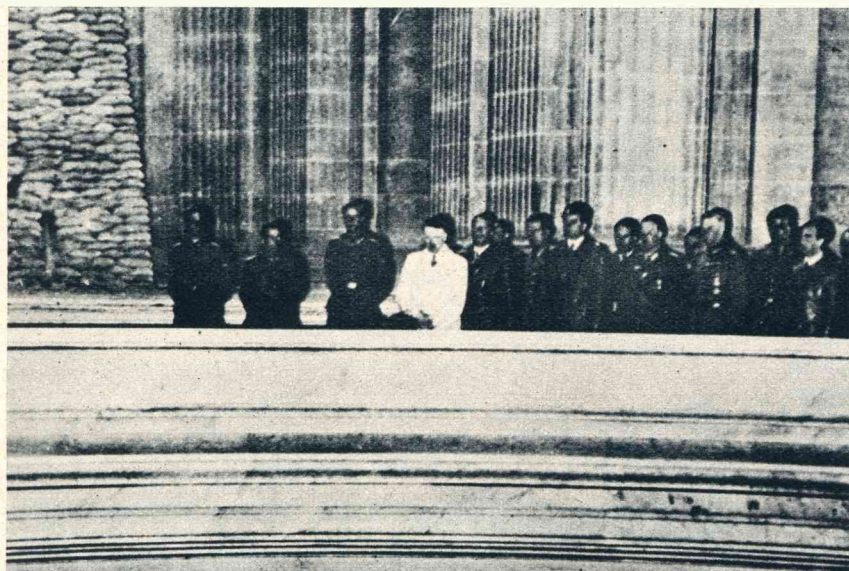

De Führer op het vliegveld Le Bourget nabij Parijs. Links van hem generaal-kolonel Keitel, chef van het oppercommando der weermacht.

In gezelschap van eenige hooge legerautoriteiten maakte Mussolini een inspectietoelt langs het Alpenfront.

BUITENLANDSCH NIEUWS

Een afdeeling gewapende Fransche soldaten overschrijdt de Zwitsersche grens bij Goumois om aan de snel oprukkende Duitsche troepen te ontkomen. Ze worden door de Zwitsersche soldaten ontwapend en geïnterneerd. De huizen op den achtergrond bevinden zich nog op Fransch gebied.

Adolf Hitler bij het graf van keizer Napoleon te Parijs.

Zwitsersche soldaten sorteerden de wapenen, die door de Franschen bij het overschrijden der grens zijn neergelegd.

Het hotel Nassauer Hof te Wiesbaden, de zetel der Duitsche wapenstilstandscommissie. Hier vinden ook de besprekingen tusschen de Duitsche en Fransche delegaties plaats.

De Duitsche en Fransche wapenstilstandsdelegaties, gefotografeerd bij een zitting in hotel Nassauer Hof te Wiesbaden.

Blokken ruw ijzer, die den Duitschen troepen bij de bezetting van de Schneider-Creuzotfabrieken in handen vielen.

Generaal Rodolfo Graziani, die benoemd is tot opperbevelhebber van de Italiaansche strijdkrachten in Noord-Afrika en gouverneur-generaal van Libye.

De Italiaansche kroonprins Umberto (rechts) bij een bespreking met officieren van het noordelijke leger aan het Italiaansch-Fransche Alpenfront.

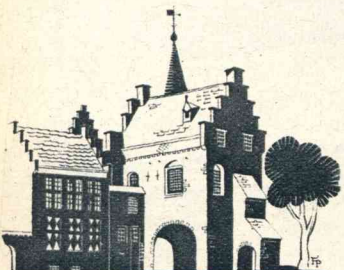
Het poortje van het Prinsenhof te Delft.

Ubent bereisd, u weet den weg in ons geheele land, maar kent u ook onze musea? Zeker, u bent wel eens in het hoofdstedelijk Rijksmuseum geweest, misschien is u wel een van de 151.231 bezoekers, die in 1939 Cuypers' schepping betraden. Maar kent u ook de andere musea, die ons land bezit?

Het Mauritshuis te Den Haag trok in 't afgelopen jaar 35.000 bezoekers en het modern ingerichte Boymans-museum te Rotterdam telde er 34.500,

maar weet u, dat er in ons land niet minder dan 246 musea bestaan? En is het u bekend, dat speciale musea zijn gewijd aan de pers, de spoorwegen en de post?

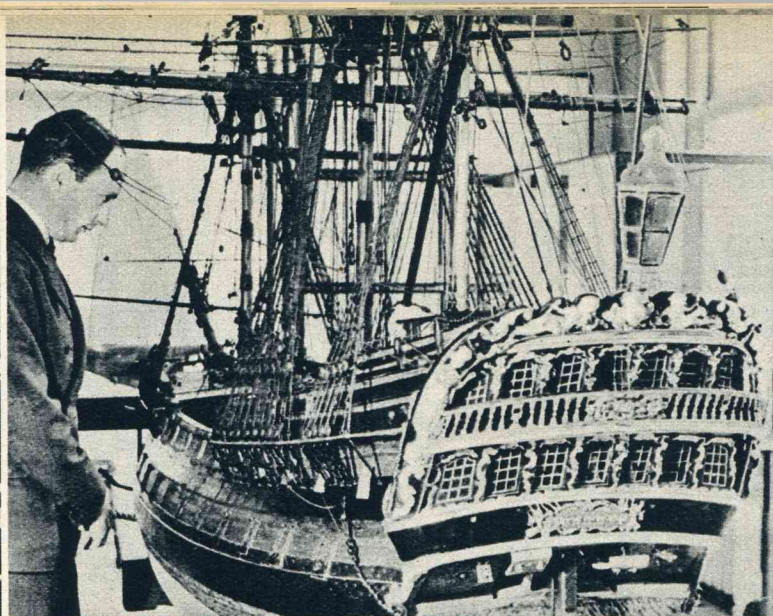
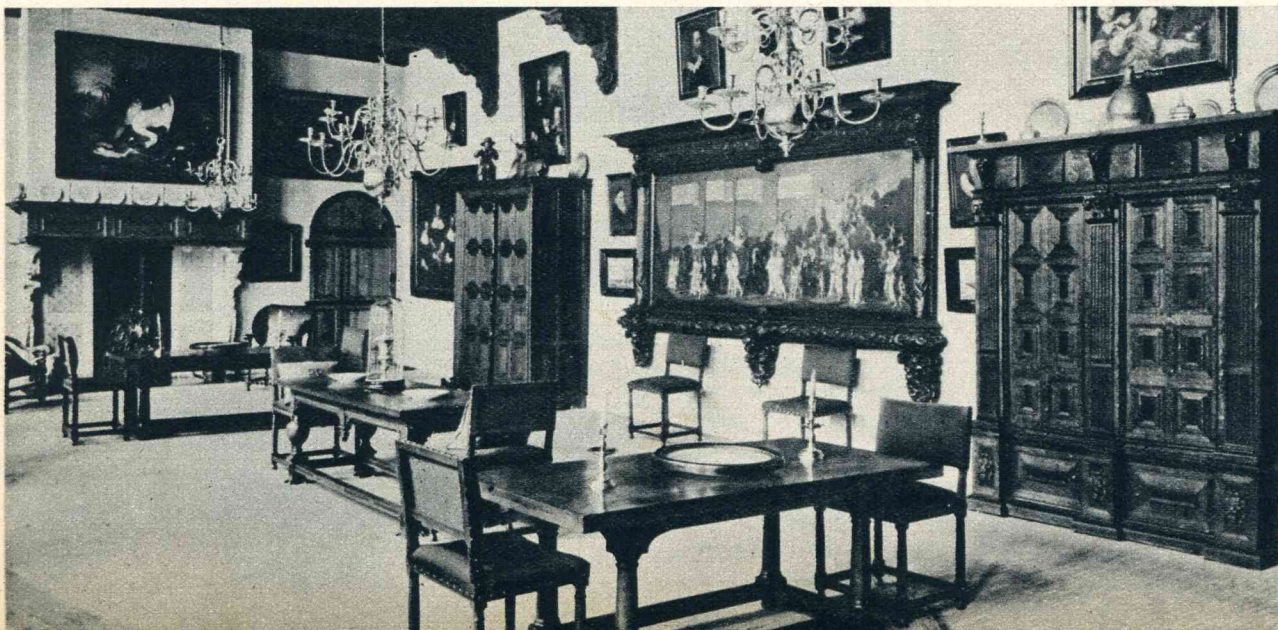
't Persmuseum vindt u te Amsterdam in het historische Korenmetershuisje aan de Nieuwezijdsdijk, het bevat een overzicht van de geschiedenis der Nederlandsche persorganen, waaronder tal van zeer oude kranten en andere curiosa uit den begintijd van ons dagbladwezen. Het Spoorwegmuseum is te Utrecht gevestigd in het oude hoofdgebouw van de N.S. Behalve tal van herinneringen aan den aanleg van het eerste spoorlijntje bevat het museum prachtige modellen van locomotieven, bruggen, stations en alles, wat met het spoorwegbedrijf samenhangt. Er loopen zelfs heusche miniatuur-dieselwagens over

De bekende Gevangenpoort te Den Haag.

ganen, waaronder tal van zeer oude kranten en andere curiosa uit den begintijd van ons dagbladwezen. Het Spoorwegmuseum is te Utrecht gevestigd in het oude hoofdgebouw van de N.S. Behalve tal van herinneringen aan den aanleg van het eerste spoorlijntje bevat het museum prachtige modellen van locomotieven, bruggen, stations en alles, wat met het spoorwegbedrijf samenhangt. Er loopen zelfs heusche miniatuur-dieselwagens over

Een statige zaal in het Frans Halsmuseum te Haarlem.

Een scheepsmodel in het Scheepvaartmuseum.

een emplacement vol wissels en écht werkende seinen. Voor vaders, die nog weken na Sinterklaas met zoonliefs nieuwen speelgoedtrein spelen, iets om te water-tanden!

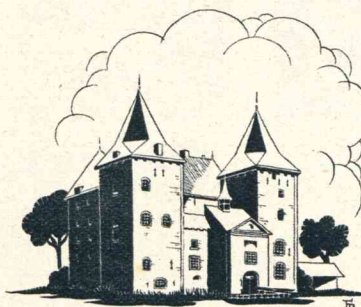
De philatelisten kunnen hun hart ophalen in het Postmuseum, Kortenaerkade 11 te Den Haag. Groot is de expositieruimte niet, maar wat de postzegelliefhebbers er te zien krijgen, is stellig de moeite waard. Stel u voor, onze allereerste zegels, met de ontelbare kleurafwijkingen, variaties en plaatfouten compleet! En dan nog heele blokken proefdrukken, die indertijd van de eerste platen werden gemaakt, en alles zoo goed geconserveerd, alsof ze eerst gisteren van de pers kwamen. Bovendien vindt u er een exemplaar van elken Nederlandschen zegel, die in den loop der tijden verscheen. Van de laatste emissies en de kinder- en zomerzegels zijn er bovendien de oorspronkelijke ontwerpen der kunstenaars te bewonderen. En dan nog iets, sinds ruim twintig jaar ontvangt het Postmuseum een exemplaar van elken zegel, waar die ook ter wereld verschijnt. Al die schatten zijn keurig opgeborgen, gedurende de zomermaanden blijft de expositie gewijd aan de afdeling Nederland.

Den Haag telt vele musea, het Mauritshuis en het Gemeentemuseum zijn bekend genoeg, maar wist u, dat in 1939 de Gevangenpoort nog 32.000 bezoekers trok? Dit aantal wordt echter nog ver overtroffen door de 71.833 kijkers, die het Panorama Mesdag in de Zeestraat kwamen bewonderen.

Leiden telt als universiteitsstad vanouds vele collecties evenals Utrecht. In laatstgenoemde stad is, naast de algemeen bekende musea, zelfs een Museum voor de Grafische Vakken, waar veel interessants betreffende het drukkersvak en de reproductietechniek te zien is.

Te Gouda, de stad der pijpen, is in het pand „De Moriaen" veel interessants te zien omtrent de pottenbakkersindustrie en in de oude stad Delft telt men drie musea. Bovendien is daar de Historische Zaal te zien in het Prinsenhof, waar de groote Zwijger op 10 Juli 1584 den dood vond.

Amsterdam spant met niet minder dan drieëndertig

Het slot Loevenstein.

verzamelingen de kroon. Over Rijks- en Stedelijk Museum behoeven we stellig niet uit te weiden, maar bezocht u wel eens het Amsterdamsch Historisch Museum, gevestigd in het Waaggebouw op de Nieuwmarkt, de voormalige St. Anthonispoort, die dateert uit 1488? Hebt u het Scheepvaartmuseum in de De Lairesestraat wel eens bezocht en weet u welke schatten het Koloniaal Instituut bergt? Werkelijk, als u te Amsterdam nog eens 'n paar uurtjes overhebt, gaat u dan dáár eens kijken.

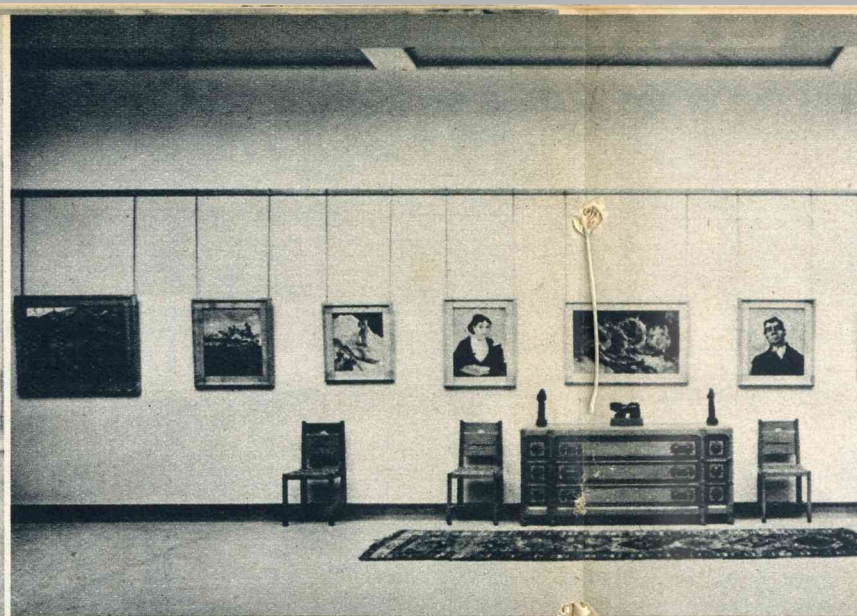
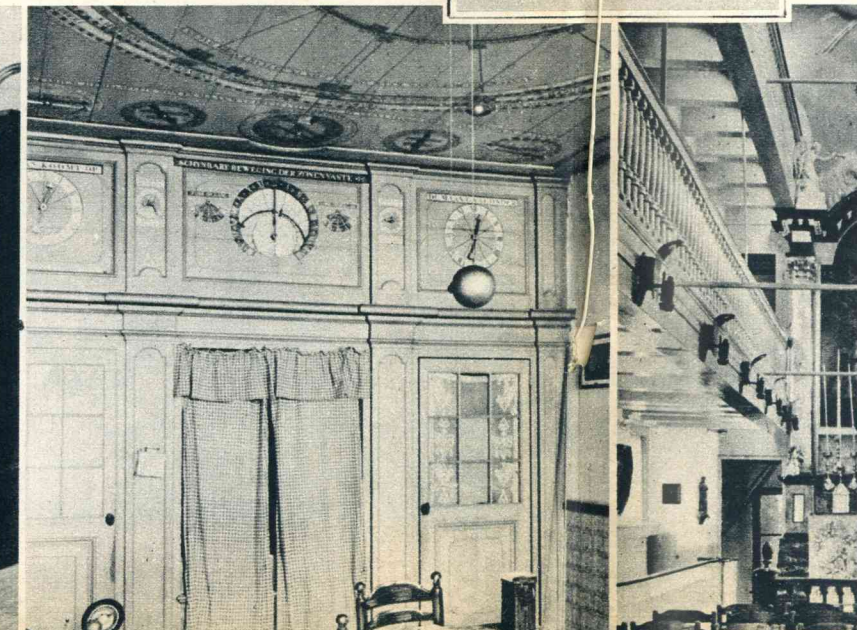
Curieus is het museum „Amstelkring" op den O.Z. Voorburgwal 40. De zolderverdieping is ingericht als schuilkerk, genaamd

„Het Haantje", doch in den volksmond veelal „Onze Lieve Heer op Zolder" geheeten.

Te Haarlem is het Frans Halsmuseum met zijn fraaien oud-Hollandschen gevel welbekend. Het bergt niet uitsluitend de beroemde schuttersstukken van den Haarlemschen meester, doch ook tal van curiosa, zooals herinneringen aan het beleg en 'n verzameling Costeriana, betrekking hebbende op den grooten Laurens Janszoon, die te Haarlem zijn eerste letters sneed.

De provincie Noord-Holland biedt den toerist trouwens meer bezienswaardigs dan algemeen wordt aangenomen. De prachtige kuststrook behoeft stellig geen extra-vermelding en evenmin de kleurige visschersplaatsjes Volendam, Monnikendam en het eiland Marken. Doch wie kent de pittoreske oude steden zooals Hoorn, Enkhuizen, Medemblik en Alkmaar? Te Alkmaar, de

Het kunstige Planetarium te Franeker.

Een der zalen met doeken van mode-meesters in het Rijksmuseum.

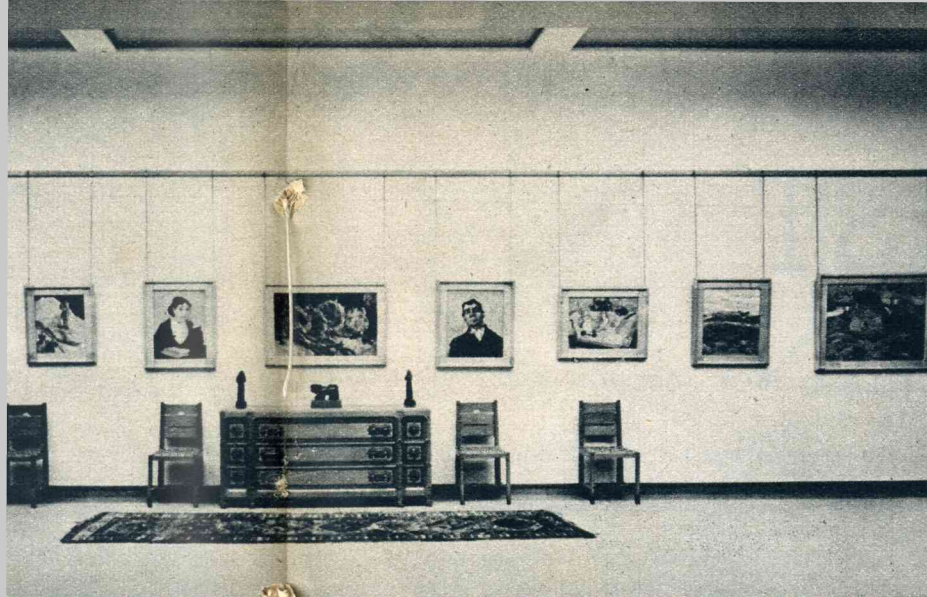
ONZE MUS

Talrijk zijn de musea in ons land en zij bevatten een keur van herinneringen aan het verleden, werken onzer groote meesters en voortbrengselen van onze nijverheid; een nationaal bezit, waarop wij met reden trotsch mogen zijn. De onzekere tijden zijn oorzaak, dat een deel onzer kunstschaten tijdelijk in veiligheid moest worden gebracht, maar nochtans bezitten onze musea en openbare collecties veel, dat stellig de moeite van een bezoek loont. De Augustusmaand is in zicht, spoedig zullen de vacantie-gangers weer uittrekken door ons land. Laten zij vooral onze mooie musea niet vergeten.

Een oude postbode naar een prent in het Postmuseum.

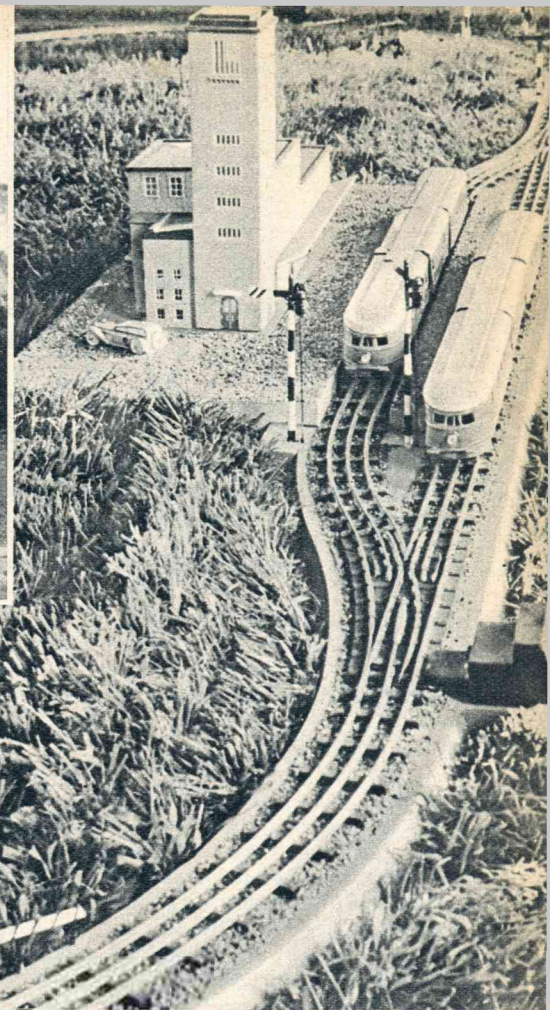
Jan N slot, bou Otto deni op ziju eeuw tijd, en c „ Gor stein ping ook dere E inge Ren „On

met doeken van mode-meesters in het Rijksmuseum Kröller-Müller.

Golgotha op de Heilig-Landstichting.

Het seinstelsel in het Spoorwegmuseum.

ZE MUSEA

is-
we
ar
ch
in
w-
is-
uit
op-
De
ns
ke
aal
jk,
og
er-
ar

Talrijk zijn de musea in ons land en zij bevatten een keur van herinneringen aan het verleden, werken onzer groote meesters en voortbrengselen van onze nùverheid; een nationaal bezit, waarop wij met reden trotsch mogen zijn. De onzekere tijden zijn oorzaak, dat een deel onzer kunstschaten, tùdelijk in veiligheid moest worden gebracht, maar nochtans bezitten onze musea en openbare collecties veel, dat stellig de moeite van een bezoek loont. De Augustusmaand is in zicht, spoedig zullen de vacatiegangers weer uittrekken door ons land. Laten zij vooral onze mooie musea niet vergeten.

volksmond
'geheeten.
alsmuseum
hen gevel
luitend de
n Haarlem-
n curiosa,
en 'n ver-
hebbende
on, die te

Een oude postbode naar een prent in het Postmuseum.

biedt den
ardigs dan
prachtige
extra-ver-
visschers-
um en het
pittoreske
Enkhuizen,
kmaar, de

stad van de kaasdragers en de vele oude geveltjes, is het Stedelijk Museum de moeite van een bezoek waard. Het werd in 1875 geopend met een verzameling, bijeengebracht door de „Vereeniging ter viering van den gedenktag van Alkmaars ontzet in 1573", en vele andere curiosa uit het Noorderkwartier. Ook te Edam, Enkhuizen en Bergen zijn in musea tal van historische herinneringen samengebracht. Een West-Friesch Museum is gevestigd te Hoorn, terwijl te Koog aan de Zaan — hoe kan het ook anders? — een Molenmuseum bestaat. Bijzonderheden omtrent de drooglegging van de Beemster vindt men te Midden-beemster in het Museum

Jan Adriaansz Leeghwater. Niet vergeten mag worden het Muider-slot, het forsche bouwwerk, waarvan de bouw in 1204 werd begonnen door bisschop Otto II van Utrecht en dat uit de geschiedenisboekjes welbekend is door den moord op graaf Floris V. De statige vertrekken zijn ingericht in den stijl der 16e en 17e eeuw en bewaren herinneringen aan den tijd, toen P. C. Hooft er als drost verbleef en den Muiderkring in zijn slot vereenigde. „Waar Maas en Waal te zamen vloeien en Gorkum rijst van ver" ligt kasteel Loevenstein, bekend door de avontuurlijke ontsnapping van Hugo de Groot in zijn boekenkist; ook daar zijn fraaie vertrekken te bewonderen. Een ander kasteel, dat als museum werd ingericht, vindt men in het Geldersche te Renkum. Daar ligt, verscholen onder

„Onze Lieve Heer op Zolder" te Amsterdam.

zwaar geboomte, dicht bij den Rijn het slot de Doorwerth met zijn kloeke torens en ruime binnenplaats. Grondig werd het gebouw geres-taureerd en het is thans weer een prachtig exempel van echt Hollandschen kasteelbouw, ook een geheime gang ontbreekt niet en zelfs de folterkamer is compleet aanwezig. In de zalen is een groote collectie voorwerpen tentoongesteld, betrekking hebbende op de geschiedenis van ons leger. Een merkwaardigheid is het atelier van den bekenden schilder van militaire onderwerpen J. Hoynek van Papendrecht, dat in zijn geheel naar de Doorwerth werd overgebracht.

Van de Doorwerth voert een fraaie weg naar de Westerbouwing en vandaar kan men met boot of tram

naar Arnhem komen, de Geldersche hoofdstad, die den toerist zoovele attracties biedt. In de mooie omgeving, in de buurt van de Steenen Tafel, ligt het Nederlandsch Openluchtmuseum. Op het heuvelachtige terrein en te midden van prachtige bosschen zijn hier talrijke boerenhoeven opgebouwd, die elders in ons land werden afgebroken en ook vele molens vonden hier een plaats. Dit zeldzame museum bezit tevens een unieke collectie voortbrengselen van Nederlandsche volkskunst.

Eenmaal te Arnhem is ook Nijmegen niet ver meer. Daar ligt, nabij Groesbeek, het uitgestrekte terrein van het Bijbelsch Openluchtmuseum, ook wel Heilig-Landstichting genoemd. In een prachtig landschap werden hier gebouwen en monumenten opgetrokken, die herinneringen opwekken aan Palestina en ten doel hebben den historischen achtergrond van het Christendom te toonen. Dat deze stichting veel belangstelling trekt, moge blijken uit het feit, dat in 1939 niet minder dan 54.659 bezoekers zich meldden.

Een waarlijk uniek museum telt ons land in het Rijksmuseum Kröller-Müller, gelegen in het nationaal park De Hooze Veluwe. In het wondermooie landschap van dit natuurreservaat verrijst het gebouw, dat een grootsche verzameling werken van moderne meesters bergt, er zijn niet minder dan tweehonderdertig werken van Van Gogh en Fransche neo-impressionisten te bewonderen. Bovendien zijn er collecties

prentkunst, ceramiek en porselein ondergebracht. Als er één museum in aanmerking komt voor een bezoek tijdens een vacantiereis, dan is het dit wel.

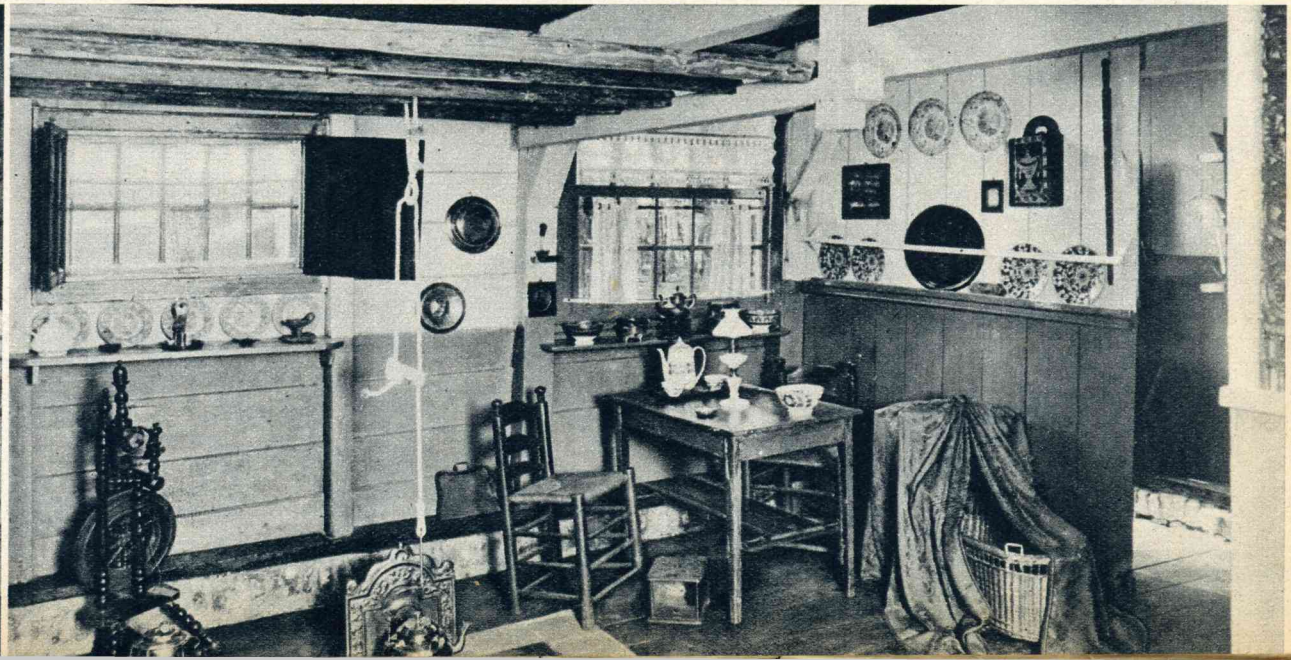
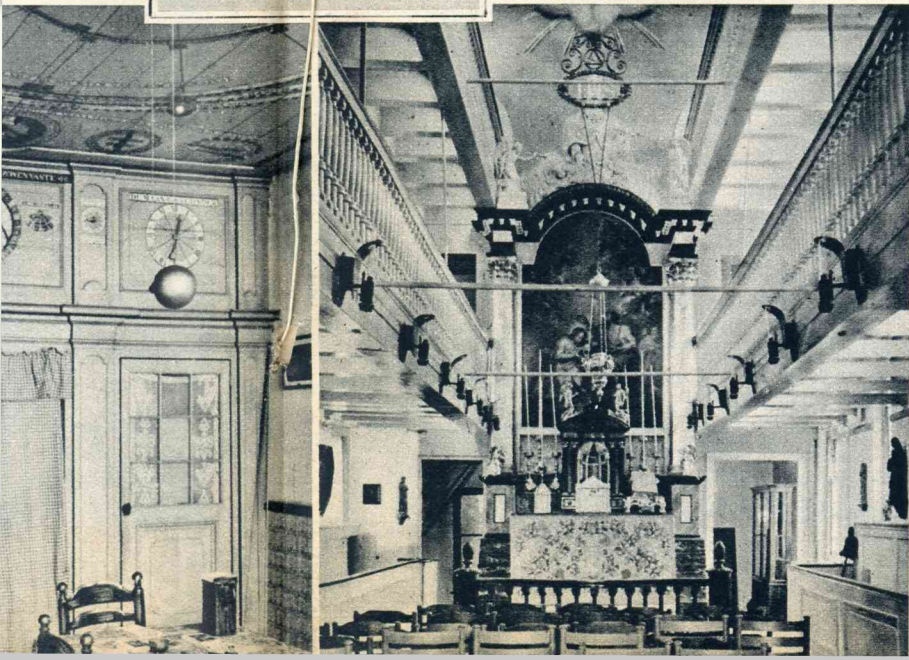
En zoo zouden we kunnen doorgaan. In 't noorden zijn te Leeuwarden en Groningen prachtige collecties te zien en wie in de buurt van Franeker komt, gaat natuurlijk het kunstige Planetarium van Eise Eisinga bewonderen. In de provincie Noord-Brabant telt Den Bosch vier musea en wie kent de talrijke schatten, die Maastricht bergt? Drie musea vindt men daar en bovendien de beroemde schatkamers van de O. L. Vrouwe-basiliek en de St. Servaaskerk.

Niet minder dan tweehonderdzesenvierzig musea telt ons land en het is onmogelijk ze alle te noemen. Als de vacantiereis begint, komt in ons land weer de groote trek, de stedelingen gaan naar bosch en hei en de menschen uit de provincie komen de groote steden eens opzoeken. Geniet van de mooie natuur en van de stadsgeneugten, maar vergeet vooral onze prachtige musea niet. Schatten van alle tijden zijn hier bijeengebracht, liefdevol verzameld en met zorg behoord. Heusch, onze musea zijn een bezoek overwaard!

David en Goliath in het Waaggebouw te Amsterdam.

Het Marker rookhuis in het Openluchtmuseum op den Waterberg bij Arnhem.

DE TERUGKOMST VAN OOM JURRIAAN

DOOR

J. GERHARD TOONDER

*

Het vieze, enge, oude mannetje, dat deze zaak dreef, stond daar, gekleed in een paarsige kamerjas, een kalotje en trippen pantoffels, met een plumeau in zijn hand en aaide er soms eens liefkoozend mee over zijn vervuilde handelswaar.

„Goei'n dag,” zei hij.

„Goei'n dag,” zei ik.

„Goeden dag, mijnheer,” wenschte Dries.

„Wat mot je?” vroeg de oude man.

„Ik wilde die oude plaat nog eens zien.”

„Watte?”

„De oude plaat!”

„O — dat schilderstuk wou je zeggen.”

„Ook goed. Die daar naast die lampetkan.”

Hij slofte naar den duistersten hoek en kwam traag met het kunstwerk te voorschijn.

Mijn hart sprong herhaaldelijk op toen ik het weer zag, want mijn grootste zorg was nog geweest, dat iemand me voor zou zijn.

„Een prachtstuk,” zei de stoffige stem van den ouden man intusschen. „Prachtig, in één woord. Een écht stuk. Eenig in den salon. Echte olieverf.”

„Hm,” bromde ik verachtend, „het is een oud dingetje.”

„Echt oud, meneer. Als ik een Amerikaan in m'n winkel krijg, legt ie neer wat ik hebben wil. Oud, moet u denken.”

„Je moet er maar van houden,” mopperde ik; „die Amerikanen zijn nu eenmaal gek.”

Maar intusschen zocht en vond ik, door al die lagen vuil en slecht vernis heen, de onbedorven schoonheid van het schilderij terug. Het was een heel simpel riviergezichtje — een lucht, opgejaagde waterkuiven, een zeilend schip en wat donker land op den achtergrond — maar het bewaarde in zich den ruigen wind, de natheid van de lucht en de onrust van het water; de heele kracht en de schoonheid en de grootheid van het oude, taaie Nederland.

Als het Van Goyen niet was, dacht ik, dan was het toch een schilder, die hem verbazend dicht nabij kwam.

„Zeg — Peter...” zei Dries, die naast me stond te dringen om er ook iets van te zien, „begrijp jij

KORTE INHOUD. Pieter Kandel, een jonge en natuurlijk straatarme kunstschilder, ontdekt in een oud uitdragers-winkeltje te Amsterdam een prachtig en volgens hem zeer waardevol schilderij. Bij z'n 50-jarige nicht Henriëtta Bosma tracht hij het benodigde bedrag voor den aankoop hiervan ad f 40.— te verkrijgen, doch ze weigert hem het geld te leenen. Een kleine ruzie ontstaat en Pieter begaat de onvoorzichtigheid te beweren, dat haar rijke oom in Amerika, Jurriaan Kandel — wien ze vijftien jaar geleden talloze brieven geschreven had, waarop ze slechts één keer een antwoord ontving met het verzoek hem nimmer meer te schrijven — in het geheel niet bestaat. Pieter verlaat z'n nicht moedeloos en besluit z'n weinige bezittingen bij „Oome Jan” te beleenen en het kunstwerk te koop. Terwijl hij dienselfden middag kwestie heeft met z'n huisbaas om 'de achterstallige huur, krijgt hij bezoek van z'n nicht Henriëtta, die hem vertelt, dat ze juist een schrijven van oom Jurriaan ontvangen heeft, waaruit blijkt dat hij Vrijdagmiddag op het Centraal Station te Amsterdam arriveert. In een cafeteria ontmoet Pieter z'n neef Dries Putter, een verlegen en schuchteren jongeman, dien hij in zeven jaren niet gezien heeft. Pieter neemt hem mee naar z'n atelier en ziet kans hem voor 'n bedrag van dertig gulden in 't bewuste schilderij te interesseeren. Hij stelt hem voor aan Sonia Velmy, een pianiste, die 'n verdieping lager woont. Nicht Henriëtta gaat intusschen een grootsch feest voorbereiden ter eere van oom Jurriaan. Pieter Kandel heeft zijn neef meegetrouwd naar het uitdragerswinkeltje.

*

nou, dat er menschen zijn, die daar iets voor over hebben?”

Nog altijd handhaafde hij zich in mijn achting.

„Nou...” zei de kachelpijp- en kunstwerkverkooper gebelgd, „nou, maar graag en anders niet, hoor. Het is een prachtig-mooi, keurig schilderstuk. Ik had gisteren nog een heer hier, eene Berghuis — een échte heer, hoor, die is notaris of griffier of zoo, en die zei tegen me...”

„Nou ja, het doet er niet toe,” brak ik af. „Het is, dat er ook nogal een aardige lijst om zit...”

„Wat is hij vies, hè?” zei Dries.

„Smerig,” beaamde ik.

„Dát is het echte ouwe,” verklaarde de uitdrager.

Hijzelf scheen er, wat vies betreft, óók prijs op te stellen tot het echte ouwe gerekend te worden.

„Is het nu wel waar, dat je daar zooveel geld mee kan verdienen?” informeerde Dries verder.

Het is een bekend gezegde, dat men soms een gevoel kan hebben of men door den grond zinkt. Tot op dat moment had ik het steeds voor onmogelijk gehouden, maar nu zonk ik met groote snelheid en belandde pas bonzend weer op een vast punt, toen ik den uitdrager hoorde vragen; „Wat zegt u?”

„Onzin, onzin,” zei ik haastig. „Hoe kán dat nu — dat ding is geen cent méér waard dan dertig gulden...”

„Zeg, hoor nou es...” begon de oude man; maar Dries werd rood van schrik en viel hem in de rede: „En je zei toch, Peter, dat...”

„Dat de lijst wel aardig was, ja,” zei ik haastig, „maar voor de rest...”

„En je zei, dat er honderden mee te ver... an!!!”

Hij zweeg, werd nog rooder, en ging op één voet staan om den anderen te kunnen liefkoozen.

„Goed dan, goed dan, goed dan,” zei ik haastig; van louter zenuwen zei ik het drie keer. „Pak hem dan maar in. Pak maar in. Ik wil er niet over zeuren. Ik zal er u die veertig gulden voor geven, maar hij is het niet waard.”

„Waarom trap je me, Peter?” kreunde Dries. „Het doet pijn. Enne...”

„Goed! Pak maar in!” schreeuwde ik, maar Dries jammerde voort: „En als hij nog niet eens veertig gulden waard is, doe ik het niet...”

„Waar wacht u op?” riep ik den uitdrager toe. „Hij is soms niet lekker, let er niet op. Geef dat ding dan maar onverpakt...”

„En je zei, dat er honderden mee te verdienen waren!” voleindigde Dries. Daarmee had hij dan ook het vernietigingswerk voleindigd, want het ouwe mannetje bleef stil met het schilderij in zijn ongewassen vingers staan en keek met een scheef lachje van den een naar den ander.

„Honderd guldens is niks te veel voor zoo'n echt oud schilderij,” zei hij eindelijk afgemeten.

„Honderd...” stamelde ik ontzet. Eén ding was prettig in zijn mededeeling; zij legde Dries het zwijgen op. Wel zat hij nog steeds zijn schoen te streelen, maar het scheen nu zelfs tot zijn hersens door te dringen, dat er iets niet in den haak was.

„Zekers,” knikte het oude mannetje. „Honderd guldens en geen cent gaat er meer af.”

„Veertig,” zei ik, zoo ferm mogelijk. „Dat is mijn eenige bod.”

„Dan maar niet,” zei hij en hij begon zich plechtig te bewegen in de richting van de lampetkan; maar intusschen mompelde hij zooiets als: „Die dachte mijn er es effe tussehe te neme... mijn voor den gek houwe... vroeger opstaan...”

„Kom maar mee, lieve Andreas,” zei ik tegen Dries. Ik zei het zóó, dat hij over-eind vloog, alsof hij een electrischen schok had gekregen en uit angst stak hij zelfs zijn handen afwerend omhoog. Ik liep voor hem uit naar de deur.

„Vijfennegentig dan,” zei het mannetje. „Veertig,” riep ik over mijn schouder.

„Negentig.”

„Veertig.”

Ik opende nu de deur.

„Doe dan een fatsoenlijk bod,” stelde de oude voor.

„Veertig,” herhaalde ik, terwijl ik Dries al vast langs mij heen naar buiten dreef.

Nog eens ratelde zijn krakende stem: „Dan zal ik het voor je doen: vijfenzeventig, en as je nou nog niet ja zegt, moet je het laten.”

„Veertig,” herhaalde ik vermoeid.

Hij trok zijn magere schouders op, keerde zich mompelend om en ik sloot zwijgend de deur.

AARDAPPELROOIE IN HET GOOI

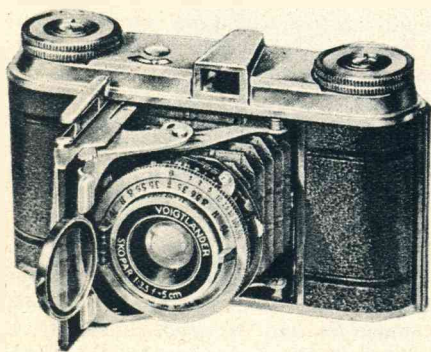

Mijn man is helaas niet thuis!

Ik zal hem echter mededeelen, wat U gezegd heeft: Dr. Schieffer's Stofwisseling-zout bij verstopping, overtollig vet, reumatiek, onzuivere huid, aambeien met succes gebruikt door U en Uw vrienden. Ook voor grondige darm- en bloedzuivering geen beter middel dan:

Dr. Schieffer's Stofwisseling-zout

Per flacon fl. 1.05 Dubbel-flacon fl. 1.75 bij apothekers en vakdrogisten.

Dat is ze!

Dat is de Vito, een verbazend handige Kleinbeeld-camera met de beroemde Voigtlander Skopar 1:3.5 in Compur tot 1/300 seconde. Ze past in Uw zak of handtas en is voorzien van „alle gemakken”, zoals telwerk, automatische rem tegen dubbel of blind belichten, uiterst vernuftige ontspanner, voor-gebouwde geelfilter, optische zoeker, dieptescherpte-aanwijzer, snapshot-instelling, etc. etc.

En U kunt te allen tijde gedeeltelijk belichte kleurenfilm uitwisselen tegen zwart-wit of omgekeerd! U moet deze camera beslist eens bij Uw fotohandelaar bekijken. Vanzelfsprekend is de

Voigtlander Kleinbeeldfilm

die praktisch zonder korrel is, de film voor deze kleinbeeld-camera. Voor grotere formaten Voigtlander Pan- of Orthofilm.

Voigtlander Vito
24x36 77.50

Imp. Fa. J. P. Vos, Bazarstraat 15, Den Haag (vroeger: Nieuwe Haven 92, Rotterdam).

„Ziezo,” zei ik, en ik klopte mijn handen af alsof ze vuil geworden waren. „Is er... is er...” stotterde Dries, die hinkend en hijgend achter mij aan kwam, „is er iets... gebeurd?”

„Neen hoor, beste jongen,” troostte ik bitter. „Waarom... ik begrijp het niet, Peter...”

„Je had op dit moment mede-eigenaar kunnen zijn van een van de mooiste oude schilderijen die ik ooit gezien heb,” legde ik uit, „als je het niet noodig had gevonden dien ouden sjacheraar aan zijn neus te hangen, dat het meer waard kon zijn dan een paar tientjes...”

„Maar ik zei toch alleen maar...” „Dat er honderden mee te verdienen waren en meer zei je niet. Héél verstandig van je, hoor, Driesje. Ik kan het dien man heelemaal niet kwalijk nemen, dat hij ook wel een aandeel in al die honderden wilde hebben.”

„O,” zei Dries. We liepen een kwartier zwiingend verder; het duurde tot we op het Rokin waren, voordat hij begon te begrijpen waar de kneep zat.

„Je had me moeten waarschuwen, Peter,” sprak hij toen bedeesd.

„O ja? Ik vertrouwde er op, dat je zelf hersens had. En als je nu naar huis wilt, kun je hier beter linksaf slaan.”

„Ik loop wel zoover met je mee.”

Ik schepte weinig behagen meer in zijn gezelschap en bleef den geheelen verderen weg zwijgen. Dries verzekerde mij na eenige oogenblikken, dat het hem speet: even later deelde hij mij mede, dat het mooi weer was en daarna begon hij op huilerig-opgewekten toon te praten over z'n Engelsche lessen. Hij begon zelfs nog te spreken over 't voorjaar, dat zoo erg in de lucht gezeten was — maar met dat alles kon hij me niet verleiden, het woord nog tot hem te richten en toen wij ten slotte weer op de Prinsengracht uitkwamen, was het vuur van zijn conversatie door gebrek aan brandstof eindelijk gedoofd.

„Ga je nu naar huis?” vroeg ik scherp.

„Nee — eh... ja, straks...”

„Misschien is je moeder hier nog, dan zal ze ons samen zien.”

„Ja.”

„Bonjour.”

„Zeg... eh... Peter... kunnen we niet iets afspreken?”

„Wat wilde je afspreken?”

„Kan ik nog eens op 'n avond bij je aanloopen?”

„Dat zal mama niet goedvinden.”

We stonden nu voor het huis en Dries keek naar boven; toen ik den blik van zijn starende ogen volgde, zag ik, dat zij op de derde verdieping gevestigd waren. Daar stond een raam open; er kwam een vrouwenhand even langs het gordijn. Dries' mondhoeken wipten onrustig op en neer, er kwam 'n vreemde glans in zijn ogen. Nog eens verscheen, daar heel hoog, die kleine hand, en nu zuchtte Dries. Ik wist toevallig, dat het de hand van de oude juffrouw Spijker was, de werkster, en ik wist ook, dat juffrouw Spijker er zelden toe over ging haar handen met water en zeep te reinigen. Maar Dries wist niets van dit alles, hij kon slechts vermoeden van wie die hand was en daarom zuchtte hij. Voor zoover de trage gang van zijn lichtrood bloed hem dat toe-

stond, was hij in vervoering en beleefde hij een schoon moment — juffrouw Spijker zou er schande van gesproken hebben als zij geweten had, hoe er, daar ver beneden, een jongeman naar haar hand stond te kijken. Voor mij helderde het wel iets op; ik begreep nu, bijvoorbeeld, waarom Dries met alle geweld met mij mee had gewild en waarom hij zoo graag iets met mij wilde afspreken. Ondanks de bittere teleurstelling, die hij me pas bezorgd had, moest ik glimlachen. Het was lente en vaak is dat een zonderlinge tijd — maar dat alles nam niet weg, dat ik genoeg had van Dries, nog eens „Bonjour” wenschte en naar binnen ging.

Daar binnen botste ik direct al tegen mijnheer Hanger aan. Mijnheer Hanger zag er uit alsof zijn hart nu eindelijk werkelijk op het punt stond, zijn eeuwige bedreiging uit te voeren en te breken; en hij had een bezem in zijn hand.

„Bent u daar weer?” vroeg hij, op 'n toon, die te kennen gaf dat mijn verschijning er nog maar aan ontbrak om zijn ondergang te voltooien.

Ja, knikte ik. „Ik wilde gelijk even met u afrekenen.”

„Wilt u mijn magazijn eens zien?” noodigde hij uit.

„Dank u. U krijgt vijftien gulden van me.”

„Uw familie is weer vertrokken,” deelde hij mede. „Mijn magazijn is ontredderd. Ontredderd, mijnheer Kandel. Ze hebben er op toeters geblazen.”

„En is toen alles ingestort?” vroeg ik verbaasd, want ik begreep niet, dat toeteren ontreddering ten gevolge kan hebben.

„Ze hebben snorren voorgedaan en met confetti gegooid, mijnheer Kandel. En wie moet dat opruimen?”

„U, mijnheer Hanger. Hebt u de kwitantie?”

Hij diepte zuchtend de kwitantie op en ging intusschen voort: „Ik moet het opruimen — confetti, mijnheer Kandel. Maar als ik naga, dat u die menschen hierheen hebt gestuurd...”

„Ik vraag géén commissie,” zei ik, toen ik zag dat hij een beweging maakte om me den bezem toe te steken — en ik haastte me de trap op, want ik had beslist geen zin om oom Karel's confetti op te vegen.

Maar eenmaal boven gekomen, was het met mijn moed gedaan. Ik liet mij in mijn stoel zinken, naast het zakdoekje van nicht Henriëtte, en staarde droefgeestig naar buiten.

Het was mij dezen ochtend gedurende één minuut vergund geweest, een fortuin in mijn handen te houden, maar mijn goede achterneef, Dries Putter, had het noodig geoordeeld, het mij weer uit de handen te slaan in plaats van, zooals zijn taak was, mij door een paar tientjes het bezit er van te verzekeren.

Het was nog niet zoozeer de zakelijke tegenvaller, die mij nu droefgeestig stemde. Ik was geen echte geldwolf; in mijn hart kon geld me weinig of niets schelen en zakelijke tegenvallers hadden weinig vat op mij. Maar het beroerde is, dat geld de sleutel is tot... bijna alles.

Het werd nu voorjaar. April was het.

Vervolg op blz. 22

PANORAMA. Geïllustreerd weekblad. Verschijnt Donderdags. — f. 1.62½ per kwartaal of f. 0.12½ per week. Franco per post f. 1.75 per kwartaal bij vooruitbetaling. Koloniën f. 7.65 per jaar bij vooruitbetaling. Voor postabonnementen en adreswijzigingen van postabonnementen gelieve men zich uitsluitend te wenden tot het bureau te Haarlem. — Bureau's: HAARLEM, Nassaulaan 51, Telef. Int. 13366. Giro nr. 142700. AMSTERDAM, Singel 263, Telef. Int. 33170, Giro nr. 97946. ROTTERDAM, Statensingel 179b, Giro nr. 101981. 's-GRAVENHAGE, Stationsweg 95, Telef. Int. 111666, Giro nr. 43141. UTRECHT, Biltstraat 142, Telef. Int. 13473, Giro nr. 149597. ENSCHEDE, Oldenzaalschestraat 56, Telef. Int. 2188, Giro nr. 383773. ARNHEM, Nieuwe Plein 42, Telef. Int. 24825, Giro nr. 383772. 's-HERTOGENBOSCH, Stationsweg 27, Telef. Int. 4286, Giro nr. 129750. MAASTRICHT, Stationsstr. 20, Telef. Int. 5851, Giro nr. 124690. VLISSINGEN, Badhuisstraat 5, Telef. 81. — De voorwaarden van onze gratis ongevalverzekering zijn op aanvraag verkrijgbaar.

...aan de slag!

om Uw technische ontwikkeling uit te breiden.

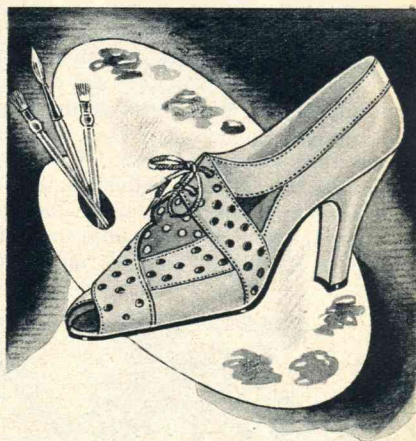
Studeer techniek thuis met de degelijke schriftelijke lessen van:

PBNA ARNHEM

Directie E. J. Rotshuizen en F. Wind

200 leervakken
120 bevoegde leraren, 5000 cursisten

Vraag kosteloos prospectus P

In iedere kleur...

Of Uw schoentjes nu rood, groen, blauw of bruin zijn, of nog een andere tint hebben; of ze van leer, nubuck, Suède, zijde of linnen zijn of van welk materiaal ook, Tana brengt voor elk schoentje het juiste onderhoudsmiddel en in de juiste kleur. Vraagt Uw schoenleverancier naar het passende Tana „schoonheidsmiddel” voor Uw juist nu zoo waardevolle schoentjes.

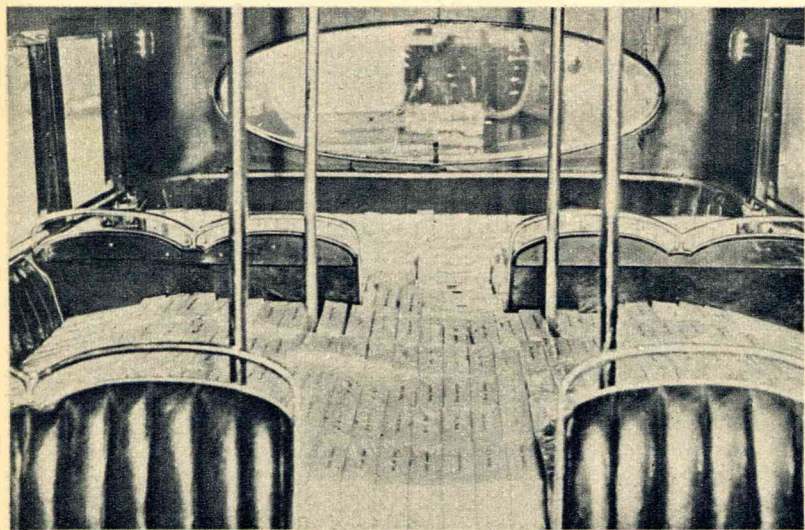
Tana
NEDERLANDSCH FABRIKAAT

Uitsluitend verkrijgbaar bij de schoenbranche.

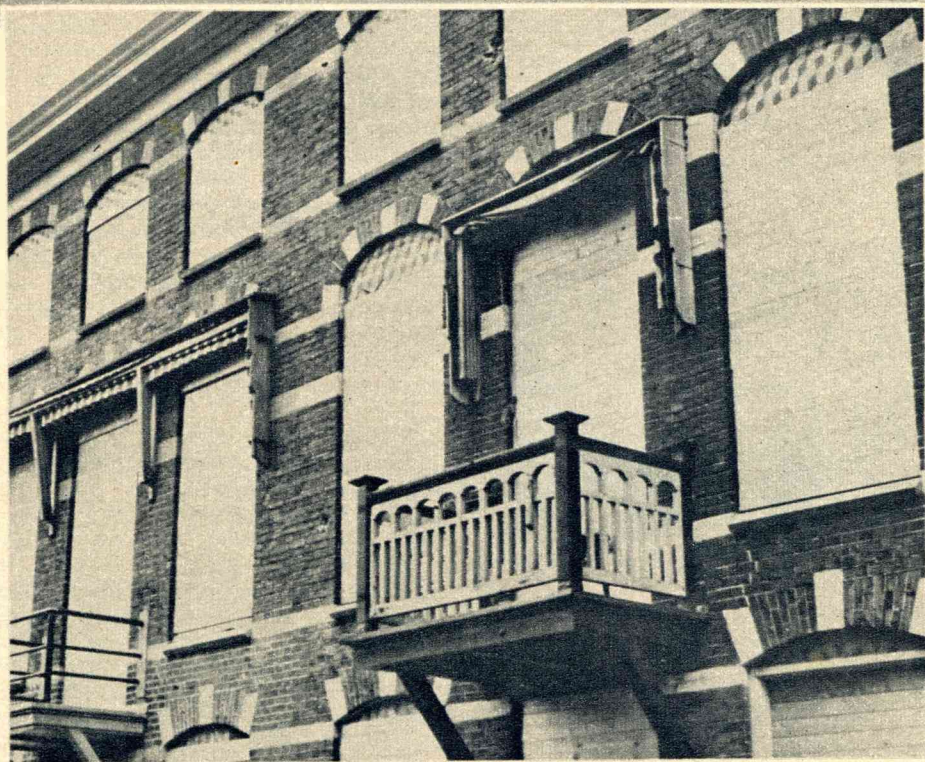
De Heldersche visschersvloot heeft Den Helder verlaten en in de verschillende binnenwateren een veiliger ligplaats gezocht. Heldersche kotters in een kanaal.

Gemengd Nieuws

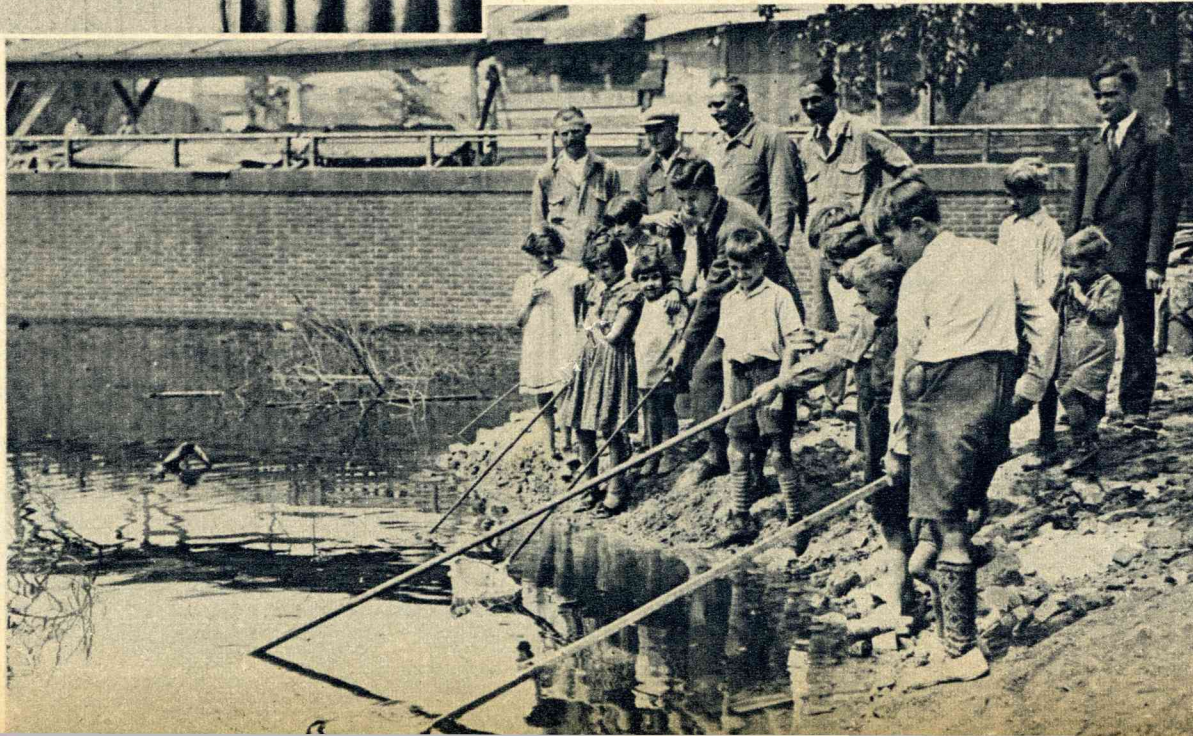

Onlangs vertrok uit Breda een groot aantal autobussen naar Frankrijk om de talrijke Nederlandsche vluchtelingen, hoofdzakelijk uit Breda afkomstig, welke zich nog in Frankrijk bevinden, terug te brengen. De autobussen zijn voor een deel gevuld met evacuatiepakketten om de vluchtelingen van het allernoodigste voedsel te voorzien.

Te Rotterdam is door het dempen van de Schie de visch opgedreven en de jeugd maakt van deze omstandigheid gretig gebruik om een „slink maal” thuis te brengen.

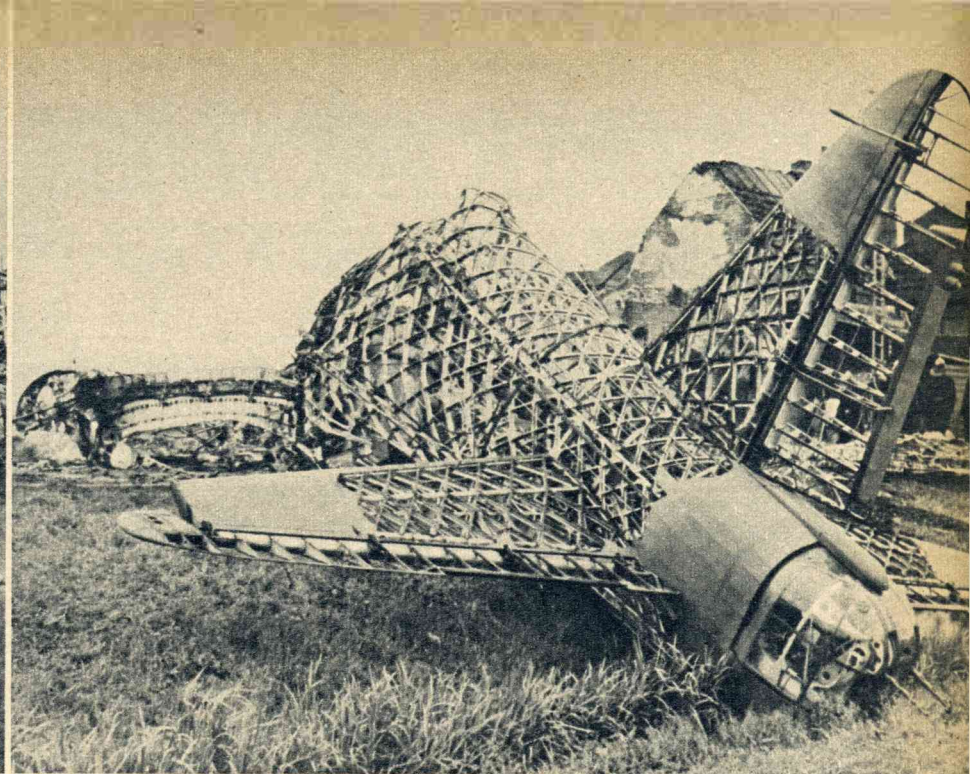

Nu het hevige bombardement der Engelsche luchtmacht, waaraan Den Helder heeft blootgestaan, begint het leven zich te herstellen. Na het springen der ruiten hebben de bewoners houten schotten laten plaatsen, welke dienst doen als bescherming tijdens bombardementen en tevens een afdoende verduistering bewerkstelligen.

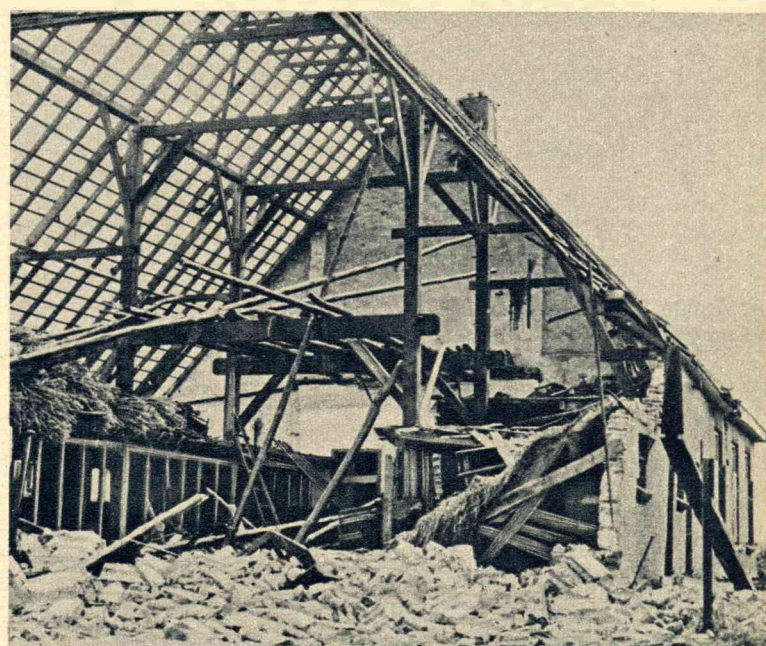
De verwoesting, die aangericht werd door het neerstorten van een Engelschen bommenwerper in een buitenwijk van Haarlem.

De zware Engelsche bommenwerper, die vlak bij Haarlem door Duitsche luchtstrijdkrachten werd neergeschoten.

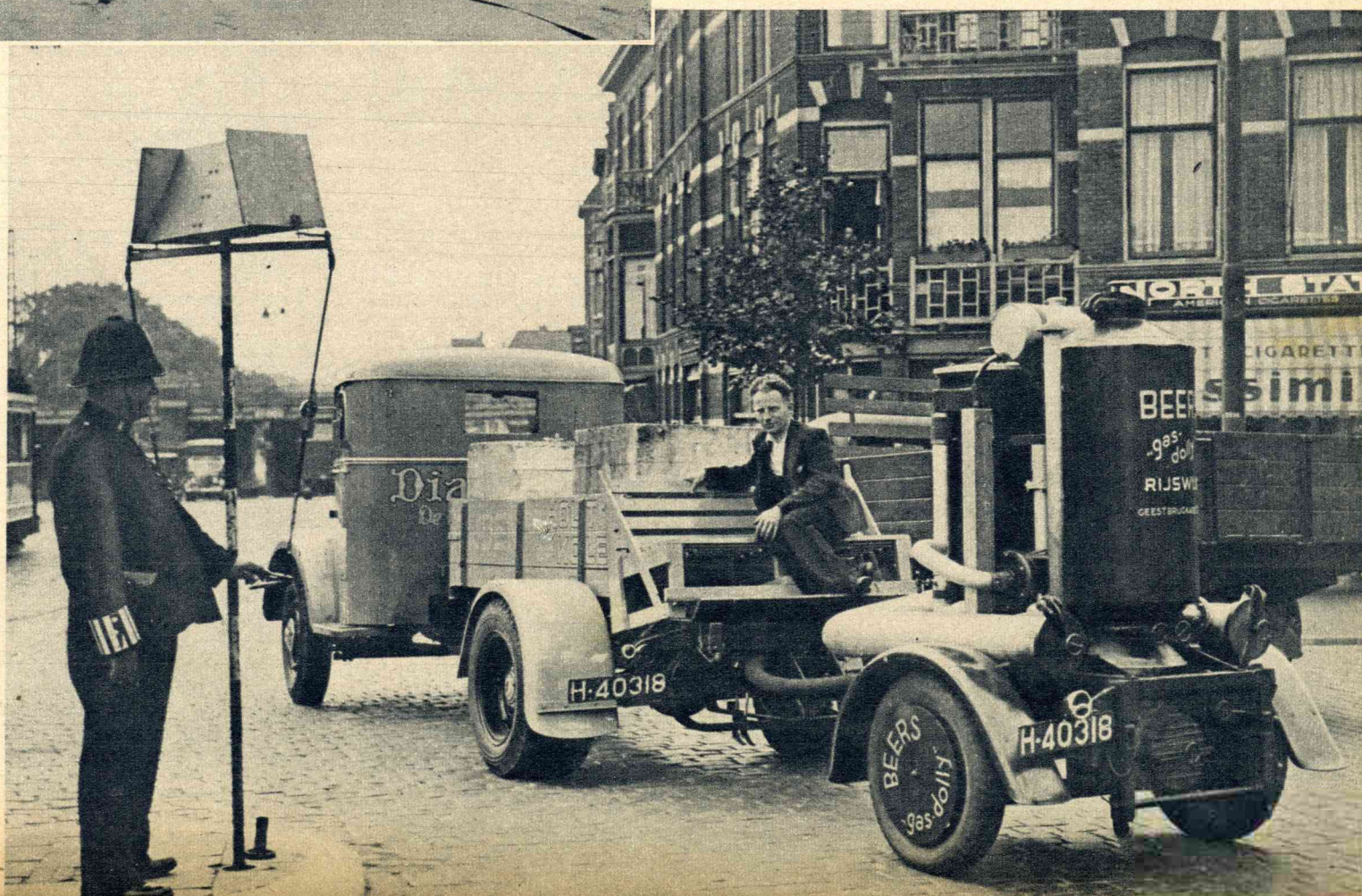

De ingang van de nieuwe Rotterdamse diergaarde, waarvan een der hekken reeds is geplaatst.

Een dezer dagen heeft een Engelsch bombardementsvliegtuig, komende uit westelijke richting, een viertal bommen laten vallen op de buurtschap Olburgen, gemeente Steenberg. Twee bommen kwamen terecht op een boerderij, die zoo beschadigd werd, dat ze afgebroken zal moeten worden.

In Den Haag kan men een auto zien rijden, die op anthraciet loopt, doch die ook met hout gestookt kan worden. De installatie als aanhangwagen achter dit wel zeer nieuw-wetenschappelijke voertuig.

DE TERUGKOMST VAN OOM JURRIAAN

Vervolg van blz. 19

Men zegt, dat in April Italië verrukkelijk, Spanje een droom, Marokko een sprookje is. Men zegt, dat het voor jonge schilders goed is om eens naar die verre, zonnige landen te gaan en er de andere kleuren van dat andere, fellere leven te leeren kennen. Men zegt ook, dat in de lente de eeuwige jeugd uit een winterslaap ontwaakt. Dries was al verliefd; ik niet. En gisteravond, toen de overwinning me nabij scheen, was het misschien gemakkelijk om te beamen, dat ik toch wel een heerlijk leven had, maar nu, op dezen verdrietigen ochtend, keek ik het troosteloze ateliertje rond, ik keek naar die onbenullige, armelijke schilderijtjes — ik keek rond in een triest, traag bestaantje van onbelangrijk geschilder en armetierig voortkruipen zonder veel hoop of veel doel... en dan keek ik naar buiten, waar ik de zon zag stralen in de strakke voorjaarslucht en waar de boomtoppen groen geworden waren. Toen wist ik, dat ik dit niet vol zou houden.

Ik sprong overeind en begon heen en weer te lopen. De bezigheid van het heen en weer lopen schijnt op vele menschen een opwekkenden invloed te hebben; ik althans knap er in sombere buien altijd aanmerklijk van op, vooral wanneer ik, al loopend, links en rechts eens flink tegen tafelpooten, prullenmanden en andere zich op den vloer bevindende voorwerpen aan kan trappen. Toen ik op deze wijze drie nieuwe kale plekken op mijn toch al niet gloednieuw schoeisel had gekregen, een pijnlijken voet had en den inhoud van mijn prullenmand op den grond uitgespreid zag liggen, was ik weer tot meer opwekkende gedachten in staat.

Ten slotte was vijfenzeventig gulden nog geen prijs voor zoo'n schilderij. Het moest toch waarachtig wel mogelijk zijn om die te leenen...

Morgen... morgen kwam oom Jurriaan, mijn Oom uit Amerika. En oom Jurriaan zou geen goede, onvervalschte, echte Oom uit Amerika zijn, wanneer hij niet onmiddellijk zijn chequeboek uit zijn binnenzak rukte en mij, met 'n gullen lach, een dikke sigaar en het beding van een percentage in de winst, eventjes dat bagatel leende.

Morgen... morgen!

De dag van heden was een teleurstelling geworden, maar die van morgen zou het begin van een nieuw leven zijn!

De trein kwam om 13.31 aan.

13.20 kwam ik het perron op; voordat het 13.21 was, had ik spijt, 't gedaan te hebben, want toen hing mijn nicht Henriëtta snikkend van agitatie om mijn hals en kuste groote, natte plekken op mijn wangen.

„O, Pieter!” hijgde zij. Ik trachtte mij terug te trekken, want het is niet prettig, wanneer men zich druppels van vreemde afkomst van het gelaat voelt druipen.

„Pieter,” snikte Henriëtta, „is het niet heerlijk? En kijk eens naar Tootoo!”

Zij wendde zich om en gaf mij aldus gelegenheid een blik te werpen op een enormen rose strik, die zich, gespeld op zwart fluweel, op het perron bevond; na eenig rukken aan een touw, dat deze versiering aan Henriëtta verbond, kwam Tootoo's zwaar-moedig gelaat onder een van de rose lussen uit en toen Henriëtta smekkende geluiden begon te maken, vertoonde zich te anderer zijde het kale, armoedige staartje. Zijn uitbundige opschik had onder andere dit voordeel, dat Henriëtta mij los moest laten om mij er ten volle van te laten genieten en van die gelegenheid maakte ik gebruik om een paar passen op zij te gaan en een drinkbak voor dieren, die daar nagelvast op het perron stond, tusschen mij en haar te brengen.

Zoo was ik dus in de gelegenheid het terrein te overzien.

„Wie zijn al die menschen?” vroeg ik verschrikt.

„Welke menschen?” informeerde Henriëtta.

„Die honderd of wat, die hier op den trein staan te wachten.”

Inderdaad maakte het station den indruk stampvol te zijn. Daar, waar de aankomst van den Pullman verwacht kon worden, deinde een veelkoppige menigte op en neer, en de vele koppen mompelden zacht. Ballonnetjes of toeters waren niet aanwezig, maar wel zag ik een paar hooge hoeden glanzen en

er bevonden zich loopjongens met bloemstukken en ruikers tusschen de massa.

„Er schijnt een filmster aan te komen,” veronderstelde ik.

„Néén, Pieter!” riep nicht Henriëtta uit.

Haar stem gierde van opwindend, zelfs zóó, dat Tootoo er onrustig van werd en zich weer geheel onder zijn dekking van zijden linten terugtrok, en dat een paar van de wachtenden zich omwendden om haar met beleefde belangstelling aan te staren. Nicht Henriëtta bood overigens ruimschoots gelegenheid tot staren. Zij had haar omvang en oppervlakte zoo veel als maar eenigszins mogelijk was uitgebreid met wapperende linten en kleedingstukken. Om haar hals hingen twee overleden vossen; hun staarten bungelden slap neer over haar rug, hun pooten strengelden zich onder haar kin ineen en hun glazen oogen staarden gluiperig onder een paar lila strikken op haar boezem uit. Op haar hoofd wiegde zich een zijden hoed, waar bovenop een appel stond, die Wilhelm Tell zaliger nagedachtenis in verrukking gebracht zou hebben, en rondom van den rand hingen paars-fluweelen hyacinten — ook aan het uiteinde der wimpels, die er fier aan waaiden, bevonden zich bloemen, viooltjes ditmaal. Voeg hier nog bij, dat haar mantel wel is waar donker, maar van gevlamde borduursels voorzien was, dat een lange rij roode knopen zich uitstreckte van haar kin tot aan de ruches en strooken, die coquet om haar knieën klokten, dan zal men inzien, dat haar verschijning werkelijk eenige belangstelling rechtvaardigde. Toch was het klaarblijkelijk, dat deze menigte zich niet op het perron bevond om háár te bezichtigen.

„Neem me niet kwalijk,” zei naast ons een jongeman.

„O nee,” juichte Henriëtta.

„Ik ben van het Dagelijksch Nieuws. We kregen een telefoontje, dat er iemand aan zou komen, maar ik dacht al wel, dat het niet veel bijzonders zou zijn...”

„Niet veel bijzonders? Niet veel bijzonders?” kreet Henriëtta. „Maar mijnheer — het is Jurriaan Kandel, die aankomt!”

De jongeman krabbelde iets in een boekje. „Hoe schrijf je Kandel?” vroeg hij.

„Met een K,” zei nicht Henriëtta. „Ik begrijp niet, dat u dat nog niet weet.”

„Ik had gehoopt met een C,” bromde de jongeling, „dan leek het ten minste nog iets. Wat is dat voor iemand — waarom moeten we daar drukte van maken?”

„Maar... maar... zeg jij dan iets, Pieter!” barstte Henriëtta uit. „Het is gewoon een schande! Ik zal er over schrijven — dat u nog nooit van Jurriaan Kandel gehoord hebt! Ongeloofelijk! Onbegrijpelijk!”

„Iemand van de film?” vroeg hij hoopvol.

„Bah — de film!”

„Een bokser misschien?”

Henriëtta dreigde in onmacht te vallen van afschuw, hetwelk zich verraadde door 'n ritseling, die door haar aanhangsels voer — maar gelukkig snelde op dit moment Betsy Putter te hulp. In haar gevolg draafde de stom-grijnzende Dries.

„Is dat een krantenman?” vroeg Betsy, en zij stak haar kin vooruit. „Goed, schrijf maar op. Er is hier een gezelschap van tweehonderd personen. Wij wachten op Jurriaan Kandel, den bekenden Amerikaanschen groot-magnaat...”

„Groot-magnaat...” herhaalde de krantenman vaag, „wat is dat?”

„Iets als een groot-mogol,” veronderstelde ik.

„Geld-groot-magnaat,” verduidelijkte Betsy. „Na een veeljarige afwezigheid keert hij nu naar het vaderland terug. Schrijft u wel? Er zijn verschillende deputaties om den bekenden philotroop te verwelkomen.”

„Aha — hij is philotroop,” knikte de journalist, want nu ging hem 'n licht op; en toen er twee mannen naast hem kwamen staan, een van de Amstelcourant en een van de Nieuwe Amsterdammer, wendde hij zich om en verklaarde: „Er komt een philoloog aan.”

„Bah,” zei de Amstelcourant.

„Postzegels,” zei de Nieuwe Amsterdammer.

„Ik dacht honden,” aarzelde het Dagelijksche Nieuws.

„Weldaden!” verduidelijkte Betsy kortaf. „Er is een deputatie van de Algemeene Vereeniging voor Blindenzorg, van de Algemeene Vereeniging voor

Ziekenzorg, van de Algemeene Vereeniging voor Hondenzorg, van de Algemeene Vereeniging voor Vrouwenzorg, van de Algemeene Vereeniging voor Armenzorg, van de Algemeene...”

„Wou je niet een zuurtje, Betsy?” vroeg tante Amelia hier. Betsy kreeg een zuurtje — het was een groot zuurtje — en ze werd er 'n oogenblik sprakeloos van. De Nieuwe Amsterdammer kreeg een zuurtje, de Amstelcourant kreeg een zuurtje, het Dagelijksch Nieuws kreeg een zuurtje, en Henriëtta, en ik, en de stationschef.

„Ik heb maar ijsbonbons meegenomen,” legde tante Amelia intusschen uit. „Je moet toch even iets te snoepen hebben op zoo'n koud perron, zeg ik altijd maar, en ik zeg maar altijd, dat iets frisch er toch maar het beste ingaat, hè?”

„Huuuu!” gilte Henriëtta; de vossen schudden vervaarlijk met hun koppen en staarten en Tootoo stak als een schildpad aan alle zijden tegelijk ledematen onder zijn afdak uit. Dat was het teeken, dat de trein er aan kwam.

Er ging gegil op uit de menigte. Tante Amelia's kinderen joelden. Henriëtta wankelde en aarzelde of ze bezwijmen zou of niet. Betsy trok Dries met een vaart naar het hart van den volksoploop, omdat ze dacht dat dáár de trein wel zou stoppen, de krantenmannen likten aan hun potlooden en oom Karel schreeuwde omdat iemand op z'n eksteroogen trapte.

De trein daverde binnen en een minuut lang gingen alle persoonlijke gevoelens en verlangens onder in galmend gedaver, knarsende wielen en vuile rook-slierten.

„Opzij! Pás ter op!” schreeuwde een postbode met een wagentje — maar er was niemand meer, die er op paste. Een verwarde drom armen en beenen en rompen en roepende hoofden met hoeden er op bolderde ordeloos langs de wagons en versperde alles en iedereen den weg. Toen de trein met zijn lange, blauw-gele wagons eindelijk stilstond en zweeg, ging er een luid gejuich op — het hoera huilde met galmen en echo's door de holle overkapping en er kwamen Ako-jongens toeschieten om óók op de foto te komen. „Pás ter op, pás ter op!” gilte de postman, als in razende wanhoop, en schel snikte Henriëtta boven alles uit: „Jurriaan!”

De trein stond nu stil, de portieren gingen open en de familieleden en journalisten en nieuwsgierigen en de weldadige deputaties jachtten door elkaar heen van de eene deur naar de andere en klampten met hun handen en hun vragen iederen onschuldige aan, die er uit kwam stappen. Oom Karel omhelsde een vacatieganger, neef Johan schudde een handelsreiziger de hand, de Nieuwe Amsterdammer interviewde 'n bleeken grijsaard, die per ongeluk zei, dat hij familieleden kwam bezoeken, en de deputatie van de Algemeene Vereeniging voor Hondenzorg kwam zingend aanhossen met iemand op de schouders, die later de treinconducteur bleek te zijn. Maar daarna kwam er geen mensch meer naar buiten, de misverstanden werden weggewerkt en allengs legde zich een stilte over de tweehonderdkoppige menigte.

„Is de trein al leeg?” fluisterde Henriëtta half bezwijmd.

„Is de trein al leeg?” fluisterde oom Karel, en daarna fluisterde tante Amelia het en haar kinderen fluisterden het, en het gefluister ging als een zacht geritsel door heel die groote massa, die nu zoo stil en bewegingloos was geworden als massa's dat alleen in films en verhalen zijn, en die gespannen gapend naar de verlaten wagons stond te staren. Maar plotseling brak ook het geritsel af. Een van de deuren ging langzaam open... Je kon den algemeenen adem hooren stokken.

Toen de adem gestokt was en wij ons allen gereed hadden gemaakt voor den eenigen echten, verlossenden juichkreet, ging de deur heelemaal open, en vóór ons stond, boven aan het trapje, een enorme neger. Een groote, dikke, pikzwarte neger was het, die krom moest staan om zijn hoofd niet te stooten en die een dophoed op zijn kroesharen gedrukt had. Er zaten geweldig groote witte souspieds om zijn geweldig groote schoenen, hij had een deftig zwart pak aan met een geel vest en een hoogen witten puntboord en een zwart strikdasje. Die neger overzag ons glimlachend en nam met een plechtig gebaar zijn bolhoed af.

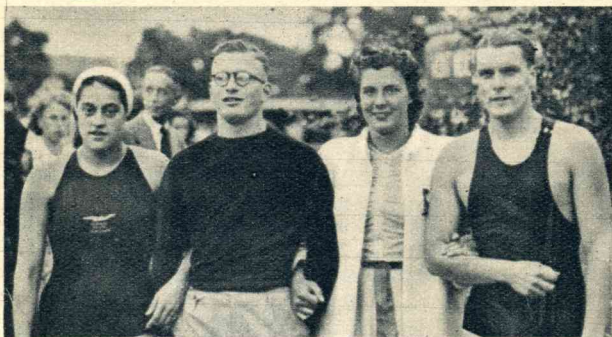
„Daar heb je Jurriaan Kandel,” zei de Amstelcourant verheugd, en de Algemeene Vereeniging voor Vrouwenzorg begon hoera te roepen. Maar nicht Betsy en nicht Henriëtta en tante Amelia wisten deze aantasting van de familie-eer met vochtig-spetterend sst-gegis te blussen.

Wordt vervolgd

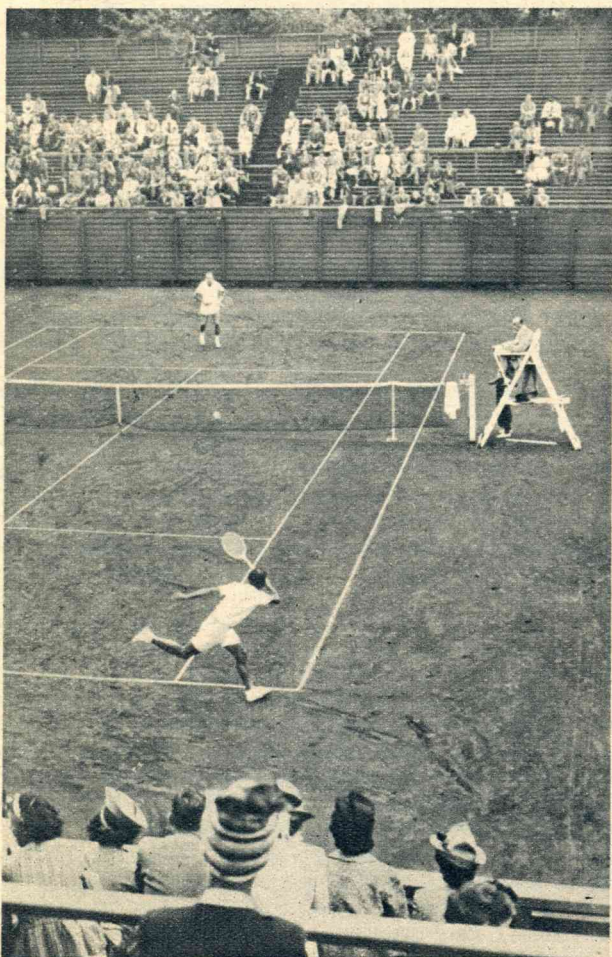
De Hillegersbergsche zeilweek op den Bergschen Plas. Overzicht van den start der 12-voets-jollen.

Sport van de week

In het Amstelparkbad zijn Zaterdag de wedstrijden voor de Amsterdamsche zwembekampioenschappen voortgezet. Een gelukkig viertal, dat op de titels beslag wist te leggen. V.l.n.r. Beppy v. Schaik, 100 m borstcrawl dames seniores; H. Smitshuyzen, 100 m schoolslag heeren seniores; Jopie Waalberg, 100 m schoolslag dames seniores; Stans Scheffer, 100 m borstcrawl heeren.

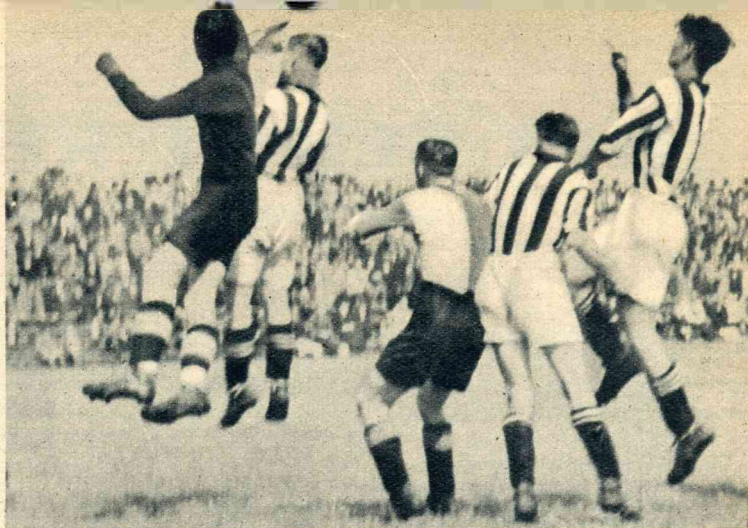
In het D.D.V.-stadion werden Zondag de finales der Amsterdamsche tenniskampioenschappen gespeeld. Hughan (voor) en v. Swol in hun beslissende partij, welke door v. Swol werd gewonnen.

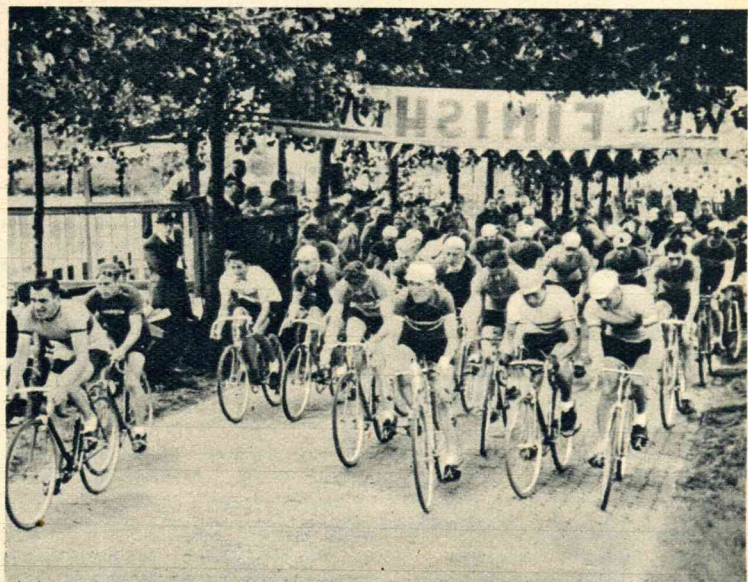
J. Verkes (Haarlem) won op de wedstrijden om den P.H.-beker het nummer polshoog met een sprong van 3.75 m.

Ter gelegenheid van het eerste lustrum der Haagsche wandelsportvereniging „De Nieuwe Haagsche Vierdaagsche” werden Zaterdag en Zondag nationale marschen georganiseerd. De damesafdeeling der jubileerende vereniging trekt er welgemoed op uit.

De athletiekwedstrijden om den Prins Hendrikbeker te Haarlem, georganiseerd door de jubileerende H.A.V. Haarlem. De finale 100 m, gewonnen door Nota (Holland) voor Osendarp en Osta, resp. tweede en derde.

De strijd om den Nederlandschen voetbaltitel. Heracles en Feijenoord (1-2) te Almelo in actie. Moment voor het Almeloosche doel.

Op het circuit aan den Krommen Zandweg organiseerde de rennersclub Feijenoord een nationalen wedstrijd voor profs en onafhankelijken over 100 km. De start.

HET SCHOT KETSTE

door *Walter Birkhofer*

Boven het dorpje in het dal verdreef de opkomende zon de laatste ochtendnevels, toen Andreas Scheffer de bres in den steilen bergwand beklom. Met zijn geweer op den rug, zijn handen om de lijn geklemd en met zijn bergschoenen steun zoekend tegen het ruwe gesteente werkte hij zich vlug maar voorzichtig omhoog.

Daarboven rustte hij even uit. De inspanning had de aderen in zijn hals doen zwellen tot dikke koorden en zijn hijgende borst stootte witte ademwolkjes in de vrieskoude morgenlucht uit. Met een vluggen, scherp blik had hij den heelen omtrek overzien. De besneeuwde bergtoppen, die lagen te blikkeren in de lentezon, vertoonden geen spoor van leven. Het was nog te vroeg voor de gems. Andreas ontdeed zich van de lijn, legde zich plat neer en maakte het zich gemakkelijk. Met zijn geweer half in den aanslag zocht zijn oog de omgeving af — langs de bekende „tripjes”, het vaste spoor dat de berggeiten gewoonlijk namen en de kleine bergweiden in de diepte, die het aanzien hadden van een frisch groen, fluweelig tapijt.

Andreas hoopte op een goede jacht. Er was veel vraag naar gemsleder en de prijzen voor de huiden waren hoog. Bovendien had hij zijn vrouw een paar laarzen beloofd. Hooge, warmzittende knielaarzen, uit één stuk gesneden uit den rug van een bok. De mooiste bok, dien hij onder schot zou krijgen. Zij wachtte er al acht jaar op en elk jaar opnieuw had hij verzuimd zijn belofte in te lossen. De eerste jaren hadden zij voortdurend getoed met de kinderen en was elke centime hen welkom geweest. De volgende jaren had hij een slechte jacht gehad of waren de prijzen, die hij voor de huiden had gemaakt, buitensporig laag. En zoo was er ieder jaar iets anders tusschen gekomen. Maar dit jaar zou zij hem niet hoeven te herinneren aan zijn belofte. Van den eersten bok, dien hij thuisbracht, zou Rutli een paar laarzen krijgen.

Het was niet alleen omdat Rutli al zoolang had moeten wachten, dat Andreas thans vast besloten was zijn belofte in te lossen. Den laatsten tijd hingen er voortdurend onweerswolkjes aan den echtelijken hemel en er was een sterke drang in zijn hart Rutli een bewijs te geven, dat hij het werkelijk zoo kwaad niet meende. Het was niet zijn schuld en zelfs Rutli wilde hij niet in de eerste plaats aansprakelijk stellen voor de minder goede verstandhouding. De diepste oorzaak lag bij Stef, zijn stiefzoon. Zoelang de jongen klein was, hadden zij het heel goed met elkander kunnen vinden. Maar naarmate hij grooter was geworden, en zelfstandiger en veeleischender, waren zij meer tegenover dan naast elkander komen te staan. En als Rutli dan zoo onverstandig was partij te trekken voor haar zoon, dan was de huiselijke eendracht zoek en liepen er drie koppig te mokken.

Andreas Scheffer mocht zich niet beklagen, dat Stef een deugniet was. Alleen zijn eigenzinnig optreden beviel hem niet. In huis hoorde er één de baas te zijn en met zijn vaderlijk gezag liet Andreas geen loopje nemen. En nog minder kon hij er zich bij neerleggen, dat een jongen van nauwelijks zestien jaar zijn moeder de wet wilde stellen.

Terwijl hij zoo zijn gedachten over zijn huiselijke strubbelingen liet gaan, was Andreas' blik naar de diepte afgedwaald. Daar, halverwegen de hoogte, lag zijn huis. Aan den rand van de groote zomerweide, waar hij zijn geiten als kleine, grijze stippen kon zien grazen. Vanmorgen was hij daar boos weggelopen. Al een paar weken lang liep Stef te zeuren om een geweer en sinds hij zijn moeder voor zijn verlangen gewonnen had, waren de donderwolkjes niet van de lucht geweest. Maar hij had zich schrap gezet. Hij wilde dat Rutli's jongen iets anders zou worden dan jager en geitenhoeder en wat moest een aanstaande klerk met een geweer in handen doen? Hij kon er alleen maar een ongeluk mee begaan, want behoorlijk schieten had hij nooit geleerd.

Andreas' blik was nog altijd op het huisje op de zomerweide gericht. Doch plotseling sloeg hij snel zijn oogen omhoog. Zijn jagersinstinct had hem gewaarschuwd voor beweging in zijn doodsche omgeving. Zijn blik vloog langs de bergwanden en bleef rusten op een grijze figuur, die zich zoo onduidelijk afteekende tegen het gesteente, dat zij er deel van scheen uit te maken. Maar Andreas' oogen bedrogen hem nooit. Op een smalle richel langs den

wand, nauwelijks groot genoeg voor den voet van een volwassen man, stond een gemsbok. Het was een volwassen exemplaar, krachtig gebouwd, en vermoedelijk de aarts-vader van een kudde geiten, die op een lager gelegen plateau was achtergebleven.

Onbeweeglijk speurde het dier naar mogelijke gevaren — zijn hoeven bij elkander getrokken en gereed voor den reddenden sprong. Alleen zijn kop bewoog zich, met nauw merkbare schokjes, ten einde zoo min mogelijk op te vallen. Zoo zocht de gemsbok de hoogten en diepten af.

Andreas liet hem niet veel tijd om te zoeken. Vlug had hij zijn geweer in den aanslag gebracht, den bok in het vizier genomen en den trekker gespannen. Maar op hetzelfde oogenblik, dat hij het schot wilde lossen, scheen zijn uiterst schuwe prooi het doodelijke gevaar te hebben geroken. Met een krachtige beweging zette hij zich plotseling af naar een hoger gelegen plateau en als een grijze bliksemflits, zoo snel, dat het menschelek oog hem onmogelijk kon volgen, verdween hij uit het gezicht.

Verbluft liet Andreas het geweer zakken. Dit exemplaar was hem te vlug af geweest. Maar hij gaf de hoop nog niet op. Als de bok de kudde weer opzocht, zou hij misschien nog eens te voorschijn komen. En hij bezat evenveel tijd als geduld.

De zon rees hooger aan den hemel, scheurde de nevels uiteen, waarin de hooge bergtoppen zich verborgen hielden en verdreef de laatste schaduwen uit het landschap. De sneeuwkristallen lichtflitsen als diamanten en herhaaldelijk moest Andreas zijn oogen even sluiten voor dat verblindend vuur.

Het dal beneden hem was nu een popperig paradijs vol zonneschijn. Zevenhonderd voet hooger lag zijn woning en nog hooger rustte zijn blik even op het sterke blokhuis van Nardus Hohner en zijn vrouw, bejaarde alleenwonende menschen, die 's zomers aan toeristen verhuurden. Het lag zoo hoog, dat de sneeuw, waaronder het dak den geheelen winter onzichtbaar was gebleven, nog niet eens heelemaal gesmolten was en de kleine weide slechts hier en daar een schuchter groen waas vertoonde.

Terwijl hij een verloren blik over het huis liet gaan, viel hem plotseling een lichte beweging in de weide in het oog. Zijn oogen begonnen te steken van dat langdurige turen en hij moest ze inspannen, om nog iets te kunnen onderscheiden. Het volgende moment had hij echter zekerheid: aan den rand van de weide, dicht bij de kloof, waar de berggeiten beschutting zochten, bewoog zich iets. „De bok, die de kudde door de kloof naar een andere weide leidt,” viel het hem onmiddellijk in.

Voor de tweede maal zou de gemsbok hem niet te vlug af zijn. Met driftige voortvarendheid hief hij de kolf van zijn geweer op, mikte zorgvuldig en drukte af. Maar de verwachte knal bleef uit. Alleen klonk er een metaalachtig geluid; een korte, droge klik van staal op staal.

Het schot ketste...

Andreas Scheffer had vijftien jaar gejaagd en nooit was het hem overkomen, dat zijn geweer niet in orde was, of dat zijn zelfvervaardigde patronen niet deugden. Geërgerd liet hij zijn geweer zakken — de gemsbok was hem ook voor de tweede maal ontsnapt. Hij opende den grendel om te zien wat er aan de patroon mankeerde en toen ontsnapte hem plotseling een uitroep van ergernis. Er zat geen patroon, doch slechts een leeggeschoten huls in den loop...

Toen Andreas die verbijsterende ontdekking deed, had hij tegelijk de verklaring gevonden. Een ander had met zijn geweer geschoten. Zóó'n stommeit kon hem niet overkomen. Na den knal van het schot sloeg hij zijn hand automatisch aan den grendel, om de leege huls uit te werpen en een nieuwe patroon uit het magazijn in den loop te brengen. Stef had zijn geweer in handen gehad; alléén Stef had hem die poets gebakken...

Ergernis en wrok stegen in hem op tegen den jongen. Hij wist plotseling heel zeker, dat hij reeds vaker met zijn handen aan zijn geweer was geweest. In weerwil van zijn strenge verbod. Want hij herinnerde zich, dat hij het geweer den laatsten tijd dikwijls in

een anderen stand in zijn hoek had teruggevonden dan hij gewoon was het weg te zetten. Hij begreep er alles van. Als hij in het dorp was in het dal, speelde Stef met zijn geweer en zijn moeder wist ervan. Onder één hoedje spanden zij tegen hem samen en achter zijn rug maakten zij zich wellicht nog vroolijk over zijn onnoozelheid.

In zijn boosheid nam de overtreding van zijn verbod onredelijke proporties aan. Geladen met verbittering gaf hij de hoop op, nog iets onder schot te krijgen. Hij ging naar huis en Rutli hoefde er niet op te rekenen, dat hij haar zijn verwijten nog langer zou sparen. Stef ging eruit en als hij niet goedschiks wilde gaan, dan ging hij zelf in het dorp wonen.

Andreas had zijn geweer weer over zijn rug gehangen en begon het plateau af te dalen. Hij zwoegde een uur lang door de sneeuw; zijn zware, met spijkers beslagen bergschoenen met kracht neerzettend en met zijn bergstok stampend, als doorstak hij er een vijand mee. Zijn oogen stonden donker en dreigend en om zijn mond lag een bittere trek. Zoo daalde hij naar de woning van Nardus Hohner af.

Pas toen hij het hechtgebouwde blokhuis in het oog kreeg, ontwaakten zijn jagersdriften weer. Op de weide, daarginds, was de bok in de kloof verdwenen. Hij had er zijn spoor in de sneeuw achtergelaten en misschien gelukte het hem nog zijn verblijf te ontdekken.

Met groote, driftige passen stak hij de weide over. Nardus Hohner stond in de deur, woelend in zijn haard en met zijn oogen speurend naar den bergkam in het verschiep.

„Een blauwe hemel, Andreas; dat geeft een vroegen zomer,” riep hij hem vroolijk toe.

„Misschien — misschien wel niet,” gaf hij knorrig ten antwoord.

Met een speurenden blik zocht hij in de sneeuw naar de hoefafdrukken van den gemsbok. Maar hij vond er geen — wel tot zijn verwondering een spoor van voetstappen. Kleine voetstappen, die van een kind. Had Nardus Hohner nu al gasten?

„Wat zoek je daar toch, Andreas?” hoorde hij den ander nu opnieuw. „Een geitenspoor soms? Ik heb niets gezien, dus zoek maar niet langer. Wat je daar ziet zijn de voetstappen van de kleine meid, die bij me logeert. Gisteravond heb ik mijn eerste gasten gekregen. Ik zal vandaag de weide nog moeten omrasteren, want toen er een uur geleden even niet op haar gelet werd, zat ze al bijna aan den rand van de kloof...”

Andreas Scheffer stond zijn ouden vriend een oogenblik aan te staren, alsof deze hem een doodstijding had meegedeeld. Met oogen, waarin schrik en angst om den voorrang streden. En toen hij een uur later thuiskwam, was die uitdrukking er nog niet uit verdwenen. Maar dienzelfden dag kreeg Stef een eigen geweer en Rutli kon zich niet herinneren, dat Andreas vroeger ooit zoo aardig voor den jongen was geweest. En Stef niet voor zijn vader.

„Ja, m'n eerste schot ketste,” verhaalde hij dien dag wel tienmaal van zijn mislukte jacht. Maar wat zijn vroolijke lach bij die woorden beteekende, wist Rutli alleen...

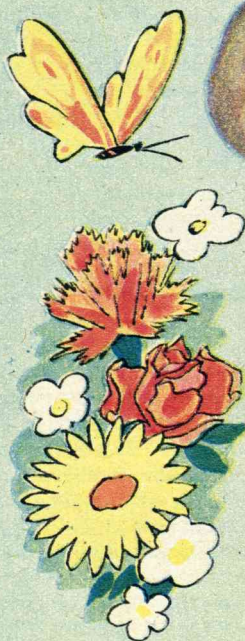
Alleen Castella-schuim heeft **Driedubbele Werking!**

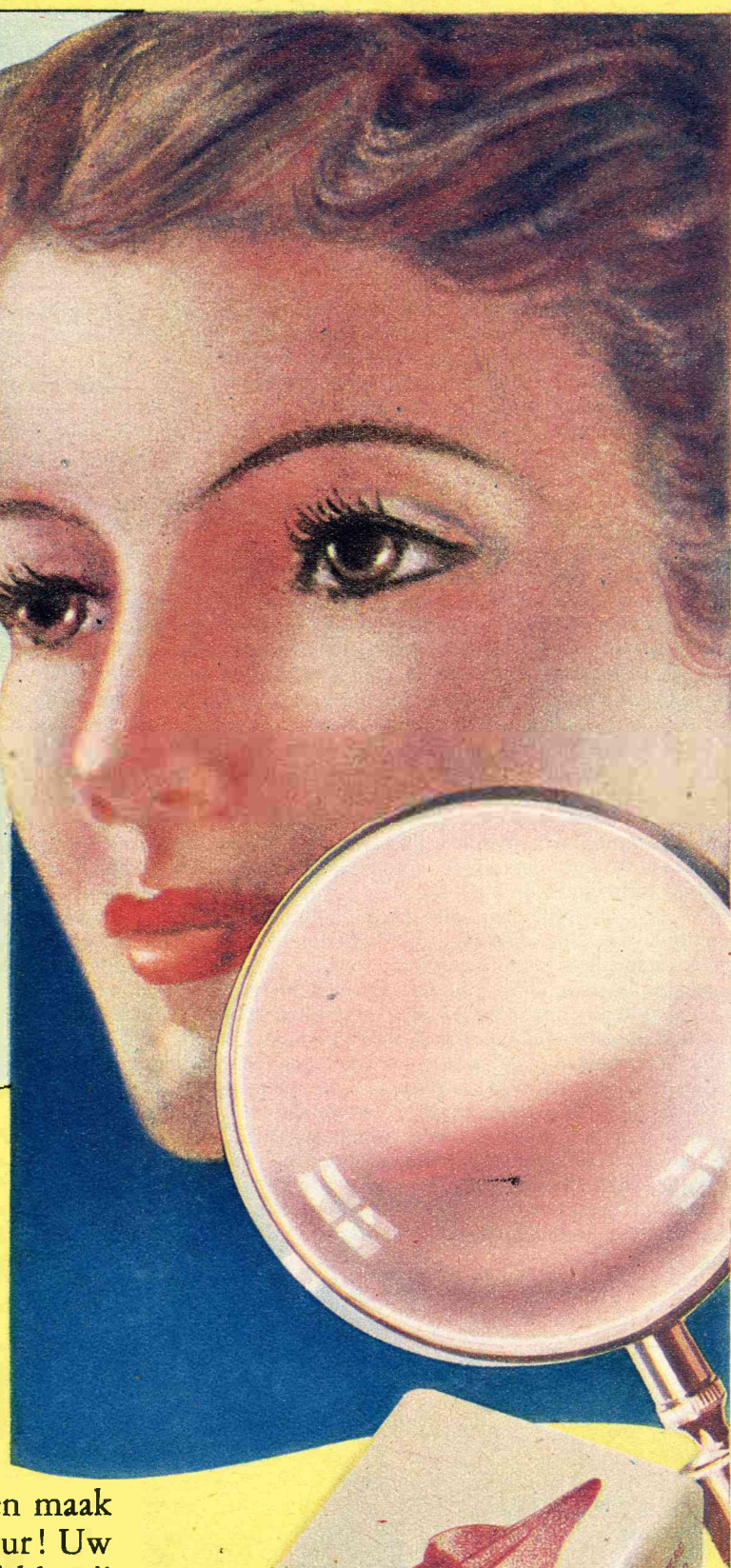
Dubbelrijk vitamien-schuim reinigt de huid tot diep in de poriën, sterkt en verfrist de huid-cellen.

De intens behandelde huidcellen nemen thans de kostbare balsem-ke palm- en olijf-oliën volledig op.

Het speciale huid-verjongende par-fum IN de zeep be-hoedt de huid tegen funeste invloeden van buiten!

Gewone zeep *wascht...*

Castella schuim VERJONGT

Ga vandaag nog over op Dobbelman's Castella-zeep, - en maak kennis met een even frissche als *volledige* schoonheidskuur! Uw huid mag verwaarloosd zijn, Uw teint mag een „stadskleur” hebben aangenomen, de *driedubbele* werking van Castella *moet* Uw huid in korten tijd stralende jeugd geven. Wie zich met Castella wast, wast zich jonger! Bovendien omhult Castella U met een zacht en charmeerend, jeugdig parfum!

15
cent

Castella

Op **GOEDE** zeep staat **DOBBELMAN**

Voor Uw fijne goed maakt Dobbelman het modernste koudwater-waschmiddel: Castella Zijden Krullen. Koop eens zoo'n groot pak van 10 cent.

OVERSTAPPIE

zorgt voor een verrassing

U hebt gelezen, hoe Jilles en Mientje receptie hielden. Alle cadeau's zijn gearriveerd, op de boerderij van Jilles is alles in gereedheid om het jonge paar te ontvangen en nu is de groote dag aangebroken, waarop het tweetal in 't huwelijksbootje zal stappen. Voor een huwelijksreisje is de tijd nu eenmaal niet erg geschikt en dus zal het echtpaar zoo spoedig mogelijk naar Tietjerksteradeel vertrekken, waar de brave Jilles zich weer met hart en ziel gaat toelegeren op het verbouwen van zijn landbouwproducten. Of Mientje daar spoedig wennen zal!

Ze heeft gehoord, dat de Friezen nog al stug van aard zijn. Aarzelend ondervraagt ze Jilles op dit punt.

„Jon moete goed begriepe, opete zull'n de mensch'n je d'r niet,” meent Jilles. Hij heeft z'n zwarte trouwpak al aan en z'n kuifje zit parmantiger dan ooit.

Niet opeten? Dat vindt Mientje een al te schrale troost. Niet voor niets heeft zij verhalen gehoord van „Hollanders”, die zich in Friesland vestigden en na tientallen jaren nog steeds niet ingeburgerd waren. Zal dat in Tietjerksteradeel net zoo gaan?

„Ja, de mensch'n benn'n d'r niet zoo gauw eigen met mekaar als hier,” moet Jilles toegeven.

„Maar ze zullen toch wel tegen me praten!” informeert Mientje verschrikt.

„Tja, dat zull'n we wel zien,” zegt Jilles laconiek en hij strijkt nog eens over z'n keurig kuifje. Blijkbaar maakt het probleem niet al te veel indruk op zijn verliefd gemoed.

„Dat salle we wel sien, hoe bestaat 't!” barst Overstappie uit. Nogmaals is hij op de fiets naar ons mobilisatiedorpje overgekomen en ditmaal zal hij als getuige optreden. Van harte verheugt hij zich op 't geluk van Jilles en Mientje, maar nu moet Jilles toch heusch ophouden met z'n malle praatjes.

't Is Mientje aan te zien, dat de reis naar Tietjerksteradeel voor haar opeens veel van de oorspronkelijke bekoring verloren heeft.

„Maok jij je nou maor niet ongerust, hoor, Mien,” troost de Amsterdammer. „As se je in dat boereland niet wille kenne, dan roep je Overstappie d'r maor bij. Dan sal ik dat saokie wel 's effe foor mekaar bokse. En as 't je d'r niet befalt, dan kom je ijskoud terug. . . .”

De groote dag is aangebroken: vandaag stappen Jilles en Mientje in het huwelijksbootje. Zooals vanzelf spreekt, is Overstappie van de partij en als de stoet naar 't stadhuis trekt, zorgt hij voor een sensatie!

„En Jilles dan?”

„Nou, dan komt ie óók maor hier wone,” beslist Overstappieluchtig. „Waarom mot ie se knolle en raope met alle geweld tussche die mensche-eters in de grond douwe?”

Doch tot dergelijke concessies is Jilles niet bereid. Overstappie moet goed begripen, hij is in Tietjerk-

steradeel geboren en getogen, daár heeft hij z'n „huus” en z'n grond. Daár en nergens anders zal hij met z'n vrouw wonen.

Gelukkig komt er afleiding, want er wordt een tandem in het fietsenrek gezet en dan verschijnt Opa, eens de nestor van onze compagnie, want hij behoorde tot de lighting 1924. Z'n vrouw heeft hij voor de gezelligheid meegebracht en achter op de tandem zit in een mandje de driejarige Cornelis, die er bij moet zijn, nu „oom” Jilles trouwt. Gelijk met hen arriveert Papkind, onze gewezen korporaal. Ook thans is hij weer deftig in jacquet gestoken en deswege is hij met den trein gekomen.

„Nou hebbe we soowat onse ouwe kaomer compleet bij mekaar,” constateert Overstappie voldaan.

„Behalve Wimpie en de Hagenaar,” zegt Papkind, die altijd erg precies is.

„Wimpie ken niet komme, die most fandaog met 'n nieuw artikel op stap,” bericht Overstappie. „Hij heb wat uitgefonde, 'n soortement ferdruisteringslamp. As je dat ding 's avonds ansteekt, ken je je gordijne gerust ope houwe. Ik seg tege Wimpie: dan gebruikt die lamp fan jou seker niet feel stroom. Hij seit: dat heb je knap geraoje, want da's nou juist 't kurieuze, die lamp gebruikt heelemáól geen stroom. En licht gefe doet ie seker óók niet, seg ik en toen sette Wimpie zoo'n raor ponem dat ik geloof, dat ik nog gelijk had óók! Hoe bestaat 't!”

De exploitatie van deze merkwaardige vinding vormt dus voor Wimpie een beletsel om aanwezig te zijn. De keurige Hagenaar, indertijd door Overstappie „Nellie” gedoopt, is wél van de partij. Hij is nog steeds soldaat, doch met z'n facteurschap is 't afgeloopen, want de veldpost is opgeheven en de Hagenaar heeft de mooie tasch, eens den trots van fauteur Overstappie, bij den fourier moeten inleveren.

„As je al die brieve's bij mekaar sag, die in dát tasschie hebbe gesete,” mijmert Overstappie. „Fooral in 't begin was 't schuw. . . .” En grinnikend denkt hij aan de eerste weken van de mobilisatie, toen de

poststukken vaak weken lang onderweg waren en de verschijning van den facteur steeds opnieuw weer met enthousiasme werd begroet.

„'t Is haost afgeloopen met de kompie,” weet de Hagenaar te vertellen. „We gaan d'r vandeur, zág.”

„Waar naar toe?”

Ja, dat is nog onbekend. Als de Hagenaar echter goed ingelicht is, dan zal het overschot van onze compagnie te werk worden gesteld bij 't binnenhalen van den oogst.

„Ik sie Nellie al maoie!” bedenkt Overstappie. „Of piepers rooie! Straks gaot ie nog koeie melke óók!”

„Dat is volstrekt geen bezwaer, heur,” zegt de keurige Hagenaar. Per slot van zaken is een mensch nooit te oud om iets te leeren. En 't leven op 't boerenland lijkt hem heusch zoo kwaad nog niet.

Bovendien, 't is noodig, dat met man en macht wordt aangepakt om 't bedrijfsleven in ons land zoo spoedig mogelijk in normale banen te krijgen.

En zoo zullen we dus binnenkort onzen keurigen Hagenaar als landarbeider kunnen bewonderen. Kan hij niet naar Tietjerksteradeel komen? Dan kan Jilles hem met raad en daad ter zijde staan.

„Benne se allemaol al weg?” informeert Overstappie.

Neen, 'n man of tien zijn achtergebleven in de oude villa, die ons tot huisvesting diende en ze hebben er aardig de ruimte.

„Kom op, manne, dan gaone we nog 's effe kijke,” beslist Overstappie. „Jilles gaot ook mee in se trouwpakkie. Dan kenne die jongens ten minste nog 's lache.”

„Jou moete goed begriepe, over 'n uurke moete we op 't stadhuis zijn,” aarzelt de bruidegom.

„Tijd zát!” meent Opa.

„Vooruut dan maar,” bezwijkt Jilles, „we gaan straks tóch oppe fiets.”

„Trouwe op de fiets!” schettert Overstappie. „Jullie kenne trouwe soofeel as je wilt, maor ik kom in een koets.”

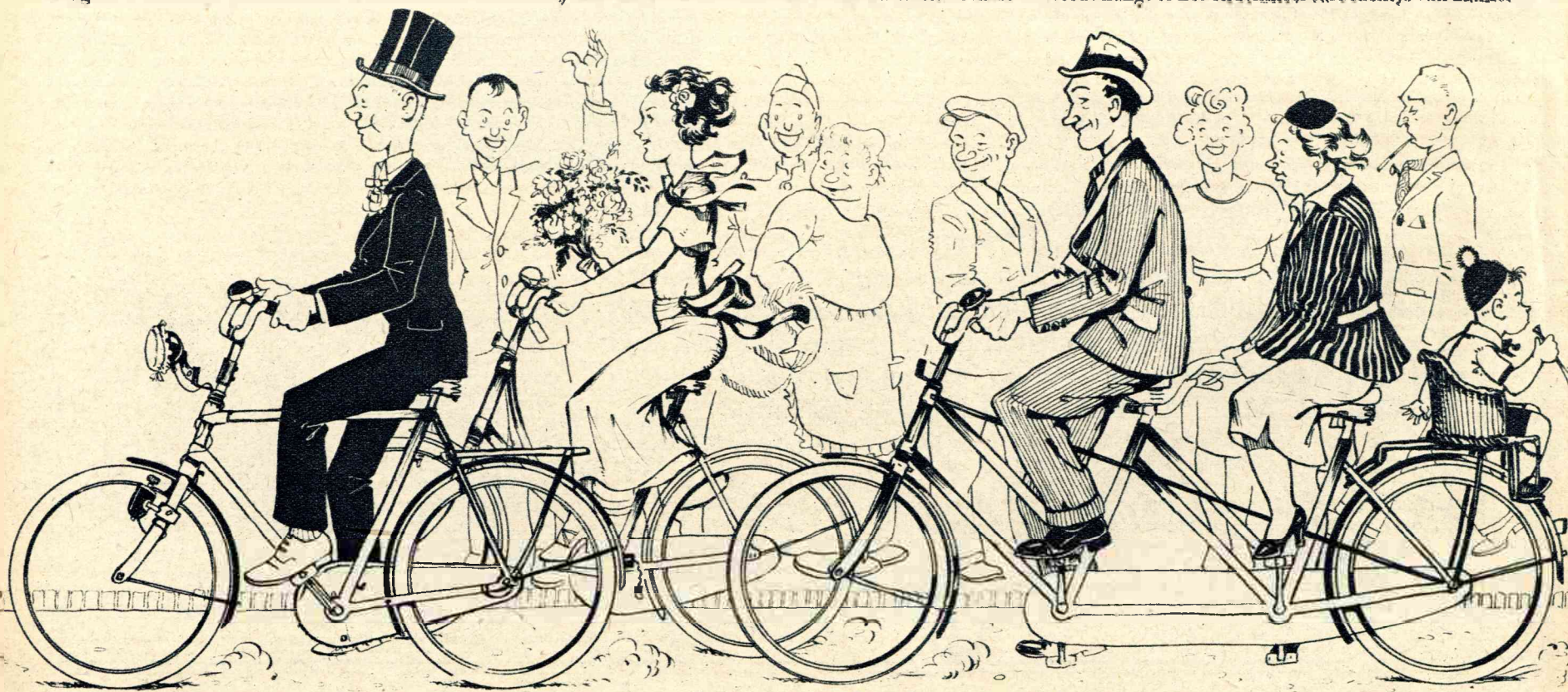
Een bezoek

Het ziet er wonderlijk uit in het oude gebouw, waar eens de geheele compagnie gelegerd was. Er loopt nog maar één korporaal rond, die met 'n paar mannetjes den boel zooveel mogelijk in orde maakt. Op onze oude kamer zijn de slaapplaatsen gesloopt. Enzaam hangt er 'n uitgeknipte plaat aan den wand en in een hoek ligt een kartonnen doosje, waarin eens onze „scherpe piepers” zaten.

„As je nou kaomerwacht was, had je 'n lijn,” meent Overstappie.

Zwijgend kijkt het gezelschap rond. Hoe lang lijkt het al geleden, dat we hier woonden en Jilles ons hier 's avonds op de klanken van zijn harmonica vergastte.

Ook op de rustkamer is alles zoowat leeg, maar nog steeds hangt er het ondefinieerbare luchtje van kamfer

en geweervet. En achter zijn tafel zit zoowaar de fourier nog. Ook hij is nog niet afgezwaaid, want in de order van 22 Mei 1940, afdeling Landmacht, Sectie (I d.), No. 160 — wel honderd keer heeft de fourier dit schrijven herlezen! — werd uitdrukkelijk bepaald, dat fouriers en sergeants van de administratie voorloopig nog niet naar huis konden. En daar zit de fourier nu.

„Wat zullen we *nou* hebben?” zegt hij onthutst, als hij het wonderlijke stelletje burgers ziet binnenstappen, en het duurt even als hij in den feestelijk uitgedosten Jilles en den deftigen Papkind een paar van z'n vroegere klanten herkent. „Jullie komen toch niet om sokken?” informeert hij achterdochtig.

„Nee, fourier, we komme alleen Jilles effe laote sien,” licht Overstappie hem in. „Siet ie d'r niet moordadig uit?”

Hm, ja, dat kan de fourier niet ontkennen, doch nog steeds begrijpt hij niets van deze wonderlijke metamorfose. „Waarom hebben jullie van die malle apenpakjes aan?” vraagt hij.

Als het hem wordt uitgelegd, zoekt de fourier in het overschot van zijn rustkamerinventaris naar een passend huwelijksge Geschenk, doch het eenige, wat hij vinden kan, is een reeds ietwat geschonden exemplaar van het „Reglement van krijgstuicht” en dat lijkt hem voor deze gelegenheid minder geschikt. Maar hij wil vanmiddag wel even in het vischwinkel-tje komen om bruid en bruidegom naar behooren te feliciteeren. Dan komt hij meteen op de foto, die Papkind van het gezelschap zal nemen.

„En de fourier mot fooral niet fergete de stoet te komme sien,” noodigt Overstappie hem uit, doch Jilles is in 't geheel niet op al die belangstelling gesteld.

„Wat kletse jou toch steeds over die stoet? Daar is niks gek aan. We gaan alleen oppe fiets, dat is alles.”

„Afijn, kom tóch maor 's kijke,” zegt Overstappie met 'n knipoogje. „Misschien falt d'r nog wat bijzonders te belefe...”

Nu begint er toch in Jilles een vaag besef te ontwaken, dat Overstappie, op zijn vanouds bekende manier, weer wat van plan is. En dat is stellig niet veel goeds!

„Als jou de boel op stelt'n zet, gaan jou niet mee naar 't gemeentehuis,” dreigt hij en hij plukt aan den witten strik, dien hij ook nu weer heeft omgebonden.

„Mijn niet meeneme?” krijscht Overstappie verontwaardigd. „Mot je *nou* hoore! Sal ik, as kroongetuige sijnde, niet eens meemagge. Hoe bestaot 't?”

„Enfin, de heeren zoeken 't zelf wel uit,” meent de fourier en dan gaan we nog eens rondkijken in de voormalige cantine. Ook hier is niet veel meer te halen, zelfs het biljart is weg. In een hoek staat, vergeten, onze trouwe piano, eens het middelpunt van zoovele cantine-feestjes.

„Die piaono heb alleen nog maor swarte toetse,” constateert Overstappie. „Ken je nagaan, wat die musikante fan ons altijd schoone jatte gehad hebbe. En Papkind, salle we nog 's 'n ouwerwetsch miezemausie maoke?”

Bij het hek staat nog steeds ons schilderhuis, waar we in de mobilisatiemaanden zooveel wachttjes klopten.

Doch daar heeft Papkind geen ooren naar. Trouwens, in z'n tegenwoordige gedaante past hij heelemaal niet meer in de cantine. En dan te bedenken, dat deze deftige heer in jacquet hier maanden lang, met 'n los veldjasje aan, elken avond de kaarten heeft zitten schudden. 't Kan verkeeren!

Doch Papkind is toch wel te bewegen om nog eens, met de panden van z'n jacquet keurig teruggeslagen, op een der vettige stoeltjes plaats te nemen. Zoo zitten ze even bijeen in de ontruimde cantine. Veel hebben ze hier beleefd in de mobilisatiemaanden. Hier speelde eens Overstappie voor Sinterklaas, hier leidde Jilles z'n „band” en vierde Papkind triomfen als regisseur van onze tooneelclub.

„Maar nou moeten we weg,” zegt Jilles, die al 'n paar keer z'n horloge heeft geraadpleegd. „Stel je voor, dat we te laat komen.”

„Jao, stel je foer!” zegt ook Overstappie en het is duidelijk, dat hij zich nu reeds op iets verheugt.

Overstappie's verrassing

Bij het hek staat nog steeds ons schilderhuis, waar we zooveel wachttjes klopten. Wat hebben we hier wat uurtjes gestaan! En vooral niet te vergeten in den kouden winter, toen we hier met onze bivakmutsen op stonden te stampvoeten.

„Laot korporaal Papkind nou nog één keer de wacht aflosse,” stelt Overstappie voor. „Fooruit, Papkind: set af... gewééééer.”

Maar daar is Papkind niet voor te vinden en ook Jilles, die al 'n paar keer z'n horloge heeft

geraadpleegd, krijgt opeens erge haast.

„Jou moete goed begriepe, we hebben nog maar 'n kwartierke,” zegt hij. Neen, Jilles heeft genoeg van het militaire verleden, hij kijkt op 't oogenblik slechts naar de toekomst. En nu het groote oogenblik nadert, is Jilles haast niet meer te houden. Bijna kan de delegatie hem niet bijhouden.

Gelukkig arriveert de bruidegom nog op tijd. Mientje staat al klaar met haar bruidsbouquet en Jilles krijgt voor deze feestelijke gelegenheid een bloem in z'n knoopsgat. En dan zorgt Jilles zelf ook nog voor 'n verrassing. We hooren hem in de achterkamer rommelen en als hij weer in ons midden verschijnt, heeft hij zoowaar 'n heuschen hoogen hoed op! En aldus toegerust bestijgt Jilles z'n fiets. Hij kijkt eens schichtig achterom, Overstappie is in geen velden of wegen te zien. Wat moet dat beteekenen?

In een koets wil hij komen, maar dat zal hem niet glad zitten, want in het heele dorp is geen koets te vinden.

Overstappie of geen Overstappie, 't bruidspaar kan niet langer wachten. De oudere bruidsgasten hebben zich reeds te voet naar het gemeentehuis begeven en nu wordt het toch heusch tijd, dat ook bruid en bruidegom daar arriveeren.

„Vooruit maar,” commandeert Jilles. Met z'n prachtige hoogen hoed stijf op z'n hoofd en met de blozende Mientje naast zich opent hij den stoet. En glunder lachend rijdt zoo de brave Jilles de toekomst tegemoet. Wat kan hem vandaag nog gebeuren?

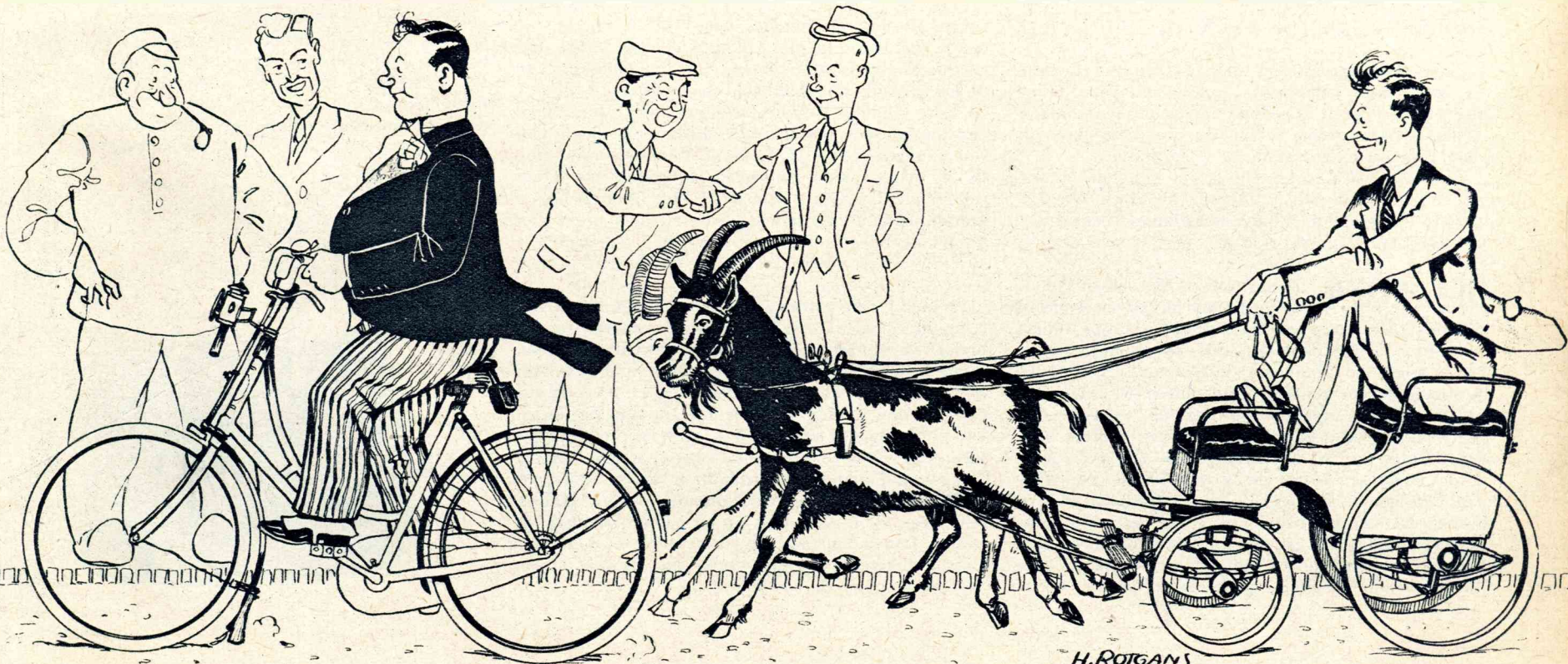
Doch wat is dat? Heel achteraan mekkert er iets en dan klinkt er opeens een zeer onstichtelijk lawaai. Links en rechts ziet de onthutste Jilles de menschen dubbel slaan van het lachen. Een haastige blik achterom onthult hem de oorzaak van de opschudding en een oogenblik is het of Jilles nijdig zal afstappen. Doch Jilles bedenkt zich, hij houdt zich groot en eer de bruidstoet de straat uit is, lacht hij zelfs al weer.

Daar rijden ze nu. Voorop de bruid en de bruidegom, onmiddellijk gevolgd door de tandem van Opa. Achterop zit weer de kleine Cornelis, die, om de feestvreugde te verhoogen, af en toe schrikbarend valsch op z'n trompetje blaast. Dan volgt op een geleende damesfiets, ingetogen en waardig, dikke Papkind in de volle glorie van zijn jacquet.

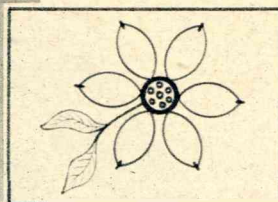
En dan komt Overstappie, zooals hij beloofd heeft, in een koets. En nog jaren zullen de dorpelingen het er over hebben, dat, toen Jilles en Mientje trouwden, de stoet besloten werd door den voormaligen factour, triomfantelijk gezeten op een heel klein wagentje, getrokken door de twee tentoonstellingsbokken van drogist Puykrijdt!

L.

Overstappie heeft woord gehouden: als Jilles en Mientje naar 't gemeentehuis fietsen, verschijnt hij werkelijk in een koets!

H. ROTGANS

HET LIJFJE

Het rugpand. We zetten 96 st. op en breien hierboven in gerstekorrel. Uit den eersten en laatsten st. van iedere 8e naald breien we 2 st., tot we 108 st. op de naald hebben. Is het werk 12 cm hoog, dan kanten we voor de *armsgaten* aan beide kanten achtereenvolgens 6, 3, 2 en 1 st. af (84 st.). Zijn de armsgaten ong. 15 cm hoog, dan kanten we aan het begin van de 8 volgende naalden 7 st. af voor de *schouders*.

De overige 28 st. kanten we dan bij de volgende naald in eens af voor den *hals*.

Het linkervoorpand. We zetten 5 st. op en breien hierboven steeds in gerstekorrel. Aan het einde van de 2e en alle volgende even naalden zetten we er steeds afwisselend 4 en 5 st. bij op (aan het einde van de 2e naald dus 4 st., aan het einde van de 4e naald 5 st., aan 't einde van de 6e naald 4 st., enz.); dit doen we tot we 54 st. op de naald hebben. Daarna zetten we er aan het einde van iedere 8e naald (dus om de 2 cm) 1 st. bij op (dus steeds aan het einde van een te-

ruggaande, even naald), tot we 60 st. op de naald hebben. Is de zijkant 12 cm hoog, dan kanten we voor het *armsgat*, dus aan het begin van de heengaande naalden, achtereenvolgens 6, 4, 2, 1 en 1 st. af (46 st.). Is het armsgat ong. 11 cm hoog, dan kanten we voor den *hals*, dus aan het begin van een teruggaande naald, 18 st. af. We hebben dan nog 28 st. op de naald en breien hierboven nog 4 cm zonder minderen (het armsgat is dan 15 cm hoog) en kanten daarna voor den *schouder* aan het begin van de 4 volgende, heengaande naalden 7 st. af.

Het rechtervoorpand breien we op dezelfde, doch tegengestelde wijze.

De mouw. We zetten 56 st. op en breien hierboven 3 cm in ribbelpatroon (alle naalden recht). Daarna breien we verder in gerstekorrel, terwijl we bij de eerste naald hiervan uit den 7en tot en met den 50en st. 2 st. breien (100st.). Hebben we in totaal 12 cm gebreid, dan kanten we voor den *kop* aan het begin van de 2 volgende naalden 6 st. af, terwijl we aan het begin van iedere volgende naald 2 st. te zamen breien. Is de kop 11 cm hoog, dan kanten we alle steken af.

We persen nu de verschillende deelen luchtig onder een vochtigen doek op en naaien het lijfje in elkaar. Langs den hals, de voorpanden en de onderkanten haken we één toer vasten met de gele en één toer vasten met de roode wol.

Nu naaien we het rokje aan het lijfje (gelijkmatig rimpelen) en borduren de bloemetjes (zie ook werktekening). Langs de beide voorpanden moeten we nu nog de nestelgaatjes maken. We kunnen dit b.v. laten doen door onzen schoenmaker; ook kunnen we ze zelf maken, door in het breiwerk een gaatje te priemen en dit met een cordonnersteekje om te werken. Ten slotte haken we met de roode en gele wol een koordje van lossen, bevestigen aan de uiteinden hiervan de nestels en rijgen het daarna door de nestelgaatjes (zie foto).

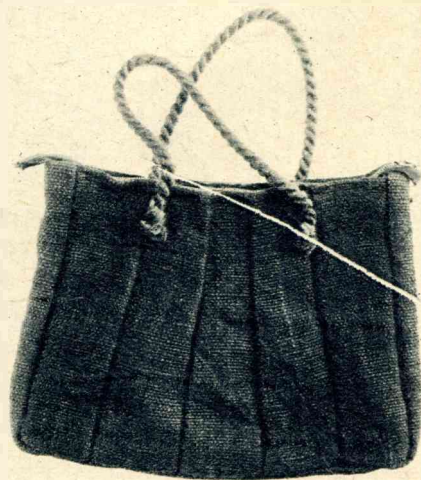
DAT MAKEN WE ZELF

Een praktische tasch van boorband

Het feit, dat we onze boodschappen tegenwoordig zelf meenemen, heeft de boodschappentasch weer in eere hersteld. Natuurlijk zijn er massa's huisvrouwen, die de bekende leeren tasschen met groote afmetingen als zoodanig gebruiken, maar daarnaast is er ook een groote groep, die het jammer vindt van de mooie, leeren tasch en dus toch de boodschappentasch blijft handhaven. We gaan dan vandaag eens een exemplaar maken van jute boorband, het soort band waarmee we tapijten, loopers en dergelijke omboorden. We kunnen de kleuren van tasch en hengel met elkaar in overeenstemming brengen ofwel contrasteerende tinten nemen. Het exemplaar van onze foto was van effen rood band, met een hengel van groene wol. Andere combinaties zijn bijvoorbeeld: blauw met touwkleur, groen met geel, enz. Ook gestreept band kan heel aardig zijn.

We hebben ongeveer 3.60 m band nodig en 1 m koord. Dit koord wordt in tweeën geknipt, waarna we aan ieder uiteinde een knoop maken om het uitrafelen te voorkomen.

Vervolgens knippen we van het band 5 lange reepen, die stuk voor stuk 52 cm lang zijn, terwijl de lange band, die den bodem en tegelijk de zijkanten vormt, 76 cm lang is. De 5 gelijke reepen worden nu over de lengte aan elkaar gestikt. Hierbij laten we de drie middelste reepen iets smaller toelopen naar de opening toe (zie foto). Hierdoor komt de vorm beter in de tasch. We nemen nu 'n stuk karton van 5½ cm breed en 38 cm lang. Dit karton moet straks den bodem vormen en aan de zijkanten wordt het even naar boven omgevouwen, daar de lengte van den „bodem" slechts 32 cm lang is. Dit karton wordt nu met enkele groote steken onder de aan elkaar gestikte reepen vastgenaaid. We zorgen er dan vooral voor, dat er aan weerskanten van het karton een even groot stuk van het aan elkaar gestikte band te voorschijn komt. Nu worden de zijkanten en de bodem in één stuk doorgestikt, zoodat ineens de heele tasch in elkaar zit. Op de foto kunt u dit duidelijk zien. Nu gaan we verder met de ritssluiting. Deze is ongeveer 28 cm lang en wordt met een stiksel in de opening van de tasch genaaid. Dit stiksel is op de foto eveneens goed te zien. We naaien nu eerst de hengsels aan en gaan daarna de voering in de tasch zetten. Deze voering kan bestaan uit een lapje satinet, Brabantsch bont, zephir of iets dergelijks. We knippen hiervan een lap, die overeenkomt met den vorm van de tasch. Aan de zijkanten maken we hierin een naad en zoomen dan de voering over de stof van de ritssluiting.

EEN LEUK JURKJE

VOOR MEISJES VAN 10—12 JAAR

Dit vlotte modelletje met het strakke keursje en het ruim gerimpelde rokje zal onze jonge meisjes heel goed kleeden. De kleurencombinatie is echter van groot belang en we doen dan ook goed, hieraan extra-aandacht te besteden.

Benodigdheden: ong. 500 gram tamelijk dunne groene koordwol, ong. 20 gram roode en ong. 20 gram gele koordwol, 2 lange aluminium breinaalden met knop nr. 2½, een haaknaald nr. 2½ en 2 nestels.

HET ROKJE

De achterkant. We zetten 210 st. op en breien hierboven 6 cm in ribbelpatroon (alle naalden recht); daarna breien we verder in gerstekorrel (steeds afwisselend 1 r., 1 av. en wel r. boven av. en av. boven r.). Hebben we in totaal 50 cm gebreid, dan kanten we af.

Den voorkant breien we op dezelfde wijze als den achterkant. Wanneer we echter 44 cm gebreid hebben, kanten we bij een heengaande naald de middelste 10 st. af. Boven de laatste 100 st. van deze naald breien we dan eerst den rechterkant af. We kanten dan aan het begin van iedere volgende heengaande naald 10 st. af, tot alle st. verdwenen zijn. Boven de overgebleven 100 st. breien we nu den linkerkant op dezelfde, doch tegengestelde wijze.

GROENTERAGOÛT IS VOEDZAAM EN GOEDKOOP

Evingeod als van vleesch of visch kunnen we ook van een mengsel van jonge zomergroenten een heerlijken ragoût maken, die als „fundament” voor tal van smakelijke gerechten kan dienen.

Daar al die vitaminenrijke groenten onze gezondheid zoo bijzonder ten goede komen, verdient het, vooral in dezen tijd, aanbeveling, een goed gebruik van dit voedsel te maken en het zoo af en toe in plaats van vleesch of visch op te dienen, waarvoor bv. de groenteballen of de groenteragoût zeer geschikt zijn, hetgeen echter niet zeggen wil, dat ook de andere, hier volgende hapjes niet in plaats van vleesch of visch kunnen gegeven worden.

GROENTEBALIEN

(4 PERSONEN)

400 gram groenten, die de tijd van het jaar oplevert, bv. doperwtten, kleine stukjes bloemkool, dunne wortelplakjes, 4½ dl groentebouillon, 55 gram bloem, 50 gram boter, peper en zout, fijn gehakte peterselie, een zeer fijn gehakt uitje, 1 bouillonblokje of wat bouillonaroma, paneermeel, 1 eiwit, slaolie of frituurvet.

Laat de goed schoon gemaakte groenten ongeveer tien minuten in een halven liter water met wat zout koken. Smelt de boter, voeg er de bloem bij en giet er 4½ dl van den warmen bouillon, waarin de bouillonblokjes eventueel zijn opgelost, onder voortdurend roeren bij. Laat het sausje even doorkoken en maak het op smaak met een weinig peper.

Voeg daarna de fijn gehakte peterselie, de groenten, het fijn gehakte uitje en, wanneer geen bouillonblokjes gebruikt zijn, wat bouillonaroma aan den ragoût toe. Laat de massa op een koele plaats volkomen koud en stijf worden en vorm er daarna ballen van ter grootte van gehaktballen. Wentel deze door paneermeel, daarna door even losgeklopt eiwit, dat met 1½ eetlepel water is vermengd, en vervolgens nog eens opnieuw door paneermeel. Laat het frituurvet of de slaolie zóó heet worden, dat de vloeistof begint te dampen, leg er de ballen in en bak deze goudbruin. Dien ze zoo warm mogelijk op.

GEVULDE KOMKOMMERS MET GROENTERAGOÛT

(4 PERSONEN)

2 komkommers (liefst groene); voor den ragoût: zie 3e recept; verder nog ½ pond tomaten, wat peper en zout, een stukje boter, paneermeel.

Schil de komkommers, verwijder de punten, die bitter van smaak zijn en snijd ze daarna in de lengte doormidden. Verwijder het zaad met een lepel en laat de komkommerhelften in weinig water met zout in plm. 10 minuten gaar koken. Schep ze daarna uit het vocht, vul ze met den ragoût en leg ze in een vuurvasten schotel. Verwijder de kroontjes der tomaten, wasch ze en snijd ze in plakjes. Bedek den ragoût met de plakjes tomaat, strooi er wat zout en peper op en tevens wat paneermeel. Leg hier en daar een klontje boter en laat er in een warmen oven een mooi bruin korstje op komen.

N.B. Men kan de tomaten ook op het

vuur tot moes laten koken, met zout en peper vermengen en daarna den ragoût met het moes bedekken, waardoor het plaats in den oven overbodig wordt.

GROENTERAGOÛT IN SCHELLEN

(4 PERSONEN)

200 gram groenten, die de tijd van het jaar oplevert (zie 1e recept), 2½ dl groentebouillon, 25 gram bloem, 20 gram boter, peper en zout, fijn gehakte peterselie, een zeer fijn gehakt uitje, 1 bouillonblokje of wat bouillonaroma, wat geraspte kaas.

Bereid den ragoût, zooals in het 1e recept werd beschreven. Vul er de met boter bestreken schelpjes mee, strooi er wat paneermeel overheen, plaats de schelpen in den oven en laat er een mooi bruin korstje op komen. Geef de schelpjes als warm hapje bij den koffiemaltijd of, in plaats van soep, bij het middagmaal.

GROENTESOUFFLÉ

(4 PERSONEN)

Ingrediënten als in het 1e recept werd vermeld, doch in plaats van 55 gram bloem rekent men 45 gram, terwijl tevens nog 2 eieren voor dit gerecht noodig zijn.

Bereid den ragoût zooals in het 1e recept werd beschreven. Roer door de warme massa, van het vuur, voorzichtig de losgeklopte eierdooiers en schep er daarna de zeer stijf geklopte eiwitten doorheen. Doe het mengsel over in een vuurvasten schotel, die niet meer dan voor ¾ mag gevuld worden. Plaats den schotel in een warmen oven, laat den inhoud rijzen en dien het gerecht onmiddellijk, wanneer het uit den oven genomen is, op in plaats van vleesch of als warm hapje bij de koffietafel.

Wat zullen we eten?

Zondag :	Gehakt. Gestoofde tomaten. Aardappelen. Griesmeeltaart.
Maandag :	Tomatensoep. Rollade. Andijvie. Aardappelen.
Dinsdag :	Koud vleesch. Witte boonen. Aardappelen. Maïzenavla.
Woensdag :	Witte-boonensoep. Gestoofd poulet. Worteltjes. Aardappelen.
Donderdag :	Varkenslapjes. Gestoofde sla. Aardappelen. Macaronischotel.
Vrijdag :	Gebakken kaas. Komkommersla. Aardappelen. Beschuitpap.
Zaterdag :	Groenteballen. Gesmoorde aardappelen. Drie in de pan.

DAS REICH

het groote weekblad in de Duitsche taal

*ziet de wereld
met ruimen blik*

en geeft een veelomvattend beeld
van het Duitsche leven en werken

„DAS REICH” brengt in 32 pagina's:

I. Een overzicht van het wereldgebeuren.

In hoofdartikelen, commentaren en kanteekeningen, in vóór- en nabeschouwingen, verlicht met talrijke foto's en groote kaarten, geeft het een tot in de finesses begrijpelijk beeld der treffende hedendaagsche gebeurtenissen.

II. Een blik achter de coulissen der politiek.

De motieven en de achtergrond der politieke voorvallen en hun gevolgen worden getoetst en in levendigen vorm behandeld.

III. Den samenhang van het oorlogsverloop, zooals experts dezen zien.

De krijgsv verrichtingen worden door militaire deskundigen uiteengezet en nauwkeurig beoordeeld.

IV. Brieven uit het rijk

schilderen de levensgewoonten, karakteristieke eigenschappen en variëteiten der Duitsche landouwen.

V. Brieven uit het binnenland

vertellen van het leven in Berlijn, van de kunstzinnige evenementen te midden van het groote politieke gebeuren.

VI. Het voornaamste op cultureel en letterkundig gebied.

Cultureele prestaties - van de volkskunst tot de groote kunst - worden met begrip gewogen.

VII. Aandachtig volgen der grondstoffenmarkten.

Economische oorlogsproblemen, economische buitenslandsche verhoudingen, handelsbetrekkingen en monetair vraagstukken, krijgen een eerste plaats in de beschouwingen.

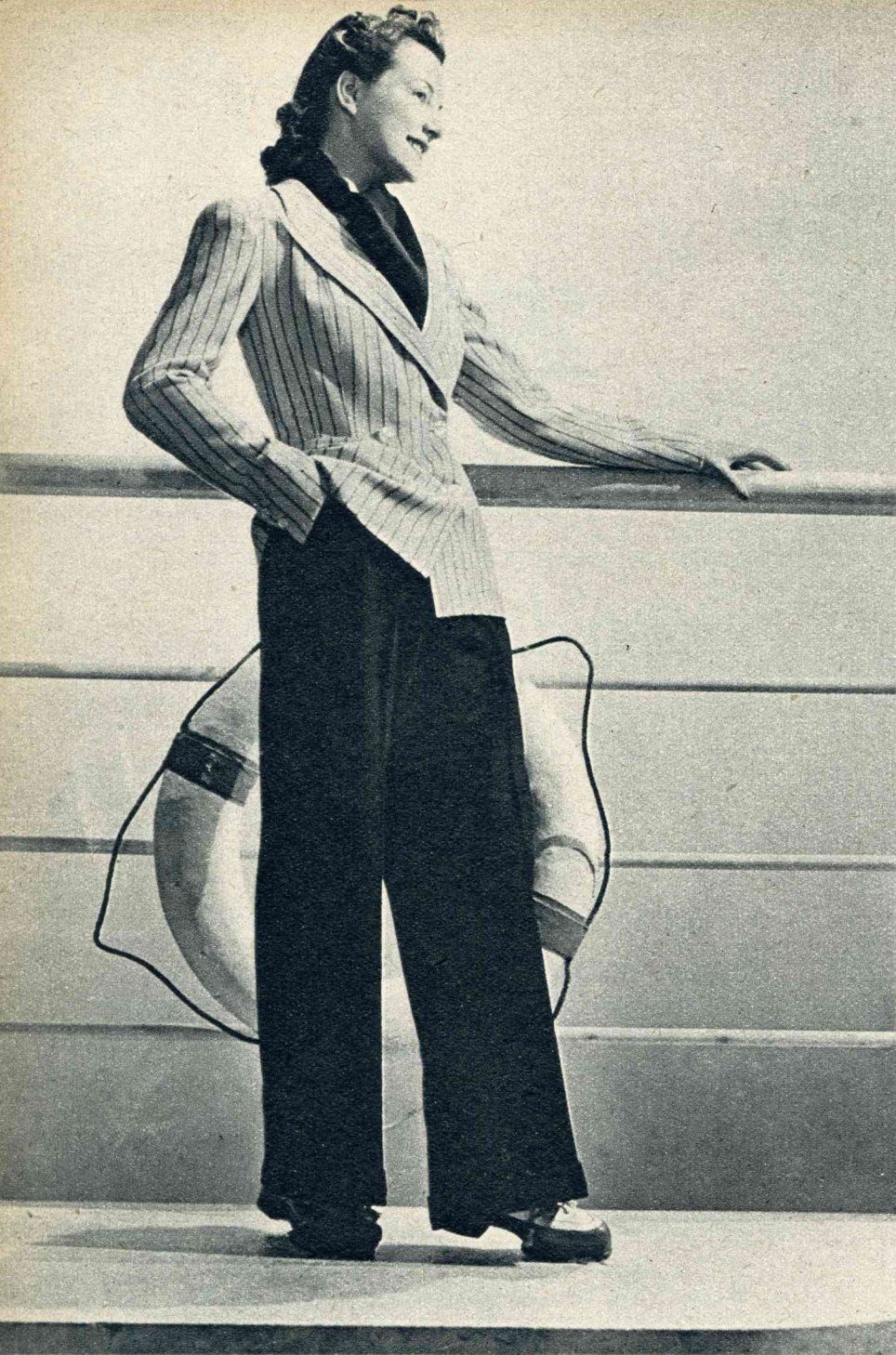
VIII. Ontspanning en mode voor de vrouw.

Goede verhalen, allerlei op het terrein der mode en interessante bijdragen over de positie der vrouw in de maatschappij.

IX. Sportberichten en -kronieken.

Behandeling van alles wat op sportgebied plaats vindt.

VOOR 15 CENT OVERAL VERKRIJGBAAR

STRANDVREUGDE

Het is zeer waarschijnlijk, dat de onmogelijkheid om thans op reis te gaan, velen, die in geen jaren aan het strand kwamen, ertoe zal brengen om ditmaal toch eens verpoazing aan zee te zoeken. Een vakantie aan het strand, maar dan in de juiste uitrusting. Het badcostuum voor een duik in de golven, maar voor het geval men nog wat wil „zonnen” ook de daarvoor geschikte kleedij. De tijd, dat men dacht, dat het bijzonder aantrekkelijk was om zoo weinig mogelijk te dragen, ligt gelukkig verre achter ons en men kan zonnepakjes te kust en te keur vinden, die aan de eischen der welvoeglijkheid voldoen.

Om te beginnen met het badpak, zoo overheerscht

nen den bustenvorm en het kost bovendien weinig moeite om een model, dat van voren voldoende hoog is, te vinden. Van den anderen kant moet men ook weer niet uit het oog verliezen, dat een badpak, dat bedoeld is om in het water te worden gedragen, niet aan de eischen hoeft te voldoen, die we bijvoorbeeld met recht stellen aan de pakjes voor het zonnebad, waarin we ons op 't strand vertoonen. De meest gezochte kleuren voor badpakken zijn naast marineblauw, dat favoriet blijft, lichtblauw, geel en bordeaux. Voor het zonnebad heeft men alleraardigste pakjes met een kort, wijd rokje. Voor koelere dagen worden lange pantalons van tricot, flanel of een tailleurstof gebracht, waarop dan een wollen trui of vest of een zijden of linnen blouse gedragen wordt.

De meeste badmantels zijn sterk getailleerd en lang. Toch zijn er ook wel korte, kwieke, aangesloten jasjes. Cretonne is vaak gevoerd met frotté, terwijl de echt ouderwetsche jas van badhanddoekenstof ook nog gaat. De mantels van chenille, die vorig jaar nog erg duur waren, vallen dit seizoen onder het bereik van breeder volkslagen.

Wat betreft de schoentjes van linnen of raffia, zoo vallen deze evenmin als andere badgoederen onder de distributie. De beperking ten aanzien van badmantels, waarvan men er slechts één per zes maanden mag aanschaffen, zal wel voor niemand bezwaren opleveren.

Grappig zijn de groote hoeden van Italiaansh stroo, die soms een uitzonderlijk smal en hoog bolletje vertoonen.

Ook bandeaux en kleurige netten worden veel gedragen. De badtassen van gegummeerd linnen

vinden een geduchten concurrent in die van gelakt doek in zwart, wit, rood en helblauw. Wit met zwart is een geliefde combinatie. Sommige tassen zijn voorzien van een toiletgarnituur. Wat al even praktisch is als een goed ingerichte pick-nick-tasch of -koffertje, waarin ook dranken meegevoerd kunnen worden. Een groote extra-belasting op het strandleven wordt op die manier voorkomen, hoewel men van den anderen kant, indien mogelijk, toch ook het devies „Leven en laten leven” in eere moet houden. Wat ook al weer geldt voor de verschillende andere attributen als matrasjes, parasols, kettingen en armbanden, die al zoo lang vergeefs op koopsters wachten in toch al zoo zwaar gedupeerde luxe-bedrijven.

VOOR DE BAKVISCH

1234. Japon van twee-leuren, rondnals, sluit met knopen en kroops-gaten, korte mouw, dneup met onkere stof gegarned. Benoodigde of: donker 0.50 m van 130 cm breed; licht 2 m van 130 cm breed.

1235. Japon van genopte zijde, sluit met knopen en knoops-gaten, korte, wijde mouw, aangesloten taille, wijde rok. Benoodigde stof: 3.50 m van 90 cm breed.

1236. Lichte, gestreepte japon, met donker gegarneerd, voorpand met bies, korte mouw. Benoodigde stof: 3.25 m van 90 cm breed.

1240. Japon van effen linnen, gegarneerd met biezen, rugstuk, voorbaan met plooiën. Benoodigde stof: 4.50 m van 70 cm breed.

Van alle in deze rubriek afgebeelde genummerde costuums, die ontleend zijn aan 't mode-album „Zomerpracht”, zijn patronen verkrijgbaar tegen den prijs van 50 cts. voor complets, 35 cts. voor mantels en japonnen en 20 cts. voor rokken, blouses, kleine avond-jasjes en kinderkleding. Bij bestelling vooral opgeven het gewenschte maatnummer. Bestellingen kunnen geschieden bij uw agent of bezorger; door girostorting op No. 293631; door toezending van het bedrag per postwissel of in postzegels (s.v.p. niet van 6 cent) aan het

PATRONENKANTOOR
„PANORA” NASSAU-
PLEIN 1, HAARLEM

waarbij 5 cts. extra voor de toezending per post verschuldigd is. Men kan echter de patronen ook afhalen aan het bureau van dit blad.

VERKRIJGBAAR IN
bovenwijdte 82-86.

CO-RESPONDENTIE

Mej. I. v. B. te Zevenbergen. Voor het bereide van trommelkoek hebt u nodig: 20 g bloem, 2 dl lauwe melk, 25 g gist, 1 snufje zout, 1 ei, 100 g krenten enz. paneermeel, een kluitje boter.

Doe bloem in een kom en maak in het midden een kuultje. Breek er het ei in. Ver de gist met wat suiker tot ze vloaer is en voeg ze bij de bloem, niet eran wat lauwe melk bij en roer het eie gist, de melk en een gedeelte van doloem tot een papje. Leg op de kom een vochtigen doek en laat het zetsel een lauwe plaats ongeveer een half uur staan. Roer er daarna de rest van de melk door, het zout en de goed gewasene krenten en rozijnen. Sla alles een glad beslag. Laat het onder een vochtigen doek ongeveer drie kwart op een lauwe plaats rijzen. Doe daarna in een warme puddingvorm, die met boter is besmeerd met paneermeel is bestrooid. Vul de vorm voor tweederden deel. Kook de trommelkoek twee uren in een bad van water. Neem daarna 't deksel van den puddingvorm af en laat den koek in den oven lostrekken en droog worden. Stort u op een verwarmden schotel en geer een stroopsaus bij.

MeW. v. V. te Wormerveer. Koffie-extract u op de volgende wijze bereid 250 g fijngemalen koffie, 1 liter kokend water, 250 g suiker, nog 1 1/2 liter kokend water.

Doe koffie in een goed gesloten fles en giet er het kokende water bij. De koffie minstens twaalf uren laten trekken. Doe de suiker in een pannetje, waarin een heel klein beetje water is gedaan. Laat de suiker heel branden en giet er dan, van laagzaam doch in één schent, een liter kokend water op. Laat de oplossing heel even opkoken, dan de koffie bij, breng de massa aan de kook en giet de vloeisel in een fijne zeef, zoodat er niets van de koffie achterblijft. Bewaar het extract in kleine, goed gesloten flesjes.

Een goedkoop recept, dat ook zeer goed is, is als volgt samengesteld:

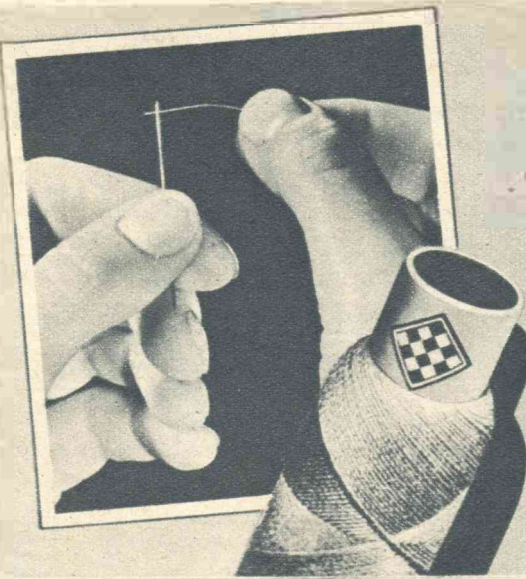
1/2 pond suiker, 1 ons koffie, 1 1/2 liter water, 1/2 lood peekkoffie.

Brand de suiker in een ijzeren pannetje, roer er de zeer fijn gemalen koffie doorheen en laat de massa, naargelang het vuur fel of minder fel brandt, 2 tot 6 minuten koken. Voeg er dan voorzichtig het kokende water bij en laat de massa koken tot de koffie gezakt is. Laat het mengsel vervolgens in een gesloten pan bekoelen en vul er later goed schoongemaakte fleschjes mee.

Mevr. P. te Amsterdam. Een zeer goed recept van aardappeltaart is het volgende: 600 g gekookte aardappelen, 2 afgestreken eetlepels bloem, 2 eierdooiers, 30 g boter, 200 g suiker, 2 eetlepels melk, een mespuntje kaneel. Wrijf de gaar gekookte aardappelen door een zeef. Vermeng de fijn gewreven massa, wanneer ze volkomen koud is, met de bloem, de suiker en de kaneel. Kneed alle ingrediënten, waaraan ook de tot room geroerde boter wordt toegevoegd, goed door elkaar en roer er vervolgens de eierdooiers, die met de melk zijn losgeklopt, doorheen. Schep er daarna zoo luchtig mogelijk het stijfgeklopte eiwit door en vul met dit mengsel een met boter bestreken en met een weinig bloem bestoven taartvorm.

Plaats den vorm in een matig warmen oven, laat de taart plm. 1 uur bakken tot ze lichtgeel van kleur geworden is en van den rand van den vorm heeft losgelaten. Stort haar dan op een rooster, laat haar uitdampen, bestrijk haar met een dun laagje jam of strooi er wat poedersuiker overheen en dien haar, in punten gesneden, bij de thee of als nagerecht.

Mej. H. K. te IJmuiden. Daar u last hebt van spoedige slijtage aan de ellebogen, vooral wanneer het gebreide kledingstukken betreft, raden wij u aan dat gedeelte van de mouwen met een dubbelen draad te breien. U zult zien, dat dit een enorm succes heeft. Ook voor moeders, die veel voor haar kinderen breien, is hetzelfde aan te bevelen.

Gütermann's
Naaizijde

STERK
ELASTISCH
KLEURECHT

Let op het
handelsmerk:
Het schaakbord!

DROSTE

BONBONS - PASTILLES - CHOCOLADE
C A C A O

Wat U ook neemt: . . . „Droste” op
ieder artikel, waarborgt prima kwaliteit!

Droste

ALTIJD WELKOM!

Spaart bons voor het nieuwe album „Het Water op!”

Die kunnen lachen!

Zelfs de zwaarste marsch betekent niets voor hen: Steeds tevoren de voeten met Vasenol Voetpoeder behandelen, waardoor de voet gezond en krachtig en doorlopen voorkomen wordt.

Vasenol

Voet-Poeder

C. F. VAN DUL & ZOON, DORDRECHT

DE POPPENWASCH